

SÁNTÁN A JÖVŐBE avagy: MIKOR LEHET MAGYARORSZÁGON EURÓ?

2007. március 15-e után egészen másképpen kell látnunk Magyarországot, mint előtte. A magyar politika két főkolomposa pontosan elmagyarázta, mennyire hasonlít a helyzet az 1848-asra. Gyurcsány Ferenc szerint „a honatyák akkor is reformokat vittek véghez“, a forradalom két pillére a reform és a közbizalom volt. Gyurcsány a Kossuth-nóta szavaival fejezte be beszédét: „Éljen a magyar szabadság, éljen a hazal!“

Orbán Viktor szerint az új többségnek győznie kell a jelenlegi kormány képviselőiből álló új arisztokrácia felett. „A népek joga van elkergetni a kormányt, ha az a nép ellen kormányoz, ha az a nép érdekeit veszélyezteti.“ Ha a kormány elveszti a népszavazást, akkor „nem marad más lehetősége, mint hogy fusson“, mondta Orbán Viktor.

Ez a politikai helyzet, ennyire eltér a valóság értelmezése a pártspektrum két egymástól távoli pontján. Nem a két végén, mert arról nem is szeretnék írni, mi minden hangzott el még március 15-én.

Nem ez a téma, mert nem a március idusán elhangzott beszédek oldják meg Magyarország gondjait. Arról akarok írni, hol sántít a magyar gazdaság. Hát ezt tényleg nehéz megírni, mert néha úgy tűnik, mintha minden lába sánta lenne ennek a százlábú szervezetnek...

De sem a gazdaságnak, sem a újságírónak nincs más választása. Az egyiknek működnie kell, a másiknak megírnia, minek kell történni a működéshez.

Kezdjük talán egy „vegyes“ témával. Úgy lehetne röviden fogalmazni: reform és benyomás. Egyrészt át kell alakítani nem csak a gazdaságot, hanem az egészségügyet, az oktatást, a ... De ne is folytassuk, mert csak az derülne ki, hogy a rendszerváltás óta történt változások sorozata csak töredéke volt annak, amit még meg kell tenni. Maradjunk a gazdaságnál, annak a sántításai eléggé bénítják az országot.

Felelős pénzügypolitikájával a magyar kormánynak sikerült nemzetközi hírnevét helyreállítania, népszerűsége ugyanakkor egymásjegyűre esett vissza. Így fogalmazta meg a magyar kör négyeszyogésítését az „*International Herald Tribune*“. A Párizsban megjelenő lap szerint Kóka János gazdasági miniszter és pártja, az üzletbarát SZDSZ csak addig érdekelt a szocialista-liberális koalíció fenntartásában, amíg a reformokat nem adja fel a kormány. Kóka szerint egy évük van Magyarország nemzetközi hírnevének teljes helyreállítására. Az IHT úgy látja: a magyar kormány 2009-ben akarja bejelen-

teni az országnak az euró-zónához való csatlakozás dátumát, valamikor 2010 és 2013 között. Kóka a lap szerint jól látja, hogy a szigorúbb pénzügyi politika bevezetése magas árral és nagyobb pénzügyi szigorúsággal fog járni, de véleménye szerint az elvonások például az egészségügyi rendszerben ésszerűek. Az IHT idézi Kókát, aki szerint az alapvetően a kommunista rendszerből örökölt struktúrát kell most alapjaiban átalakítani. A reform elkezdődött, és máris szeretik Magyarországot a világban? Ha csak ilyen egyszerű lenne!

Nézzük csak, mi foglalkoztatta a nemzetközi sajtót az ominózus március 15-e előtti napon: Magyarország az orosz oldalra állt a tervezett európai uniós gázvezeték támogatása helyett, írta a *Handelsblatt* című német gazdasági és politikai napilap. Eszerint Budapest a Nabucco elnevezésű tervet „álomnak“ minősíti, s ehelyett a Gazprommal kíván együttműködni az orosz gáz Európába történő eljuttatása érdekében. A magyar miniszterelnök – írta a *Handelsblatt* – a Gazprom által épített Kék Áramlat nevű vezeték Törökországból Bulgárián és Románián keresztül Magyarországi történő meghosszabbítása mellett kötelezte el magát.

Amíg a német csak „keserű csapás“-nak nevezte a magyar döntést, a román sajtó nem ilyen tárgyilagos: Sem Románia, sem az EU nem tudja megszüntetni orosz gázfüggőségét Magyarország miatt – ez a véleménye a legtöbb napilapnak. A *Gandul* szerint Magyarország geopolitikai választatása „megegyezik Gyurcsány Ferenc miniszterelnök kommunista szimpátiáival“. A *Romania libera* arról is ír, hogy 1990-től kezdve orosz üzletemberek jelentek meg a magyar energiapiacra, és állítólag bizonyítékok léteznek arról, hogy az orosz maffia a magyar ipar fontos ágazatait ellenőrzi.

A *Cotidianul* „kapzsinak“ nevezi Magyarországot, a *Curentul* szerint Magyarország „felrobantotta“ Romániának azt a tervét, hogy függetlenedjen az orosz gáztól.

Ha hozzávesszük, hogy Makó közelében nem csak hagymát termelnek, hanem óriási gázmező kiaknázásába kezdtek bele, akkor talán Magyarországnak a térségben elsőnek sikerül függetlenednie az orosz gáztól. A környező országok negatív érzései valószínűleg gyorsan elmúlnak. Mellesleg az osztrákokban nem is keltett a magyar döntés ilyeneket: Az OMV arra emlékeztetett, hogy „a mi szempontunkból nem létezik vagy-vagy döntés a Nabucco mellett vagy a Kék Áramlat ellen“. Az osztrák energiaellátó egyik szóvivője azt mondta a Han-

delsblattnak: A MOL tavaly nyáron kötelezettséget vállalt arra, hogy részt vesz abban a konzorciumban, amely az OMV vezetése alatt a Nabucco-vezetékét szeretné üzemeltetni. „És ehhez tartja magát.“

Akkor minden rendben? A gáz körül el lehet mondani, hogy: talán igen. Más gazdasági kérdésben nem ilyen egyszerű a dolog. „A mai magyar helyzettel kapcsolatban ambivalens érzéseim vannak“, írta a *Népszabadság* Vélemény rovatában Heim Péter, az Aegon-csoport regionális befektetési igazgatója. „Egyrészt úgy látom, hogy a megbillent pénzügyi egyensúly fokozatos helyreállításának jók az esélyei. Másrészt a megfelelő gazdaságpolitikai stratégia hiánya miatt egyre hátrébb csúszunk a régió termelési és szolgáltatási versenyében. Nem látom azokat a hajtóerőket, melyek visszaemelnének minket a régióban valamikori vezető helyünkre.“ Heim szerint a rendkívül konzervatív befektetési kultúra súlyos gondokat okozhat. „Jelentős mennyiségű külföldi pénzügyi tőke nem jön be – az ország túl kicsi és agyonszabályozott –, s még a Magyarországon felhalmozott megtakarítások is külföldre fognak vándorolni az euró bevezetése után.“ Ahhoz, hogy a kormány elérje azon célját, hogy régiós pénzügyi központ keletkezzen Magyarországon, „egyszerre és hatékonyan kellene módosítani az adószerkezetet, az oktatást és a szabályozókat – világos és egyértelmű célokat és határidőket lefektetve“, írta Heim. Mindemellett – folytatta – „meg kellene találni azt a területet, amit még nem foglaltak el mások“. Kitorési pontnak alternatív befektetési központ kialakítását látja.

De ez sem oldana meg túl sok problémát, csak könnyítene egyen: a fizetéseképtelenségen. Talvaly több, mint 10 százalékkal 9200-ra emelkedett a felszámolás alá kerülő cégek száma. Mint az Opten Kft. jelentette, ez nemcsak abszolút értelemben rekord, de a működő vállalkozások arányában is. Az újonnan alapított mintegy 31 ezer cég mellett 21.500 szűnt meg, és 14.500 került csőd, felszámolási, vagy végelszámolási eljárás alá. „A cégek jönnek-mennek, megszűnnek és alakulnak, éppen ezért nem az a lényeg, hogy hány került felszámolás alá, hanem az, hogy mekkora a felszámolás alá kerülő cégek aránya az összes működő céghez viszonyítva“, mondta Tóth Tamás, az Opten Kft. ügyvezető igazgatója. 2006-ban ez az arány megközelítette a két százalékot. Tóth szerint a multinacionális cégek, főleg a nagy kereskedelmi láncok diktálta feltételek évek óta megnehezítik a vállalkozások finanszírozási helyzetét. Folyamato-

san emelkednek a fizetési határidők, a teljesítéstől számított 90 napos határidők pedig sokszor áthidalhatatlan akadályt jelentenek a kisebb vállalkozások számára. „2002 óta rendkívüli ütemben emelkedik a kintlévőségek értéke, de emellé felzárkózott a cégek hitelállománya is, úgy tűnik azonban, hogy a probléma mostanra kumulálódik“, mondta az igazgató.

A magyar gazdaság sántításának a legfontosabb oka az adórendszer. Pont március közepén döntött az Országgyűlés arról, hogy senkinek sem kell megfizetnie az úgynevezett elvárt adót, amelyet az Alkotmánybíróság február végén semmisített meg. A kormány az ebből remélt mintegy 60 milliárd forintos bevétel felét be akarja szedni újabb adónem formájában (másik felét a költségvetés tartalékából zárolják). Az új adó ugyan július elsején lépne érvénybe, de még senki nem tudja, kit mennyi adó fizetésére kötelez az új törvény. Ugyanakkor nyílt kérdés, hogy az megfelelő-e majd az alaptörvénynek.

Ettől függetlenül a kormány át szeretné alakítani a teljes adórendszert. Kóka János gazdasági miniszter célja, a konvergencia-program tiszteletben tartása mellett az adórendszer által jobban támogatni a növekedést és a versenyképességet, valamint a magasabb foglalkoztatottságot.

A harmadik adótéma az ingatlant, illetve vagyont terhelő adók bevezetése. És ezen látszik Magyarország fő problémája a legvilágosabban. Teljesen hiányzik az, ami az államszocializmusban túltengett: a tervezés. Miután hónapokon át beharangozták az ingatlanadót, március elején egyszer csak arról volt szó: nem biztos, hogy 2008-ban tényleg kell-e már fizetni, amint az sem világos, hogy csak a lakásokat vagy a kereskedelmi célú ingatlanokat is terhelni fogja-e. Az ingatlanadó nem pótlólagos költségvetési tétel, hanem az adórendszer átalakításának része, mondta Gyurcsány egyik interjúban. A 2008-as dátumot nem erősítette meg, hanem arról beszélt, hogy vagy a célhoz kell ragaszkodni, vagy konkrét időponthoz, de a kettőhöz egyszerre nem lehet.

Mindenhez ragaszkodhat, akinek van álláspontja, és mindent megváltoztathat, akinek van mozgásszabadsága. Félő, hogy Magyarországnak egyike sincs meg. Ha valamikor a tízes években csatlakozni akar az Euró-zónához, akkor jó lesz, ha okul a múltból és a jövő követelményeihez igazodik, – nem csak, de főleg gazdasági vonalon. Gyorsan és határozottan kell haladnia, és nem sántikálni.

MARTOS PÉTER

Változás előszele

ÚJABB MÉRFÖLDKÖHÖZ ÉRKEZETT A FELVIDÉKI MAGYAR KOALÍCIÓ PÁRTJA, amely éppen a Bécsi Napló megjelenésének idején, 2007. március 31-én tartja országos közgyűlését a dél-szlovákiai Komáromban. A párt, az alapszabályának módosítása mellett, tisztújításra is készül.

Nyolcévi kormányzati szereplés után a 2006-os júniusi parlamenti választásokat követően az MKP ellenzékkbe szorult. Meg kell jegyezni, hogy nem a választásokon elért rossz eredménye miatt, hanem azért mert koalíciós partnerei, a szlovák jobboldali pártok veszítettek szavazatokat, illetve a baloldali Smer (Irány) – szociáldemokrata pártja igen magasan megnyerte a választásokat. Elfogyott tehát a jobboldali-konzervatív pártok többsége. Annak ellenére azonban, hogy az MKP a szavazatok közel 12 százalékát szerezte meg, abszolút számokban mérve mintegy 50 ezerrel kevesebb szavazatot kapott, mint négy évvel azelőtt. Ez úgy magyarázható, hogy egyrészt a választási részvétel országosan alacsonyabb volt, másrészt szlovák választók is szavaztak az MKP-ra. Egyébként az MKP választó bázisát jelentő szlovákiai magyar lakosság aránya Szlovákiában 9,8 százalék körül mozog.

Nos a mostani közgyűlést előkészítő viták egyik fontos témája éppen a választók elfordulása a párttól, illetve a választásoktól való távolmaradás, valamint az alapszervezetek passzivitása. Ezeknek a nemkívánatos folyamatoknak a következményei fokozott mértékben megmutatkoztak a megyei önkormányzati választásokon tapasztalt alacsony, mintegy 20 százalék körüli, részvételi arányban. Az eredmény az lett, hogy az egyes

megyei önkormányzatokban jelentősen visszaesett a magyar képviselők száma. Nem történt javulás, sőt a helyzet súlyosbodott, a múlt évi decemberi települési önkormányzati választásokon. Az MKP itt is jelentős veszteséget könyvelhetett el, főleg az egyes régiók központjaiként működő kisvárosokban gyengült a párt befolyása. Ezek után felerősödtek a bíráló hangok a vezetőség munkájával szemben.

A POZSONYBAN MEGJELENŐ SZABAD ÚJSÁG c. szlovákiai magyar hetilap ankétot szervezett, amelyben politikusok, közéleti emberek mondták el véleményüket a párt helyzetéről és tettek javaslatot a hibák és mulasztások kiküszöbölésére. Többen felvetették az MKP belső struktúrájának hiányosságait, az alapszervezetek önállóságával való visszaéléseket, a vezetők felelősségre vonhatóságának hiányát és az ezekből fakadó anomáliákat. Ezek egészen odáig vezettek, hogy például a települési önkormányzati választásokon a párt jelöltjei ellen, megsértődött, önjelölt MKP-tagok indultak és osztották meg a szavazatokat. Az ankét egyes résztvevői ezért javasolják, hogy a pártot meg kell tisztítani a politikai kalandoroktól. Rámutattak továbbá, hogy a pártnak nincs hosszú távú programja, amely kijelölné a célokat és feladatokat a szlovákiai magyarság fontos problémáinak megoldására. Elsősorban a magyar népeség gyors ütemű fogyatkozásának megállítására, valamint a magyarlakta régiók gazdasági felzárkóztatására kellene nagyobb figyelmet fordítani

Az egyik hozzászóló azt hiányolta, hogy 1998-2006 között kormányzati pozícióban lévő MKP

Folytatás a 7. oldalon

Születésnap örömrivalgás nélkül

Nézzük a kezdeteket, a múltat: Az európai egyesülés atyja, Robert Schuman úgy látta, hogy Európa nem tény, sokkal inkább feladat, nem egyetlen csapással lehet megteremteni, hanem tettek és tények által születik meg.

Az 1957. március 25-ét, a Római Szerződés aláírását követően a tényleges, gazdasági irányultságú célok megvalósítása mellett a földrés egyesülését szellemi téren múltjából akarták megteremteni. Azóta sem jelent meg annyi mű a görög-római ill. keresztény gyökerekről (utóbbiak idővel a zsidó hagyományokkal egészültek ki). Vagyis történeti alapokon szellemi újjászületést szorgalmaztak. Akkor még tudták, hogy az építőkövökakat meg kell kötni.

Az Európai Gazdasági Közösség létrejöttét mindazonáltal két szükségszerűség is befolyásolta: a hagyományos francia-német ellentét megszüntetése valamint a Szovjetunió hódító politikájával szemben ellensúly megteremtése. Utóbbi vonatkozásában rémképként hatott Magyarország tragédiája, amiben a nemzetin túlmenően az általános emberi értékek, a pluralisztikus demokrácia és a szabadságjogok veszélyeztetettsége is nyilvánvalóvá vált.

Henry Kissinger már a kilencvenes évek elején rámutatott arra, hogy a Szovjetunió szétesése következtében megszűnt az a nyomás, amely kényszerűen hatott az integrációs folyamatok szorgalmazására. Kissinger az eluralkodó bürokráciával párhuzamosan említette azt is, hogy Európából hiányzanak a szellemi alapok. Ami akkor legfeljebb a kritikus szellemeknek tűnt fel, napjainkra egészen természetes je-

lenséggé vált: nem lehet véletlen, hogy mind az Istent, mind pedig a keresztény gyökereket “kifelejtették” az elvetélt alkotmányból. Pedig nem is annyira mellékes kérdés, mit jelent az hosszútávon, amikor egész földrés nem vállal azonosságot saját múltjával?

2007. március 25-én megszületett ugyan a Berlini Nyilatkozat, ez a születésnap ajándék azonban úgyszólván hátravékony. Hármán alá is írták a csúcsra, ellenben szó sem lehetett arról, hogy valamennyi tagállam kormányfője elássa névjegyével, mert még a nagyon óvatosan és általánosságokban megfogalmazott szöveg-gekl sem értettek egyet.

Mindebből a megtorpanás jelei olvashatók ki. Az emberi kornak megfelelően az ötvenéves Európai Uniót kifáradásra valló határozatlanság kezdi ki. Az ismételt, s egyre merészebb bővítések mindamelllett nagy kihívást jelentenek, amik tovább lazítják az amúgy sem túlságosan kiforrott kohéziós erőket.

Mégsem szabad szem elől tévesztenünk azokat az eredményeket, amiket annyira természetesen tartunk, hogy már szinte észre sem vesszük őket. Pedig a kétkedőknek ezeket is meg kell látniuk, és értékelniük. Európa az említett értelemben változatlanul feladat, aminek megvalósításán fáradoznunk kell.

Nagyobb dinamizmusra, képzelőerőre van szükség ahhoz, hogy felülkerekedjünk az elbizonytalanodáson, kiküszöbölhessük az egyéni és nemzeti önzést, ami csakis gátlóan hat. Még nagyon messze vagyunk a céltól.

PANNONICUS

Határon innen - határon túl

Koncertek Kismartonban

A 2007-es koncertszezon április 28-án kezdődik az Osztrák-Magyar Haydn Zenekar jubileumi koncertjével az Esterházy kastély Haydn Termében. Vezényel a zenekar állandó karmestere: Fischer Ádám.

A koncerttel egyben a zenekar megalakulásának 20 éves fennállását is ünneplik. Műsoron lesz Beethoven VII. szimfóniája és Haydn 101. „Az óra” szimfóniája.

A hetente megrendezésre kerülő koncertek csúcspontja minden valószínűség szerint a Haydn Fesztivál lesz szeptember 6-tól 16-ig.

A szezon utolsó koncertjét október 13-án hallhatják a zenebarátok.

Információ: www.haydnfestival.at

Takács Jenő zeneszerzőverseny 2006

Március 13-án adták át a Takács Jenő zeneszerzői verseny díjait a kismartoni Esterházy-kastélyban.

A versenyt Takács Jenő tiszteletére írta ki a burgenlandi kormányzóság kulturális osztálya, nem sokkal a zeneszerző 2005-ben bekövetkezett halála után. Takács Jenő magyar származású burgenlandi zeneszerző és zongoraművész volt.

A verseny győztese Gerhard Krammer burgenlandi zeneszerző, aki „Epitaph – in memoriam Jenő Takács” című művével érdemelte ki a zsűri elismerését.

A verseny másik magyar vonatkozásaként elismerő oklevelet kapott a 87 éves, Burgenlandban élő magyar Arányi-Aschner György, akit szintén jelentős kortárs zeneszerzőként tartanak nyilván. A zsűri díjazta még Lukas Neudinger és Andrés Gutiérrez Martínez munkáját is.

A díjátadó egyben a díjnyertes darabok ősbemutatója is volt. A zongorára írt műveket – a

hallgatók ovációja kíséretében – zseniálisan adta elő a fiatal Clara Fröhstüch.

A koncertről az osztrák rádió (Ö1) is felvétel készített, amely június 21-én „az új zene hosszú éjszakáján” lesz hallható.

A FELSŐÓRI REFORMÁTUS GYŰLEKEZET IFJÚSÁGI OLVASÓKÖRÉNEK színjátszó csoportja idén is fellépett és öt alkalommal vitte színpadra ezúttal **Zilahy Lajos Süt a nap** c. darabját, mely az I. világháború utáni Magyarországon játszódik. Az alaphelyzet a *dr. Gyenge Imre* a református lelkesen és a *Bács Lóránt* alakításában bemutatott tanító családján keresztül ábrázolt általános szegénység, ill. a vele szemben megnyilvánuló földbirtokos alakja. A kettő között jelenül meg az állami védeltséget élvező postamester-nő (*Tölly Julianna*) és a vitézi birtok adományozásában részesült Sámson Mihály (*Gaál Mihály*). Főgond a leányok kiházasítása körül adódik, ami a véglegényjelölt körüli versengésben tarka fordulatokban mutatkozik meg.

Tölly Julianna mint postamester-nő ezúttal mesterien játszotta korántsem rokonszenves szerepét. *Bács Lórántot* mint őstehetséget lehet és kell számontartani. *Miklós Helmut* egész fellépése eredeti; külön dicséretére válik, hogy őri tájnyelven adta elő szerepét. A darabot a fáradhatatlan Gúthy László református lelkész rendezte.

BUDAPEST 1956

A bécsi Leopold és a linzi Nordico Múzeum után március 15. és április 9. között a **Köszegi Művészeti Egyesület** is kiállítja Erich Lessingnek a forradalomról készült felvételeit. Megtekinthető keddtől vasárnapig 10–12 és 14–17 óra között a Szeccsessziós Házban (Chernel u. 18).

A Napló postája

Néhány sor hozzáfűzés Gömöri György „Megjegyzéseihöz”

Nincs a mai magyar kormánynak szóvivője, elég szócsöve és lapja? Gömöri György cikke úgy tűnt, mintha pesti fizetett újságíró írását olvastam volna. Úgy tűnik, csúsztatással, összemossással tovább folyik a hazudozás védelme. Ez lenne higgadt, elvárhatóan független véleménynyilvánítás? Szükség van itt erre Nyugaton? A betemetés helyett árkot ásunk. A kettős mérce a tárgyilagosság hiánya. Az Orbán és a demokratikus ellenzék (és választói) elleni indulat- és gyűlöletkeltés nem mossa tisztára Gyurcsányt.

Hogyan lehetséges a „jobb” és „bal” között az együttműködés, ha Apró, Bauer stb. „demokrata” utódai, Horn Gyula nem lép le a politika színpadáról? Ha nem kérnek bocsánatot, nincs bűnhődés és jóvátétel. De felháborító 1956 elorzása, ünneplése, a valódi forradalmárok és örököseik kizárása...

A stílus maga az ember. Lehet-e hazaszeregetnek nevezni a trágár, közönséges nyelvet? Tetszik Gömörinek ez a magyar miniszterelnöki megjelenés, azonosul szavaival?

Ha Gömöri csak saját nevében védi Gyurcsány beszédét és politikáját, nem bántana annyira, de ő a szerkesztőbizottság tagja. Ezért nem vagyok hajlandó továbbra is előfizetni az újságot, mert – szerintem – nem kritikus, nem független, hanem megosztó és gyűlöletkeltő.

Tarcsay-Schneiderbauer Ida

Ki szelet vet, vihart arat, tartja a közmondás. A vihart azonban el lehet kerülni, ha odamondogatás helyett higgadtan, tárgyilagosan reagálunk személyes meggyőződésünknek netán ellentmondó megnyilvánulásokra. Gömöri György a svájci magyarok Nyilatkozatára reagált, ezzel

kapcsolatosan viszont tudni kell azt is, hogy akadt olvasó, aki a Nyilatkozat leközlése miatt háborodott fel. Mindamellett Gömöri cikkére két ellenvéleményt is közöltünk, amit figyelemben kell részesíteni.

Éppen a demokratikus pluralizmus szellemében igenis “megengedhető” egymástól eltérő, sőt, egymásnak ellentmondó véleményeknek is hangoztatni. A sokszínűség nem egy vonatkozásban ellentmondást is jelent, de ilyen az egész élet. Mennyire szegény és nyomorúságos lenne a világ, ha csupán egyfajta vélemény és felfogás érvényesülhetne? Nem is beszélve arról, mennyivel vagyunk különbek “ellenségeinknél”, ha ugyanolyan türelmetlenséggel, indulattal reagálunk, mint ez az ő szokásuk?

Gömöri György kezdettől fogva a Bécsi Napló szerkesztőbizottságának tagja. Aki ismeri, tudja, mint volt forradalmár 1956-nak mennyire elkötelezettje. Véleményével, indulatosságával lehet, sőt, kell is vitatkoznia, de éppenséggel lapunk szellemének is ártanánk, ha minden egyéb vélemény kirekesztésével csakis az “egyvásúiak” szócsövévé szűkülnének be.

Hangsúlyozzuk, hogy ebben a vonatkozásban kizárólag a szerzőkkel, cikkírókkal szembeni véleményünket nyilváníttuk ki. “Egybemosás”, “csúsztatás” lenne, ha bárki ezt úgy értelmezné, mintha a hazudozás, tisztességtelenség pártján állnánk. Éppen ezért Tarcsay-Schmidtbauer Ida vezető gondolataival csakis egyet lehet érteni, lapunkkal kapcsolatos következtetését azonban nem osztjuk, mert egyszerűen nem helytálló.

Természetesen mindenkinek jogában áll bármely lapot járni vagy éppenséggel lemondani, hiszen a szabad véleménynyilvánításnak ez is egyik módja.

Deák Ernő

A KÖZPONTI SZÖVETSÉG KÖZGYŰLÉSE

Március 24-én, ezúttal Salzburgban tartotta 28. rendes évi közgyűlését az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Szövetsége. Az egyes beszámolók meggyőzhették a jelenlévőket, mennyire eredményes évről adhattak számot mind a Központi Szövetség, mind pedig tagszervezetei. Mivel a szó elszáll, az írás marad, szokássá vált az egyesületei jelentések begyűjtése és felfektetése közös mappában. Itt még egyszer is nyilvánvalóvá vált 1956 ötvenedik évfordulójának jelentősége, hiszen szinte valamennyi rendezvény 1956 körül csoportosult, az országos rendezvényeknek a forradalom és szabadságharc, de úgyszintén a menekültek sorsának felgöngyölítése adta meg súlypontját.

Külön örömet jelentett, hogy a közgyűlésre elkészült a felsőpulyai „Kufstein IX” Tanácskozás anyagának gyűjteményes kötete. Mind ez, mind pedig a bécsi Porcia Palotában megrendezett kiállítás sikere a gyümölcsöző együttműködés eredményeként könyvelhető el. Osztárak-magyar vonalon ez leginkább Linzben domborodott ki, amennyiben a felső-ausztriai magyarok nagyban hozzájárultak a Nordico Múzeumban megrendezett 1956-os kiállítás sikeréhez. Nem kevésbé mondható sikeresnek a „Bécsi Magyar Iskola” működése, amely tanulóinak létszáma az óvodás csoporttal együtt meghaladja a 110-et. (ld. a mellékelt jelentést)

A magyar népcsoport támogatottsága nem mondható kielégítőnek, mindenütt anyagi za-

varok tapasztalhatók, az egyes szervezetek azonban egyre inkább megtanulnak élni az adottságokkal, új és új anyagi források felkutatásán fáradoznak, ami persze túlságosan sok időbefektetéssel jár.

Az ötvenedik évforduló jegyében született meg a köszönetnyilvánítás gondolata, ezúttal olyan magyarok felé, akik évek hosszú során hűségesen szolgálták a magyar ügyet, közösségi tevékenységükkel nagyban hozzájárultak az egyesületi élet fenntartásához. A közgyűlés fénypontját képezte a díszoklevelek átadása. A Központi Szövetség elnöke gyűjteményes kötet elkészültével kapcsolatosan utalt arra, hogy annak tartalma korántsem Ausztriára szorítkozik, sokkal inkább felöleli azon európai országokat, amelyek a legtöbb menekültet fogadták be. Ezzel is bebizonyosodott az országos kereteken túli kontinentális összefogás, nem hiába volt a Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége társrendező Felsőpulyán. Ezzel kapcsolatosan utalt arra, hogy napjainkban legalább országos szinten kell szerveződniük az egyesületeknek, amihez az egységes ausztriai magyar identitás kialakítása is hozzátartozik. A magyarországi közalapotokkal kapcsolatosan fontosnak tartotta megjegyezni, hogy ne kerüljünk sodrásukba. Személyes meggyőződésünk legyen, de annak ne legyen megosztó szerepe. Egymás között ne az árkok elmélyítésén, hanem betemetésén munkálkodjunk.

A Bécsi Magyar Iskola 2006/2007-es tanéve

A Bécsi Magyar Iskola 19. tanévét írjuk. Az érdeklődés iskolánk iránt egyre nagyobb, a gyerekek száma folyamatosan nő, idén ismét újabb csoporttal bővültünk. Az oktatás már 9 korcsoportban folyik. Ebből a heti oktatásban 4 csoport vesz részt (1–4. osztály), a kéthetenkénti szombati tanításon 5 csoporttal foglalkozunk: az óvodásokkal, egy összevont kisiskolás, két kis gimnazista és egy nagy gimnazista csoporttal.

A fejlődés néhány számadat tükrében: 1996-tól - azóta vezetjük pontosabban az adatokat - a mai napig összesen 302 diákot regisztrált az iskola. Idén 73 család járátja gyermekeit iskolánkba. Tanulóink létszáma az idei tanév 2. félévében 112 (teljesen új adat!). Ebből óvodás korú 39; kisiskolás korú 39; gimnazista alsó tagozaton 18; felső tagozaton 16.

Míg 1996-ban csak 35 diákunk volt, az 1997/98-as tanévben 70 - tehát duplájára emelkedett a beíratott diákok száma. A létszám további alakulása:

1999 - 2001	80
2001 - 2005	95
2005/06-os tanév	100
2006/07-es tanév	112

A számokon jól nyomon követhető az évenkénti létszámnövekedés. A csoportok száma is ennek megfelelően a háromszorosára növekedett. Ez a nagy érdeklődés iskolánk iránt örövendetes tény, de mindez több munkával, adminisztrációval és természetesen több anyagi kiadással is jár. A szülők 2001-től kezdődően minden évben támogatják iskolánkat pénzdományokkal, amely összeg évenként emelkedik. Az idei tanévben szeptembertől márciusig 6.340 EUR adomány gyűlt össze, amely nagy segítségnek számít, ismerve a Központi Szövetség nehéz anyagi körülményeit.

Múlt év májusában sokan jöttek el a már hagyományosnak mondható kirándulásunkra, amely célállomása Sárvár volt. Meglátogattuk az 56-os kiállítást. A forradalom 50. évfordulója alkalmából szép összeállítással nagy sikerrel szerepeltek diákjaink Felsőpulyától Bécsen át Salzburgig, nagyszerű volt a cserkészekkel közös karácsonyi ünnepségünk, amelyre először hivatásos előadókat hívtunk meg, s amelyen több százan vettek részt.

Nyárra táborot szeretnénk szervezni diákjainknak Magyarországon, ahol megismerkedhetnek a hagyományokkal, s találkozhatnak az élő magyar nyelvvel.

2007. január 31-én szülői értekezletet tartottunk, ahol megalakult a Szülői Testület, melynek fő célkitűzése a Tanári Testülettel és a Központi Szövetséggel együttműködve az óvoda és iskola fejlesztése, zökkenőmentes munkájának jövőbeni elősegítése és támogatása. Erre vonatkozóan a három fél, tehát a Központi Szövetség, a Tanári valamint a Szülői Testület képviselői határozatot írtak alá. A cél az Ausztriában élő magyarok önálló bécsi iskolájának és óvodájának megalapítása. Az ennek előkészítésével, valamint a lehetséges megoldások kidolgozásával kapcsolatos intézkedések megtételét 2007. december 31-i határidővel jelöltük meg.

A Központi Szövetség vezetőségével tartott tárgyalásaink eredményeként idén január óta a Tanári Testület képviselője, Mentsikné Hoffer Szilvia, ill. Koleszár Ildikó megfigyelőként részt vesz a Központi Szövetség vezetőségi ülésén. Az iskolát érintő kérdésekben március óta – szintén megfigyelőként, de felszólalási joggal – dr. Wallig Katalin személyében a Szülői Testület is meghívást kap a Központi Szövetség vezetőségi üléseire.

MENTSIKNÉ HOFFER SZILVIA ÉS KOLESZÁR ILDIKÓ

Filmbemutatók

2007. április 16., hétfőn, 19.00 órakor

“Két hazában...”

Dokumentumfilm 1956/57-ben fiatalon Ausztriába menekült magyarok meneküléséről, befogadásáról, pályafutásáról személyes visszaemlékezések alapján

Készítette a Kodolányi János Főiskola és az Országos Széchényi Könyvtár Történeti Interjúgyűjtemény Osztálya, tudományos tanácsadó: Dr. Újváry Gábor, szerkesztő: Szécsényi Anikó

Ősbemutató a Collegium Hungaricum nagytermében

2007. április 23., hétfőn, 19.00 órakor

Budakeszi srácok Kovács Istán A gyermekkor tündöklése c. önéletrajzi regényéből 2006-ban készült film

Rendezte: Erdőss Pál; forgatókönyv: Zahora Mária; kamera: Pap Ferenc; zene: Darvas Ferenc; szereplők Nagy-Kálózy Eszter, Veégh Szabolcs, Huszár Zsolt, Bán János, Fullajtár Andrea és mások

Emlékbeszámoló a 2007 februárjában elhunyt rendező tiszteletére a Collegium Hungaricum nagytermében – vendég lesz Kovács István

TÁMOGATÁSI KÉRELEM

Támogatási akciónk beindítása óta – ide értve az Őrség naptárunk révén átutalt adományokat, a Bécsi Napló 2007/ 1. számában közzétett 33.513,06 Euro összeg 2007. március 25-ig az alábbi hozzájárulásokkal növekedett:

<i>Név</i>	<i>Adomány</i>		
Dr. Aumüller Péter	11,00	Pogány Géza	20,00
Berger Mária	40,00	Dr. Reischle Sebastian	30,00
Dr. Horvath Gábor	20,00	Soskuti Ede	15,00
Kövi László	5,00	Tarcsay Ida	450,00
Kriston Eveline	50,00	Tarcsay József	30,00
Dr. Magda Szilveszter	10,00	Dkfm. Toós Károly	16,00
Mateyka János	40,00	Ugri Mihály	10,00
Nádházy Lajos	10,00	Wurm Lila	20,00
Dr. Nagy Ferenc	20,00	Zajak Andreas u. Herlinde	20,00
		összesen:	817,00

A támogatások eddig befolyt teljes összege 34.330,06 Euro.

Hálás köszönet mindazoknak, akik támogatásukkal lehetővé teszik a Bécsi Magyar Otthon fenntartását, amely a legkülönbözőbb rendezvények, társas összejövetelek mellett egyben a „Bécsi Magyar Iskolának” is otthonul szolgál.

Deák Ernő elnök,

Radda István főtítkárs,

Kántás János pénztáros

További támogatások az alábbi bankfolyószámlára utalhatók át: P.S.K., A1010 Wien, Georg Coch-Paltz 1, Bankleitzahl/Bankirányítószám 60000, Zentralverband Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich, kontószám 7255731. IBAN 00007255731 + 00060000

GÖRÖMBEI ANDRÁS

Szabadságharcaink mai üzenete

Márciusi gondolatok

Március 15-e minden magyar ember szívében és tudatában a szabadság és a nemzeti függetlenség igényének a jelképe.

Történmünk az elnyomó nagyhatalmak elleni szabadságharcaink sorozatával is jellemezhető.

Forradalmainkat sohasem a győzelem felismert lehetősége, hanem mindig az elnyomás elviselhetetlensége s a nemzet visszafoghatatlan szabadságvágya robbantotta ki.

A függetlenség megszerzésének reális esélye az erőviszonyok egyenlőtlensége folytán sohasem volt.

A hősi forradalommal kivívott szabadság és függetlenség így néhány hónapig, máskor csak néhány napig tarthatott.

Mégis, a szabadságnak ezek a nagyszerű pillanatai a nemzet belső, megtartó erejének forrásaivá váltak a függőség egymást követő korszakaiban is.

A magyarság történelmének nagy pillanataiban képes volt nemzetként viselkedni, képes volt a nemzeti egységre, közös cselekedetre.

A magyar történelemnek két ilyen felemelő, a nemzet szándékát egységesen kinyilvánító nagy pillanata volt: 1848. március 15-e és 1956. október 23-a.

1848. március 15-e a magyar nemzet feledhetetlen szabadság-mozdulata: a győztes forradalom vezetői által ekkor kihirdetett követelések, a híres tizenkét pontban megfogalmazott elvek modern polgári magyar nemzet alkotmányát alapozták meg, a nemzeti függetlenség és a polgári jog-egyenlőség alapján.

Március 15-e így lett a szabadságakarát jelképe, március így lett a szabadság szinonimája a magyar nyelvben. Petőfi *Nemzeti dala* pedig Kölcsey Ferenc *Himnusz*ával és Vörösmarty Mihály *Szózat*ával együtt a magyarság nemzeti imádságává vált. A jobb nemzeti sorsért könyörgő himnuszt és a nemzeti hűség szózatát a szabadsáért való küzdelem esküjével egészítette ki a nemzet tudatában.

A forradalom és szabadságharc idején irodalmunk legnagyobbjai tettek hitet a nemzeti szabadság semmivel sem helyettesíthető, semmivel sem

pótolható értéke mellett. Petőfi Sándor, Arany János, Vörösmarty Mihály, Vajda János, Tompa Mihály, Czuczor Gergely és mások műveiben a forradalom és a szabadságharc legfontosabb eszméi kaptak egyetemes érvényű művészi kifejezést.

Az 1848-1849-es magyar szabadságharcot az idegen túlerő leverte, de a szabadság eszméje, a magyar nép legfontosabb vágya oly erősen kapcsolódott 1848. március 15-éhez, hogy ennek a napnak a megünneplése a magyar politikai küzdelmek állandó része lett.

A második világháború utáni korszakváltás nem a magyar szellemiségben kimunkált szellemi-erkölcsi értékek alapján történt, hanem a nemzetet elnyomó idegen nagyhatalom érdekei szerint.

A diktatúra azonban nemcsak mérhetetlen szellemi-erkölcsi károkat okozott a nemzetben, hanem ellenállást is kiváltott.

Elég itt csak Illyés 1950-ben írt, az 1956-os forradalom és szabadságharc idején publikált *Egy mondat a zsarnokságról* című közismert versére utalni, mely a kommunista diktatúrának és minden zsarnokságnak a világirodalomban is egyedülálló értékű leleplezése. Ez a mi XX. századi *Nemzeti dalunk*.

1848. március 15-e példája készítette elő a nemzet szellemiségében az 1956-os forradalmat és nemzeti szabadságharcot.

Nem véletlen, hogy az Irodalmi Újság forradalmi száma 1956. november 2-án Petőfi *Ismét magyar lett a magyar* című versével indult.

A magyar nemzet szabadságakarata kapcsolta össze a magyar történelemnek ezt a két eszményi pillanatát: 1848. március 15-ét és 1956. október 23-át.

Mindkettőnek az volt a legnagyobb vívmánya, hogy ismét magyar lett a magyar, hogy ismét ember lett a magyar.

A megnyomorított, kiszolgáltatott tömegeből a magyar nemzet jött létre.

A magyar nemzet néhány nap alatt ismét sajátjává tette a korszerű európai életforma alapelveit: az egyéni szabadságot, a nemzeti függetlensé-

get, az ország semlegességét, az önkormányzatot, demokráciát és a többpártrendszert.

A forradalmat és nemzeti szabadságharcot az idegen túlerő most is leverte, de a szabadságnak a forradalomban átélt nagyszerű pillanatai és a forradalom soha meg nem cáfolt eszméi a nemzet belső, megtartó erejévé váltak az újabb hódoltság évtizedeiben. S egyre visszafoghatatlanabban szólaltak meg, követelték igazságukat irodalmunkban is.

Március vagy Petőfi szólítása az októberi forradalom szólítása is volt. Szállóigévé váltak Utassy József Zúg március című versének sorai: „*Talpra Petőfi! a sírodat rázom / szólj még egyszer a Szabadságról!*”

A művekben kimondott igazság pedig helyet kért az ország nyilvánosságában is és megkérdőjelezte a forradalom elárulására épített rendszert.

A magyar nemzet ragaszkodott e jelkép valódi értelméhez és tisztaságához. Így vált március 15-e a hivatalos hatalom és a nemzeti szabadságigényt őrző magyarság örökös ütközési pontjává.

Így volt ez a múlt században, így a két világháború közötti időszakban, s a legutóbbi évtizedekben és években is.

Büszkeséggel emlékezhetünk nagy elődeinkre, mert a szabadság pillanataiban mindkét nagy forradalmunkban hiánytalanul kinyilvánították a magyarság igényét a nemzeti függetlenségre és a korszerű európai életformára.

Természetes tehát, hogy 1990-ben a szabad Magyarország első mozdulatai közé tartozott március 15-e nemzeti ünneppé emelése.

Magyarország ma független, szabad ország. A márciusi és októberi forradalmak eszméit nem kell már családi titokként adni tovább.

Valamennyien tapasztaljuk azonban, hogy szabadságunkkal baj van.

A szabadság szégyenbe is hozott bennünket.

Az „okos gyülekezet” helyett megint a „civódó magyar” kerekedett felül bennünk.

A minőségelvű teremtő cselekvés, a nemzet egyetemleges szellemi, erkölcsi és anyagi érdekeinek érvényesítése helyett a hatalmi érdekek har-

Széria Szépi

cát tapasztaljuk és szenvedjük naponta.

Nem ünneprontás végett emlitem ezt, hanem azért, hogy az ünnep is felelősségünkre figyelmeztessen bennünket.

A magyarság halaszthatatlan nemzeti érdeke a pártküzdelmeken, hatalmi érdekeken, megosztottságokon, nézetkülönbségeken túlmutató, felelősségteljes nemzeti egység, összefogás megteremtése.

A magyarság végre szabad, tehát felelős önmagáért. Létszükséglete és kötelessége a nemzet osztálytalan érdekeinek a képviselése, mindenekelőtt ezeknek a nemzetet megtartó értékeknek a kimunkálása.

Ez azért is nagyon fontos, mert a fizikai léteben szétszórta magyarságnak a szellem és az erkölcs, a tudomány és a kultúra régióiban kell megtartó nemzeti közösségre találnia.

Nagy küldetés ez és nagy felelősség. Előttünk most is egy nemzet sorsa áll. A nemzet egészéért való felelősséget kell erősíteniünk magunkban, bármely részéhez is tartozunk. Csak az Egész érdekeit szolgálva teljesíthetjük küldetésünket.

Él-e ma 1848 és 1956 szellemisége a magyar nemzetben?

Ezzel a kérdéssel naponta szembe kell néznünk, mert a történelemnek nemzeti közösséggként leszünk alakítói vagy áldozatai.

Az ausztriai magyarok 2007. március 17-én Bécsben megrendezett megemlékezésén elhangzott ünnepi előadás összefoglalása.

A PÁRIZSI BÉKESZERZŐDÉS

60 ÉVE, 1947. FEBRUÁR 10-ÉN ÍRTA ALÁ a magyar küldöttség vezetője, Gyöngyösi János a szerződést, amelyet a magyar országgyűlés június 27-én ratifikált. Már a szigorú fegyverszüneti feltételek aláírásakor számítani lehetett arra, hogy Magyarországnak nem sok esélye maradt az 1938 és 1941 között megszerzett, összességében magyar többségű területek megtartására. Hiába alakult a terület-visszacsatolások többsége nemzetközi megállapodásokon, az új helyzetben, elsősorban a megerősödött keleti óriás, a Szovjetunió megjelenésével a régióban, **egészen új időszámítás kezdődött**. Mivel a békétárgyalásokon nehézségek elé néztünk, a kommunisták átengedték a külügyi tarcát a kiszagádnak. Külügyminiszter így a csekély diplomáciai tapasztalattal rendelkező Gyöngyösi János lett. **A kormány úgy döntött**, hogy a szláv határállamokkal szemben **meg sem kísérli a határmódosítást**, bár a nyugati hatalmak, még a Trianonban leginkább ellenünk dolgozó Franciaország is módosítani kívánták, nemzetiségi alapon a trianoni határokat.

Legelőször Kárpátaljáról kellett lemondani. A háború alatti szovjet-csehszlovák egyezkedés értelmében ez a terület az 1938-ban Magyarországhoz csatolt magyar lakosságú területekkel együtt a Szovjetunió része lett. Mi több, a szovjetek megkísérelték a határ módosítását is, Bereg megye Tiszaig terjedő részének elfoglalását. A szovjetek egyik első intézkedése az volt, hogy elhurcolták kényszermunkára az ezen a területen élő magyar férfiak színe-javát, 40 ezer embert, akiknek csak egy része tért vissza évek múltán szülőföldjére.

A szomszédsági viszony a **legrosszabbul** a visszaállított Csehszlovákiával alakult. A cseh és szlovák politikusok 1944-ben Kassán hirdették meg kormányprogramjukat. Ennek szerves részét képezte homogén szláv állam megteremtésének igénye. **Mind a német, mind a magyar lakosságot**, egészen különböző politikai helyzetükre való tekintet nélkül, **jogfosztottnak nyilvánították** és ki kívánták telepíteni lakóhelyéről. Mielőtt bármiféle nemzetközi megállapodás létrejött volna, megkezdődött a visszakerült területek magyar lakosságának elűldözése. A súlyos helyzetbe került magyar kormány még a békekötés előtt megállapodásra kényszerült északi szomszédjával. Így jött létre a **csehszlovák-magyar lakosságcsere-egyezmény**, amelynek értelmében a Felvidékről eltávolítandó magyar lakosság helyébe magyarországi szlovákok költöztek volna. A bökkenő csak az volt, hogy az 1941. évi adatok szerint az egész trianoni területen összesen **84 000 szlovák ajkú lakos** élt, míg odaát közel **1 millió magyar anyanyelvű**. A szlovák politikusok azt hirdették, hogy

a magyarországi szlovák és a csehszlovákiai magyar lakosság száma körülbelül ugyanannyi. A magyar szuverenitást semmibe véve szlovák agitátorok lepték el a szlovák vagy annak hitt vidékeket és földosztási és egyéb ígéretekkel felszólították őket az áttelepülésre. Bár a jelentkezők 20 százaléka nem tudott szlovákkul, nem jött össze elég jelentkező, így a csehszlovák terv csak részben sikerült. Mindenesetre gyakorlatilag felszámolódott a magyarországi szlovák kisebbség, amelynek létszáma **2001-ben már csak 17 000 fő** volt, míg Szlovákiában **538 000 magyart** regisztráltak a népszámláláson. Tulajdonképpen **vagyoncsere** ment végbe, mert a földért áhítózó magyarországi jelentkezőket vagyonos, polgárosodott felvidéki magyar portákra ültették. Vigh Károly kiszámította, hogy a **vagyon tekintetében 1:24-hez arány alakult ki a két ország kicserélt polgárai között a szlovákok javára**.

Mivel a Magyarországra kényszerített egyezményrel csak a felvidéki magyarok 16 százalékát tudták áttelepíteni, a **csehszlovákok a párizsi tanácskozás elé viték követelésüket további 200 ezer magyar egyoldalú kitelepítéséről**. A javaslatot csak a Szovjetunió támogatta, így nem került bele a szerződésbe. Belekeült viszont a pozsonyi hídfő kiszélesítése, biztonsági érdekekre hivatkozva. Az elcsatolt 3 magyar község (Oroszvár, Dunacsúny, Horvátjáfalu) határa révén **Csehszlovákia kétoldali Duna-partszakaszhoz jutott**, ami később lehetővé tette annak az erőműnek a felépítését a folyam elterelésével egyetemben, ami maig ható konfliktusforrás a két ország kapcsolatában. A csehszlovákok a kezükön maradt magyar százazreket ezután reszlovakizációra kényszerítették. Ez azt jelentette, hogy aki nyilatkozott arról, hogy nem magyar, hanem szlovák származású, s a jövőben szlováknak vallja magát, az megőrizheti állampolgárságát, s vagyónát. Nem csoda, hogy a magyarországi többsége aláírta a nyilatkozatot, ám 1960 óta egyre többen ismét magyarnak vallják magukat.

A **csehszlovák külpolitikát kézben tartó Eduárd Beneš megkísérelte rávenni a jugoszlávokat arra, hogy ők is kérjének „lakosságcsereit” Magyarországgal szemben**. Úgy látszik Titók haragja a bácskai vérbosszú nyomán elszállt, s nem csatlakoztak a javaslat-hoz, sőt a kezdetben fontolgatott újabb határmódosításról is lemondtak. Viszonylag rövid időn belül a jugoszláviai magyarok nemzetiségi helyzete vált a legelfogadhatóbbá a térségben.

A magyar külpolitika semmiféle követelést nem támasztott Ausztria irányában a történelmi országtérület visszaszerzésére, pedig a német állam, amely 1938-ban

annektálta Ausztriát, 1944-ben megszállta Magyarországot, s közel egy évi nemzeti jóvedelmének megfelelő összeggel maradt adósa. Ezt az ország teljes mértékben elvesztette, mert a német tulajdon a fegyverszüneti és béke egyezmények szerint automatikusan szovjet kézbe ment át. **Úgy látszik, hogy a magyar politikai elit gondolkodásától a súlyos nemzeti sérelmek ellenére is távoli maradt más nyelvű területek elfoglalásának igénye**. Ennek ellenére egy 1946 februárjában készült országos közvéleménykutatás szerint a megkérdezettek 39,8%-a méltányosnak tartotta volna Nyugat-Magyarország visszacsatolását. (Romsics Ignác: Az 1947-es párizsi békeszerződés. Osiris, 2006. 144. old.) De politikai lépést ez irányban csak Schlachta Margit, a Keresztény Női Tábor képviselője tett, aki „Apponyi Albert 1867 utáni családi lakhelyének, az ausztriai Eberhardtnak a visszacsatolására, de legálábbis az ENSZ égisze alatti magyar területté nyilvánítására tett javaslatot.” (Uo. 184–185. old.)

A magyar kormánykörökben egyetértés alakult ki abban, hogy egyedül Romániával szemben van esély a békétárgyalásokon határmódosításra. Nagy Ferenc New York-i és moszkvai tárgyalásain biztatást is kapott erre. Így a magyar küldöttek Párizsban mérsékelt igényt jelentettek be. **Eleve lemondtak a központi magyar etnikai tömbtől távol eső Székelyföldről**. A Jakabffy Imre által kidolgozott javaslat a reciprocitás elvén alapult. Eszerint akkora terület, azaz 22 000 négyzetkilométer került volna Magyarországhoz, amely megfelelő volna az 1930-as román (!) népszámlálások megállapított erdélyi nemzetiségi aránynak. A javaslat lehetővé tette volna meghatározott időn belül a két ország állampolgárainak kölcsönös optálását. Az előterjesztésnek az volt a gyengeje, hogy a megjelölt területen a lakosság többsége román volt az erdélyi magyarság sajátos települése miatt. Amikor nem ment át a javaslat a párizsi vitákon, akkor 11 800 négyzetkilométer, már magyar többségű területre nyújtottak be igényt. Az utolsó magyar kívánság már csak 4 000 négyzetkilométerre vonatkozott, rajta **Szatmárnémeti, Nagykároly, Nagyváradi, Nagyszalonta és Arad erős magyar többségű városokkal**, s az őket összekötő közúttal és vasúttal. Szovjet és a román ellenzés miatt, a nagyhatalmak szemforgató módon, a kérdést a két ország közvetlen tárgyalásainak hatáskörébe utalták, ahol a román fél rövid úton „megoldhatatlan közlekedési nehézségekre” hivatkozva elzárkózott a határmódosítás elől. Hiába viselt tehát a háborúban azonos politikai felelősséget a két ország, a trianoni határ visszaállt.

A magyar diplomácia teljes sikertelenségét az okozta, hogy a régió határait újrarajzoló Szovjetunió, s ezt a jogát nyugati szövetségesei, viták után, de elismerték, a határkérdésben Románia mellé állt. A magyarázat erre viszonylag egyszerű. **A Szovjetunió a második világháború után** – biztonsági igényeire hivatkozva – messze nyugatra tolta ki határait. Ennek során megtartotta a Romániától 1940-ben elragadott román többségű Besszarábiát és Észak-Bukovát. **Romániát területi és nemzeti veszteségeiért a magyar többségű Észak-Erdéllyel kárpótolta**. A két terület akár nagyságát, akár lakosságszámát tekintve körülbelül kiegyenlíti egymást.

A világháború utáni szovjet expanzió szövetségeseit sem kímélte. Láthattuk, hogy **Csehszlovákiától Kárpátalját vette el, Lengyelország határait viszont nyugatra tolta**. A keleti lengyel területekért cserébe – 9 millió német kitelepítése árán – a békétárgyalásokon kiharcolta, hogy Lengyelország megkapja **Alsó-Sziléziát, Pomerániát és a Mazuri tavak vidékét**. A csehszlovákok kárpótlását a német és a magyar lakosság kitelepítésének a joga jelentette. Ezek az országok, új határaik védelmében rákényszerültek a Szovjetunió jövőbeli támogatására. Tulajdonképpen tehát úgy alakult a térség nemzetközi helyzete a párizsi békekötések nyomán, hogy miközben a térség országai, háborús felelősségük-től teljesen függetlenül több tízezer, sőt Lengyelország esetében 75 ezer négyzetkilométeres területi veszteséget szenvedtek el, addig Magyarország – Trianonhoz képest – csupán 3 falut veszített 43 négyzetkilométeren. A szovjet terjeszkedés következtében tehát a győztesek lényegében ugyanazt kapták jutalmul, mint amit a vesztesek büntetésül. Szuverenitásuk, a politikai kiszolgáltatottság, a kommunista hatalomátvétel és a katonai megszállások miatt csak 1990-91-ben állott helyre.

A békeszerződés nemcsak területi rendelkezéseket tartalmazott. Meghatározta a vesztes államok által fizetendő jóvátétel mértékét is. Magyarországnak 300 millió dollárt kellett fizetnie a következő bontásban: **Szovjetunió: 200, Jugoszlávia: 70, Csehszlovákia: 30 millió**. Mivel a fizetendő köz árfoylamát háború előtti értékben állapították meg, ez a teher az újjáépítés alatt álló ország éves költségvetésének közel felét tette ki évekig, melyhez hozzájárult a Szövetséges Ellenőrző Bizottság költségeinek a fedezése is. **A nemzeti javai-ból kiforgatott, megsarcolt magyar társadalom kivételes történelmi teljesítőkéességét mutatja, hogy országának gazdasági színvonala napjainkban az összes, Párizsban vele szemben kedvezményezett országét meghaladja**.

SZABÓ A. FERENC

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: Fetes Kata

THE AGE (Australia) EU egységesen harcol a globális felmelegedés ellen

Az EU vezetői megegyeztek abban, hogy az unióban felhasznált energia 1/5-ét az ún. zöld-energia-forrásokból fogják előállítani és

2020-ig az unióban közlekedő autók 10%-a biohajtóanyaggal fog működni.

Sokan a néhai kommunista-blokkhoz tartó-
zó országok közül, akik 2004-ban csatlakoztak az unióhoz, a zöldenergia-hordozók felhasználása terén lényegesen elmaradnak nyugati szomszédaitól, ennek következtében hosszabb idő-re lesz szükségük a felzárkózásra.

Magyarország, Szlovákia és a Cseh Köztársaság képviselői azzal érveltek, hogy ők a szél és vízenergia felhasználásában természeti adottságuk miatt hátrányosabb helyzetben vannak mint az unió más tagállamai.

Kisebbségek Európában

A hivatalos adatok szerint Romániában a 12. életévüket betöltött személyek 95,3 %-a vett rész alap- és középfokú valamint felsőfokú oktatásban. A kisebbségben élő magyaroknál az arány 98%.

Jellemző a romániai magyarokra, hogy képe-
sítésükkal (közép-, szak-, valamint kereskedelmi-iskola) mely 74,6 % lényegesen az országos átlag (4,7%) felett vannak.

Az anyanyelvi továbbképzés hiánya miatt már korai iskolaévekben román nyelvű iskolák látogatására kényszerülnek azok a diákok akik olyan körzetekben élnek, amelyek magyarok által csak szórványosan lakottak.

A Romániában 1999. július 1-jén életbelépett oktatási rendelet lehetővé teszi, hogy azokon a területeken ahol az osztályban tanulók aránya nem éri el a minimumot, ott az 5–8 osztályosok részére anyanyelvi tananyagkiegészítő könyvekkel oldják meg az oktatást. A rendelet lehetővé teszi magyarnyelvi csoportok számára tanszékek létesítését. Nem teszi viszont lehetővé államilag támogatott magyar nyelvű egyetem alapítását, csak többkultúrát átfogó egyetemet, melynek oktatási nyelvét külön rendelet szabályozza.

The New York Times

A magyar koalíció marad a kemény vonalon

Az októberi tüntetések után a parlament körüli emelt acélkordon sokat mond a 17 éve a szovjet csapatoktól megszabadult és két éve az Európai Unióhoz csatlakozott magyar demokráciáról.

Gyurcsány Ferenc jólsituált néhai üzletember, jelenlegi miniszterelnök és a szocialista párt vezetője állítja, hogy ő a kordont gyűlöli, de a törvényhozók szélsőséges tüntetők elleni védelme miatt szükség van rá.

A Kossuth téri kordonok sorsával kapcsolatban ismeretes, hogy Szili Katalin, az Országgyűlés elnöke és Demszky Gábor főpolgármester, közös sajtótájékoztaton jelentették be a Parlamentben, hogy ők közparkot szeretnének látni az Országház környékén.

Demszky Gábor Budapest főpolgármestere reményét fejezte ki, hogy hamarosan pályázta-
tás útján olyan kulturált közterületet hozhatnak

létre az Országház előtt, amely Budapest büszkesége lehet. Azt is elmondta: a Kossuth téri kordonok március 31-i lebontásáig várhatóan befejezik a területen a szükséges parkosítást.

ABC-español

A „Casablanca“ rendezőjétől Rubikig, egy ország különleges talentuma

30 éve annak, hogy Magyarország és Spanyolország újra felvették egymással a diplomáciai kapcsolatot.

A szomszédos országokkal általában különleges kapcsolatot tartunk.

Ebben Spanyolország sem kivétel. Mégis Magyarország egyre jelentősebb szerepet kap a spanyolok életében.

Ehhez természetesen az országba érkező turisták növekvő száma is hozzájárul, de az is, hogy a spanyolok érzelmileg közelebb állnak a magyarokhoz mint más közép- vagy kelet-európai országokhoz.

Az átlag spanyol felnéz a szellemiekben oly dúsán ellátott kis nemzetre, kinek soraiból olyanok kerül ki, mint a „Casablanca“ rendezője, zseniális zeneszerzők, a sok Nobel-díjas vagy Rubik.

A magyar nép a szláv népek közé ékelődve elismeréseméltó tudást és Inteligenciát hordoz magában ahhoz, hogy bármely környezetben kisebbségbe kerülve hasznát vegye talentumának.

A Föld lakosságának 49%-a nézete szerint az Egyesült Államok a nemzetközi nívóra negatív hatással van

Ez az eredménye a BBC World Service-nek az elmúlt 3 hónapban 25 országban végzett közvéleménykutatásának. 73%-ban helytelenítik az Irak elleni hadjáratot. Ezt teszi a britek 81%-a is annak ellenére, hogy Nagy-Britannia e háborúban az USA csatlósa. Az amerikaiak kb.57%-a helyteleníti az iraki háborút és a csapatok kivonását akarja. A megkérdezettek 68%-a szerint az amerikaiak Közel-Keleten több problémát okoztak mint amennyit megoldani képesek lennének, csak 17%-uk véli az Amerikai Egyesült Államokat stabilizáló erőnek. A 25 ország melyben a közvéleménykutatást végrehajtották a következők: Argentína, Ausztrália, Brazília, Csele, Dél-Korea, Egyesült Arab Emírátsok, Egyiptom, Franciaország, Fülöp-Szigetek, India, Indonézia, Izrael, Kenya, Kína, Lengyelország, Libanon, Magyarország, Mexikó, Nagy-Britannia, Németország, Nigéria, Oroszország, Portugália, Törökország és USA.

THE TIMES OF INDIA

Az izletes Európa Indiába jön

Kultúrák és ízek keveréke ízelítőt ad Indiának az Európai Unióról. Az Európai Agrárkomisszió indiai látogatása kapcsán tárgyalások folynak elismert élelmiszergyártó országok termékeinek indiai importjáról. A dán Arla, a francia Danone, az olasz Gancia, a spanyol Gonzalez Byass mellett a magyar Pick cég is a javasolt exportőrök között van. Az élelmiszergyártók termékeit feltehetőleg a nemzetközi Ahaa Társasághoz tartozó Pragati Maidan cég forgalmazza majd.

EMLÉKOSZLOP ANDAU/MOSONTARCSÁN

Az 1956-os megemlékezések kicsengéseként, nevezetesen az Andau-i híd újjáépítése kapcsán megérlelődött a gondolat, hogy a korábbiakhoz képest nagyszabású emlékmű hirdesse az osztrák-magyar határon a magyar forradalom, majd azt követően 200.000 magyar menekülésének emlékeztétét.

Az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége elhatározta ezen gondolat megvalósítását. A választás az Ausztria szerte ismert és elismert magyar szobrászművészre, KAMENYECZKY ISTVÁNra (1921–2000) vörösesbarna 350 cm magas gránitból készült „Határtalan Emlékoszlopára“ esett. Kamenyeczy István 1956-ban nemzetőrként részt vett a forradalomban; menekülése után teljes következetességgel szentelte minden erejét és idejét a művészetnek. Tehetsége mellett szorgalmának köszönhetően sokat és maradandót alkotott, tagja volt az osztrák Secessio-nak. Nagyméretű szobrai közül több

OTT ÉVA ZONGORAESTJE

2007. május 10-én, csütörtökön, 18 órai kezdéssel a Bösendorfer Stadtsalonban (Wien 1., Canovagasse 4. – a Musikverein hátsó bejárata)

Műsor: Liszt Ferenc, Bartók Béla és Kodály Zoltán művei

A koncert után a legfinomabb bűfével és üdítővel várja Bösendorfer a nagydíjdemű közönséget.

„Ausztria–Magyarország Területi Együttműködés 2007–2013”

egy operatív program

Az Operatív Program az Európai területi együttműködési célkitűzés részét képezi, és követi az Európai Unió kohéziós politikáját, amelynek célja a határ menti területek egyenlőtlenségeinek megszüntetése, illetve a határ menti tevékenységek fejlesztése közös stratégiákon keresztül a fenntartható fejlődés érdekében. Az Operatív Program végső stratégiai célja a határ menti területek gazdasági, társadalmi, környezeti és kulturális fejlődésének elősegítése, illetve a regionális eltérések megszüntetése határ menti együttműködésen keresztül.

Programozási folyamat:

A programozási folyamat 2005 őszén kezdődött bilaterális munkacsoport (programming group) felállításával és 2006 januárjában ér véget az Operatív Programnak az Európai Bizottsághoz történő hivatalos benyújtásával.

A munkacsoport tagjai delegált képviselők: 7 magyarországi és 11 ausztriai állami szervezet. Illetve terület delegált képviselőt.

Támogatható programterület

A program célterülete a következő osztrák és magyar határ menti NUTS III/III-as területi statisztikai számbavételi egységekből) területekből áll. Magyarország: Győr-Moson-Sopron megye, Vas megye, Zala megye.

Ausztria: Wien, Wiener Umland Südteil, Niederösterreich Süd, Nordburgenland, Mittelburgenland, Südburgenland, Oststeiermark.

Stratégia: Az Operatív Program megvalósításának legfőbb alapelve a fenntartható növekedés támogatása, az életminőség javítása és a regionális egyenlőtlenségek kiegyenlítése.

Ezen célok megvalósítása érdekében a programozási munkacsoport tagjai a külső szakértők bevonásával három fő prioritási tengelyt hoztak létre, amelyek hat további célkitűzésre és húsz összefüggő tevékenységi területre oszlanak. Az első prioritás (innováció, integráció és versenyképesség) nagyrészt az EU lisszaboni stratégiáját követi, a második prioritás (fenntartható fejlődés, elérhetőség és egyenlőség) az EU göteborgi programját, a 3. prioritás pedig technikai segítséget nyújt az Operatív Program megvalósításához.

1. prioritás: Innováció, integráció és versenyképesség
 - 1.1. Gazdasági együttműködések támogatása
 - 1.2. A munkaerőpiac további bővülésének elősegítése
 - 1.3. Minőségi szociális infrastruktúra és közszolgáltatások biztosítása.

Hírek Innsbruckból

2001 nyarán, alapos és gondos előkészületek után alakult meg az **Innsbrucki Magyar Ház Barátainak Egyesülete** (Verein der Freunde des Ungarnhauses Innsbruck - Kardinal Mindszenty-Haus).

Ezt az egyesületet azzal a céllal hoztuk létre, hogy az Innsbrucki Magyar Háznak erkölcsi és anyagi támogatást és támogatókat szerezzünk. Az ajánló bizottságba sikerült megnyerni olyan jeles személyeket, mint Dr. Erhard Busek, volt alkancellárt, DDr. Herwig Van Staat, a tiroli tartományi kormányzóság jelenlegi főnökét, Hilde Zachot, Innsbruck város jelenlegi polgármester asszonyát, Prof. Ing. Helmut Madert, a tiroli tartománygyűlés elnökét, valamint Günther Platter, jelenlegi szövetségi belügyminisztert. Magyar részről Monsignore Dr. Franz Miklós prelátus és Polai Ferenc közgazdász vállalkozó tagja a bizottságnak.

A 2006-ban megtartott évi rendes közgyűlésünkön összegeztük eddigi tevékenységünket. Munkálkodásunk eredményeként kimutathattuk, hogy az elmúlt 3 évben több mint 30.000,- Euróval (ami közel félmillió Schillinget jelent) járult egyesületünk az Innsbrucki Magyar Ház szükséges felújítási költségeihez.

Az egyesület vezetősége rendszeresen tárgyalja, hogyan tudnánk teremteni a jövőben is támogatási lehetőségeket.

1. elnök
Dr. Hunyady Péter
2. elnök
Radda Marika

Kitüntetés

A Magyar Köztársaság Elnöke **Baittrok László** nyugalmazott farmareferensnek (Innsbruck), a Semmelweis Orvostudományi Egyetem tiszteletbeli szenátorának a hajléktalan és beteg emberek segítése érdekében másfél évtizeden át végzett munkája elismeréseként a **Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetését** adományozta.

2. prioritás: Fenntartható fejlődés, elérhetőség és egyenlőség

2.1. gazdasági mobilitás, közlekedés és regionális elérhetőség fejlesztése

2.2. Társadalmi és kulturális együttműködések támogatása

2.3. természeti erőforrások kezelése

3. prioritás: Technikai segítségnyújtás

Pénzügyi keret: A több mint 82 millió eurós összeghez az Európai Regionális Fejlesztési Alap e célra fordítható forrásaiból Ausztria 47,7. millió, Magyarország pedig közel 34,6 millió euró összeget allokál.

Közösségi hozzájárulás: 82.282.755,62

Kormányzati finanszírozás: 14.520.486,29

Összesen: 96.803.241,91

Stratégiai Környezeti Vizsgálat (SKV)

Az Európai Unió előírásai alapján kötelező környezeti jelentés elkészítése, a konzultáció a környezetvédelmi hatóságokkal, valamint az Operatív Program SKV csoport által végzett véleményezése/ajánlások készítése a programozási folyamattal párhuzamosan folyt. Az SKV tehát integráns részévé vált a programozási folyamatnak. Az Európai Bizottság 2001/42 EK irányelve 6. és 7. cikkelye előírásainak megfelelően Ausztria és Magyarország kormányai 2006. november 09-én 30 napos társadalmi egyeztetésre bocsátották az „Ausztria és Magyarország Területi Együttműködés 2007-2013” program Stratégiai Környezeti Vizsgálatát tartalmazó dokumentumot. 2006. november 23-án a program osztrák és magyar koordinátorai informálisan benyújtották az Operatív Program végső változatát az Európai Bizottságnak. A Brüsszelben elhangzott javaslatok, vélemények beépítésével december 18-án elkészült az Operatív Program végleges, a tervek szerinti verziója, amelyet 2007. január végén hivatalosan nyújtottak be.

Kőszegen az Erdő u. 4. sz. alatti új családi ház: 3 szoba, nappali, konyha, 2 fürdő/wc, összesen 120 m², hozzá kettős garázs, csendes helyen, zöldövezetben 79.000 euróért eladó. Tel.: 0036 94 / 36 16 19. ++

25 éves gyakorlattal, B kategóriájú gépkocsivezetői jogosítvánnyal rendelkező villany- és hűtőgépszerelő munkát keres Bécsben vagy környékén.

Pajor Péter, tel.: 0043 1 259 99 17. ++

Szent István Bál Bécsben

A Szt. István Egylet idén is megrendezte hagyományos Szent István bálját a Magyar Nagykövetség épületében. A 27 tagú rendező bizottság 1992 óta fejti ki tevékenységét; ez idő alatt 15 bált tartottak. Vállalkozásuk Bécs legkeresettebb farsangi rendezvényei közé tartozik. A siker titka feltehetőleg a nemes célban rejlik: a bál tiszta bevételeit magyar kisebbségi diákoknak szülőföldjükön történő továbbtanulására fordítják. Jelenleg 228 ösztöndíjat folyósítanak. Ed-dig 750 magyar fiatal részesült ösztöndíjban, közülük 522-en tették le eredményesen az érettségi vizsgát, s ezáltal megnyílt számukra a továbbtanulás útja.

Bécsben emlékeztek az ausztriai magyarok

(STOP/MTI) A bécsi Collegium Hungaricum magyar kulturális intézetben tartották meg szombaton az ausztriai magyarok központi megemlékezését az 1848-as forradalom és szabadságharc 159. évfordulójáról.

A megemlékezést az **Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége**, a **bécsi magyar nagykövetség**, valamint a **Collegium Hungaricum** intézet rendezte. A 17 együttműködő egyesület és szervezet meghívottai előtt **Görömbei András** debreceni egyetemi tanár mondott ünnepi beszédet. A **Mistral együttes** A **Madár fiaihoz** című műsorral lépett fel.

A nap folyamán a hagyományokhoz híven a megemlékező magyarok képviselői megkoszorúzták az osztrák fővárosban Bessenyei György testőríró szobrát. A magyar szervezetek vasárnap a Német Lovagrend bécsi templomába magyar nyelvű misére hívták a hívőket

Álláskereső

Háztartási kisegítő munkát vagy egyszerűbb irodai munkát keresek Bécsben a 22. kerület környékén napi néhány órában, illetve a hétvégeken is. Bevásárlás, takarítás, gyermekfelügyelet. Éjjel-nappal elérhető vagyok, hívjon, segítsek! 0043 699 10326968.

E-mail címem: walter.wolf2@chello.at (Kati) ++

Széria Szépia

Ion Mihai Pacepa román ezredes volt a keleti országok titkosszolgálatának legmagasabb rangú tisztje, amikor 1978-ban Amerikában politikai menedéket kért. Szenzációszámba illő leleplezéseket írt le a román Securitate és a szovjet KGB működéséről. 1987-ben ezeket könyv formában is közzétette: **Red Horizons** (Vörös látóhatár) címmel, amelyet aztán 27 országban kiadtak. Többen kételkedve fogadták a volt kém állításait, de hitele megszilárdult, amikor az 1989-es román forradalom idején a Ceausescu és felesége, Elena elleni vádakát szórul szóra Pacepa könyvéből idézték. A nyugatiak bizalmát azzal is igyekezett megszerezni, hogy szolgálatait felajánlotta az amerikai kémiszolgálat számára az akkori Keleti Tömb országai felé. Ezért Romániában halálra ítélték, és a román legfelsőbb bíróság csak 1999-ben érvénytelenítette Pacepa halálos ítéletét és elrendelte vagyonának visszaadását. 2004-ben tábornokká léptették elő.

Pacepa több könyvben is ismertette a szovjet kémiszolgálat munkáját, és azóta is gyakran ír az amerikai konzervatív beállítottságú újságokban és folyóiratokban. A **National Review**-ban ez év január 27-i keltezéssel az olasz parlamenti vizsgálóbizottság jelentése alapján jelenti, hogy a Szovjetunió minden kétséget kizáróan kísérletet tett Karol Wojtyla, a későbbi második János Pál pápa megölésére, hogy ezzel megbosszulja a Szolidaritás mozgalom támogatását. Persze nem csak János Pál volt a kivégezendők listáján. Pacepa beszámol a még Ceausescutól származó értesüléseiről, hogy ki volt az a "tíz nemzetközi vezető", akiket a Kreml ki akart nyírni. A magyarok közül

MOSZKVA A VATIKÁN ELLEN

Nagy Imre és Rajk László, Romániában Lucretiu Patrascanu és Gheorghiu-Dej, Csehszágából Rudolf Slansky és Jan Masaryk, aztán az iráni Sah, Togliatti, J.F. Kennedy, sőt Mao Zedong is szerepelt a listán. Amint tudjuk, ezek közül több, kérdéses körülmények között lelte halálát.

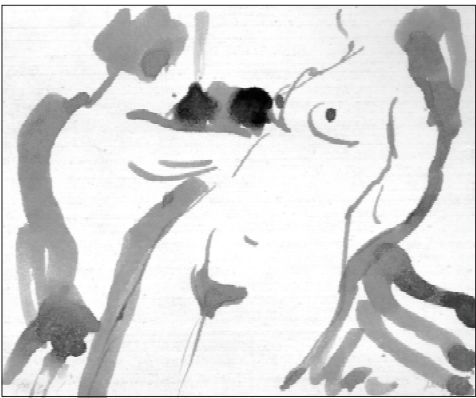
Különös érdekessége Pacepa cikkének annak a szovjet igyekezetnek a leírása, amely a Vatikán lejáratására tett lépésekről szól. *"Előző életemben, amikor a moszkvai kém-háború kellős közepén voltam, részt vettem a Vatikán befekettítésének kísérletében. Ezzel kapcsolatban XII. Piusz pápát igyekeztünk úgy bemutatni mint náci szimpatizáns. Bár ez végeredményben nem járt sikerrel, mégis olyan nyomot hagyott maga után, amelyet nehéz volt semlegesíteni. Ezt a történetet eddig senki sem mondta még el."* - írja a volt román hírszerző.

Eugenio Pacelli, a későbbi XII. Piusz pápa személye, azért tűnt alkalmasnak a Vatikán lejáratására, mert *"halott ember már nem tud védekezni"* a vádak ellen. Mindszenty bíborossal nem volt sikerük, hiszen ő megmenekült, köz-zétette élményeit és a Nyugat szemében mindvégig hős és mártír maradt. Pacellivel kísérleteztek tehát, aki mint pápai nuncius Münchenben és Berlinben szolgált Hitler hatalomra jutása idején. A KGB terve az volt, hogy őt mint náci szimpatizáns mutassa be, aki támogatta Hitlert a zsidók kiűrtésében. Mindenképpen fontos volt, hogy a mesterkedés ne legyen visszavezethető a szovjetekre. A piszkos munkát tehát nyugatiaknak kellett elvégezni, lehetőleg a Vatikánból származó forrásokra hivatkozva. (A Mindszenty pernél ez nem sikerült, mert Sulner Hanna, a bíboros kézíratainak magyar "szakértője" Nyugatra menekült és leleplezte a hamisítást) A XII. Piusz elleni művelet fedőneve "Seat-12" (tizenkettedik ülés) volt és Pacepa kapta a megbízást a lebonyolításra. Vele volt kapcsolatban Alexander Sakharovsky, a KGB tábornoki rangban levő ügynöke. Ő utasította Pacepat arra, hogy indítványozza a Vatikánnak a Romániával 1951-ben megszakadt kapcsolatokat visszaállítását, feltéve, ha a románok betekintést nyerhetnek a szentszék archívumaiba és még kamatmen-

tes kölcsönt is kaphatnának erre a célra. Megbeszélések következtek Svájcban, egy genfi hotelben. A Vatikán részéről Agostino Casaroli apát létesített kapcsolatot, aki biztosította a levéltár megnyitását három román papnak álcázott kém számára.

1960 és 62 között a románok több száz dokumentumot másoltak le, amelyek alkalmasnak látszottak a XII. Piusz pápa elleni "dezinformáció" megindítására. 1963-ban Ivan Agayants, a KGB dezinformációs osztályának vezetője azzal az utasítással ment Bukarestbe, hogy beindítsa a támadást, amely most "A helyettes" THE DEPUTY címet viselte. Utalás volt ez arra, hogy a pápa Krisztus földi helytartója. Ez volt a címe annak a német színdarabnak is, amelyet egy nyugatnémet szerzővel, Rolf Hochhuth-tal írtattak: **Der Stellvertreter, ein christliches Trauerspiel** (A helyettes, egy keresztény tragédia) címmel. A 400 oldalas könyv rövidített változata a közismert kommunista dramatikusk, Erwin Piscator színházi feldolgozásában 26 országot járt be, és került be az iskolai oktatásba. A mű központi témája, hogy XII. Piusz támogatta Hitlert és bízatta őt a holocaust véghezvitelére. A darab a pápát olyan hideg és szívtelen személyként mutatta be, aki a Vatikán anyagi javainak megőrzését helyezte előtérbe, szemben az emberi szenvedés megakadályozásával. A darab szövege könyv alakban is megjelent, több tucatnyi "dokumentummal" megtámasztva, amelyet aztán húsz nyelven is kiadtak.

Jóllehet a darab színházban nem sok sikert aratott, maga a téma rengeteg vihart kavart fel. Számos írás, cikk és könyv foglalkozott a kérdéssel, amelyek részben igazolni akarták a pápát, részben bűnrészességet felelgetve mint zsidógyűlölőt marasztalták el őt. A 70-es években azonban az egész mesterkedés szétfoszlott. 1974-ben megjelent Mindszenty bíboros könyve (Memoirs), amely részletesen leírta azoknak a hamisításoknak technikáját, amelyek az ő "vallomását" igyekeztek igazolni. Ezzel majdnem egyidőben szabadult a börtönből Friedrich Otto Wolff, aki mint az olaszországi SS alakulatok parancsnoka a pápa elrablására kapott utasítást Hitlertől. Igaz, hogy ezt nem tudta

Széria Szépia

végrehajtani, de elmondta, hogy a rágalmakkal ellentétben, a pápa nem Hitler támogatója hanem ellensége volt.

Amikor néhány évvel később János Pál kezdeményezte XII. Piusz szentté avatását, Israel Zoller, aki a negyvenes években Róma főrab-bija volt, visszaemlékezéseiben egész fejézetet szentelt a pápa jótetteinek "A szentatya arra utasította a püspököket, hogy az apátságokban és kolostorokban adjanak menedéket a zsidóknak. Személyes tudomásom van arról, amikor az apácák a földön aludtak, hogy a zsidó menekülteknek helyet biztosítsanak" - írta a főrabbi. A pápa 1944. július 25-én fogadta Zollert. A találkozásról Giovanni Battista Montini (a későbbi VI. Pál pápa) készített feljegyzést, megörökítve a főrabbi köszönetét a pápa mentési akciójáért. Ezt a rádió is közve-títette.

David G. Dalin nemrégén közölt "Tévhit Hitler pápájáról" című cikkében (The Mith of Hitler's Pope: How Pope Pius XII Rescued Jews From the Nazis) részletesen beszámol Eugenio Pacelli zsidóbarátságáról, még mielőtt pápa lett. Most már csak arra lenne szükség, hogy Putyin elnök felszabadítsa a KGB írártárát, ahol a pápa ellen szervezett félrevezető tevékenység dokumentumait remélhetőleg megtalálhatjuk.

Pacepa, akinek a fejére Ceausescu kétmillió dolláros vérdíjat tűzött ki, nagy szolgálatot tett nemcsak a katolikus egyháznak, de az egész szabad világnak azzal, hogy segített lehántani az igazságtalanul megvádolt pápáról a hazugság rágalmait.

PAPP LÁSZLÓ

Volt belügyesek döntenek állambiztonsági iratok nyilvánosságáról

(HVG, 2007. március 3.) Különös olyan országban emlékezni a kommunizmus áldozatainak emléknapján, amelyben Kádárt és rendszereit méltató könyv szerepel a bestsellerlista élén, s ahol - függetlenül attól, ki van kormányon - a politikai és társadalmi elit is csak félrenéz, ha a pártállami diktatúráról van szó. Miközben február 25-i kongresszusi beszédében Gyurcsány Ferenc miniszterelnök arról beszélt, hogy „bárhogy forgatjuk ezt a dolgot, a magyar demokrácia hagyományvilágába Kádár János a legnagyobb jóindulattal sem győmőszölhető bele”, volt belügyi tiszték egy része ma is a kormány nemzetbiztonsági kabinetében őrködik biztonságunk felett, az „utódszervek” vezetése 70 százalékban olyan személyek kezében van, akik karrierjüket a diktatúra kiszolgálóiként kezdték.

A mai aktív volt állambiztonsági iratok iratai nem kutathatóak, ezért csak véletlenszerűen kerülnek elő nevek. Az információk azonban folyamatosan gyarapodnak. Péter-Bartha Gáborról például, aki jelenleg a nemzetbiztonsági kabinet munkatársa, már azt is tudjuk, hogy püspököket „tartott”, kollégájáról, a moszkvai követség jelenlegi belügyi attaséjéről, Szekeres Ferencről pedig kiderült, korábban cionista „vonalon” dolgozott, és a Mazsihisz-előd zsidó érdekképviselő, a MIOK egyik jogtanácsosának tartóztíztje volt. A helyzet felsőbb szinten sem jobb: Stefán Géza altábornagy, a Katonai Biztonsági Hivatal főigazgatója 1989-ben a Budapesti Rendőr-főkapitányság állambiztonsági helyetteseként a Nagy Imre-újrateremtés manipulálásáról gondoskodott, az 1989-ben baloldali elhajló egykori párttagokat elhárító Horváth József pedig 2002-ig a Nemzetbiztonsági Hivatal (NBH) szakmai főigazgató-helyettese volt (majd magáncége az OTP Bank biztonságáért felelt). A helyzetet jól jellemzi, hogy a Belügyminisztérium (BM) titokvédelmi osztályát a rendszerváltás után is az a Sulyán Jánosné vezette, aki 1989 előtt kezdte szolgálatát a III. főcsoportfőnökségen. Minden jel szerint az NBH a legtermészetesebben alkal-

mazza az 1989, sőt az 1956 előtti BM tagjait. Az intézmény jelenlegi szóvivője, a volt népszabadságos washingtoni tudósító, Vajda Péter az Államvédelmi Hatóságnál kezdte karrierjét, és 1956-ban mint rendőr százados politikai tiszt szerelt le.

Az, hogy a pártállam működtetőinek múltja csak szelektíven ismerhető meg, komoly nemzetbiztonsági kockázatot jelent. Az érintettek ezáltal zsarolhatóvá válnak. Súlyosbíttja a helyzetet, hogy a volt állambiztonságiak jelentős része fontos társadalmi szerepet is betölt. Barabás Miklós például „Nádházi Emil” fedőnéven kezdte karrierjét (HVG, 2004. május 22.) a KISZ központi bizottságában, majd az Országos Béketanács elnökeként folytatta, hogy a rendszerváltás után az Európa Ház Egyesület elnöke és a kormány kiküldöttje lehessen az EU gazdasági és szociális bizottságában. Mások a gazdaságban futottak be karriert, ifj. Apró Antal például ma sikeres vállalkozó, 1989 előtt viszont a III/II-2 – az NSZK és Ausztria elleni elhárítás – alosztályvezetője volt.

Ne legyenek illúzióink: a KGB és az átállt hírszerzők révén a nyugati szolgálatok is viszonylag pontosan tudják, hogy a magyar BM volt alkalmazottai közül ki kicsoda. Csak az a kérdés, hogy ki és mennyire zsarolható ezekkel az információkkal. Az egyedüli érdekelt csoport, amelynek informáltsága ezen a téren igen hiányos, az a magyar társadalom.

Nem csak a III-as főcsoport dolgozott

Téves volna azonban azt hinni, hogy a pártállam alakjai közül csupán a III. főcsoportfőnökség dolgozói azok, akik a diktatúra működtetéséért felelősek. Az összbizügyi szemlélet jegyében a BM-nek dolgozott be a tanácstól a Kőjálgi sok állami szerv, ha vezetője nem volt elég karakán. Ők léptek a BM "szignalizáció" típusú intézkedései nyomán, rúgtak ki embereket állásukból, hajtottak végre "kiszorító", "bomlasztó" intézkedéseket. Az MSZMP politikai bizottsága 1982-es, az ellenzékkal foglalkozó határozatának vitájában Kádár János ki

is fejtette, mit ért ezen: "Rámenni, egyszerűen rámenni, az istenit az anyjának, hát ezt mindenütt a világban csinálják, és ez még nem is adminisztratív intézkedés, kellemetlenkednek nekik, no mert már harmadszor veszik el a hajtási igazolványt, vagy mit tudom én, mi a rossebet, hát miért nem lehet ezt megcsinálni? Lakást is megállapítják, hogy életveszélyes, áteszik szükséglakásba, vagy mit tudom én micsodába. Ennek egymillió módja van, amit úgy hívnak, kellemetlenkedni kell nekik."

Az összbizügyi szemlélet egyik példája a rendszerváltás után sportjogászai karriert befutott Kolláth György esete. Ő az 1980-as évek első felében a BM tanácsi hivatalának főosztályvezető-helyettese volt, és formailag nem foglalkozott állambiztonsági ügyekkel. 1983-ban az Élet és Irodalomban egy cikket írt arról, hogy Magyarországon a civil szervezetek kérdésében úgymond túl megengedőek a jogszabályok. Állításával Halmi Gábor és Kerekes Zsuzsa vitába szállt a lap hasábjain, rámutatva a szabályozás példátlanul restriktív voltára. Kolláth erre válaszul élt, amelyben az egyesületi élet virágzásáról számolt be, majd behívatta a szerzőket, és megfenyegette őket azzal, hogy elvesztik állásukat, ha nem vigyáznak. Később Kolláth dolgozta ki azt a jogszabályt, amely garantálta volna a szigorúan titkos (szt) tiszték juttatásainak további folyósítását, és ő adott alapot az ügynökök átmentésére azzal, hogy a Dunagate-bizottság tagjaként, annak jelentésében a hálózati iratok ötvén on' történő titkosítására tett javaslatot.

A titkosszolgálati iratok minősítéséről ma is olyanok döntenek, akik ezek keletkeztetői voltak. A titkosszolgálatokat felügyelő volt államtitkár Tóth András életrajzában szemérmesen annyit közöl 1989 előtti munkájáról, hogy "főként az ifjúsági és sportmozgalom problémáival foglalkozott", és "az MSZMP oldaláról részt vett a rendszerváltás előkészítésében". Azt, hogy munkahelye az MSZMP közigazgatási és adminisztratív osztálya (kao) volt – amely a BM feletti pártfelügyeletet és ellenőrzést ellátta, és

az említett "problémákon" Tóth 1988. június 17-ei kao belügyi osztályvezető-helyettesi kinevezéséből adódóan olyan ügyek is értendők, mint a III. Főcsoportfőnökség elnyomó és bomlasztó akcióinak koordinálása – csak azok tudhatják, akik a téma szakértői. Tóth hivatali működésének dokumentumait azonban ők sem ismerhetik. Ezeket ma is homály fedi, mivel a BM irattára az 1980 utáni iratokat eddig nem adta át a levéltárnak. A III/III. Csoportfőnökség 1988-1989. évi munkatervéből tudhatjuk, hogy a BM és a párt a "rendszerváltás előkészítése" alatt a pártokba történő behatolást és az 1945-1947-es álkoalíciós korszakhoz történő visszatérést értette, Tóth tehát ebben segédkezett.

Másutt is a kecskére bizzák a káposztát. A Külügyminisztériumban például az E-20 kódszámú volt szt-tiszt, Dömény János válogatja a levéltárnak átadandó iratokat (neki 1989-ben Solt Ottília besúgása volt munkaköri feladata). Az NBH-ról pedig a III/I. csoportfőnökség volt alezredese és szt-tisztje, Hellebrand László on't arról, hogy a kutatók a levéltárba leadott, de ott is minősített iratokból mit ismerhetnek meg.

Semmi következménye sincs egyébként annak, ha jogszabálysértő módon titkosítanak dossziékat. Jó példa erre "Krakus Péter", azaz a fideszes Szita Károly ügye. Az NBH-nál őrzött dossziéját először 2052-ig titkosították, ám miután valaki az adatokat kiszivárogtatta, a hivatal rákényszerült az eredeti dosszié átadására, és akkor kiderült, a zárolásnak semmi alapja sem volt. Ez csak a jéghegy csúcsa, hiszen a titkosítási anomáliák csak akkor derülnek ki, amikor kiszivárogtatás miatt lelepleződik valamelyik dosszié tartalma. Az iratátadásról az utódszervek kényük-kedvük szerint döntenek, és a két legnagyobb parlamenti párt sajátos egységfrontot alkot, amikor az állambiztonsági iratok elrejtéséről van szó. A rendszerváltás után 16 évvel még mindig ott tartunk, hogy a diktatúra tettesei érdekei előbbre valók, mint az áldozatokéi.

UNGVÁRY KRISZTIÁN

Szerb „Trianon?”

A magyar ember, beleértve az értelmiségiek többségét is, gyakran mély együttérzéssel viszonyul a mostani szerbiai eseményekhez. Érdekes módon ugyanez elmondható a magyar kormány- párti és ellenzéki külpolitikai viszonyulásról is. *Hát igen, velük is az történtik most, mint velünk 1920-ban* – mondják.

Minden analógia sántít. Így van ez különösen az egyes államok társadalmi-politikai folyamatainak összehasonlításakor is. Magyarország politikai filozófiáját Szent István fogalmazta meg. Intelmeit megszívelve, az egész történelme folyamán a magyar nép befogadó volt; nem állt harcban a területén élő kisebbségekkel. Ellenkezőleg. A Magyar Királyság területén élő kisebbségek a legkülönbözőbb autonómiák és előjogok haszonélvezői voltak. Népiirtás (genocídium) vagy erőszakos, politikai eszközökkel történő széttelepítés (etnocídium) a területén nem történt az államhatalom részéről és szabad magyar politikai akaratból. (Az európai méretű holokauszt Kelet és Nyugat mélyen hallgatólagos és szemet hunyó engedékenysége miatt, illetve nagymértékben engedélyével is történt; a németek millióit is közös megállapodás és egyetértés jegyében üldözték el szülőföldjükről, és fosztották meg állampolgári jogaiktól.) Az évszázadokat túlélő kuruckodó-labanckodó szembenállás hagyományainak ápolása mindennapi és közéleti szinten soha sem volt tetlegességre ingerlő gyűlöletbeszéd; inkább dühös megvetés és könyörgés. A Habsburg Monarchia egyetlenül üldözte a dinasztiahoz hűtlenekeket. Nemzetiségi ügyekben hol elvszerűen, hol elvtelenül egyensúlyozott hol ritkábban, hol gyakrabban a német javára, de a genocídium és etnocídium eszméje, vagy gyakorlásuk lehetősége nem merült fel még a legreakciósabban gondolkodó elmékben és cselekvő politikusokban sem. Az Osztrák-Magyar Monarchia, különösen pedig a Szent Korona-tan eszméje a soknyelvű magyar nemzetről, tagadja a genocídiumot és etnocídiumot. Nos, 1920-ban ezt a népközösséget darabolták szét, azzal az ígérettel, hogy az utódállamok sokkal jobban megoldják a nemzeti kérdést, mint a monarchia.

Mint ismeretes, a szerb dinamikus jelenlét Kosovo-Metohija területén visszanyúlik a korai középkorig. Ezt tanúsítja számos ortodox templom és kolostor is. Kosovo-Metohija azonban 1389-től egészen 1913-ig török fennhatóság alatt volt. Az előző szerb és utóbbi török uralom alatt ugyancsak folyamatos és állandó volt az arnauta – vagyis albán – jelenlét is a térségben. Az arnauták–albánok kezdetben a Rodope-röghegység legjárhatatlanabb és legmegközelíthetetlenbb részein éltek, de utóbb, sokasodásuk a katalanokra és a síksági részekre is kiterjedt. A görög-római források tudtak róluk, de barbároknak tartották őket. Feltételezik, hogy illír, vagy dardán hegyi pásztorkodásból élő, vad törzsek leszármazottjai, de mindig más és más név alatt jelennek meg a történelmi forrásokban.

A szerbek Kosovo-Metohiját 1913-ban vették állami fennhatóságuk alá. A londoni szerződés elismerte a Szerb Királyság fennhatóságát Kosovo-Metohija fölött. Ezután a főbb állomások: 1918-tól a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság, 1929-től a Jugoszláv Királyság egyik körzete; 1945-től a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaságon (FNJR) majd a Jugoszláv Szocialista Köztársaságon (SZFRJ) belül előbb autonóm terület, majd 1974-től Szerbia autonóm tartománya. A jugoszláv állam széthullásától kezdve (1992) napjainkig a Szerb Köztársaság része marad, azzal, hogy Szerbia 2006-tól önálló állammá alakult. Voltaképpen azonban Kosovo-Metohija már 1999 óta az ENSZ katonai és civil védnökség alá került. A sorozatos albán tüntetésekre a szerbek iszonyatos emberirtással feleltek. Ezután megalakult az albán Kosovói Felszabadító Hadsereg, amely a két etnikum még nagyobb konfrontációjával és a harcok nemzetközi kiterjedésével fenyegetett.

A szerb hivatkozási alap sajnálatos módon a nemzetközi jogban keresi a támpontját. A volt kommunista országok – különösen a titói Jugoszlávia – legnagyobb nemzetközi sikerének tudható be a Helsinki Béke-Együttműködési és Stabilitási Konferencia Ráhangyilatkozatának az a része, amellyel sikerült elérniük, hogy minden bennük történő belpolitikai folyamatot és eseményt kizárólag szuverenitásuk és területi egységük részeként kezelhetik a nemzetközi testületek felülbírálásának és elítélésének veszélye nélkül.

A szerbek alaposan kihasználták az elvtelen kompromisszum nyújtotta lehetőséget, amely még szélesebbre tárta a kaput a kisebbségek erőszakos asszimilációjához, széttelepítéséhez és elűldözéséhez. A népiirtó-asszimiláló gyakorlat, amelynek addig nem volt erős politikai alapja, most megkerülve a könyvtárrnyira duzzadó nemzetközi tiltó jogszabályt és ajánlást, erős politikai alaphoz jutott. Bármikor vissza lehet vele élni. Vissza is éltek vele a kommunistákbló lett sovi-

niszták. Újabb hivatkozási alapot kapott az az állampolitikai gyakorlat, amelynek Szerbiában akkor már 200 éves múltja volt. A nemzeti ébredés idején okkal-joggal nemcsak a gyűlölt Ottomán Birodalom katonaságától, állami tisztségviselőitől és kiszolgálóitól akartak megszabadulni, hanem már akkor mindenkitől, aki nem szerb. Politikai gyakorlattá vált más etnikai és vallási kisebbségek kiirtása és elűldözése az alakuló szerb államból. Ezt abból is lehet látni, hogy létrejötté után azonnal etnikai tisztogatást hajtottak végre a volt belgrádi pasalikban. Ahogy terjeszkedtek déli irányba, úgy folytatták a népiirtást és más etnikumok elűldözését. Az arnauták az első számú szerb ellenségnek számítottak. A romanizált vlachokat és cincárokat nem bántották, mert felvették az ortodox vallást és elfogadták a szerb nyelvet.

Ahogyban bánták az albánokkal a 20. század elején (a két balkáni háború és az I. világháború idején), az megismerhető a washingtoni székhelyű, Carnegie Intézet tényfeltáró jelentéséből (The Other Wars, 1913. Carnegie Endowment Inquiry). A csetnik mozgalom és a félkatonai alakulatok egyik kiagyáló atyja Sándor király – akit a szerb utókor „az egyesítő” magasztos jelzővel ruházott fel, mert megtestesítője volt a Nagy-Szerbiaként kezelt és felfogott Szerb–Horvát–Szlovén Királyságnak –, aki gyakori országjáró körútjain albán foglyokat látva menetben összedrotozva, oda-oda szólt az öröknek: „Ne golyóval – bunkóval!”. Szobrai Szerbia-szerte ott állnak a köztéren. A szerb polgári nacionalizmus értelmiségije szerettek, és ma is szeretnek azzal védekezni, hogy akkor, itt a bérce Balkánon ezt tette minden nép a másikkal. A két világháború között a Szerb Tiszti Klub (katonai és félkatonai szervezetek egyeztető testülete) kötelező programmá tette az albánok kiirtását és elűldözését. Vasa Csubrilovics, a Ferenc Ferdinánd elleni merénylet egyik résztvevője, tétélesítette, ma úgy mondanák operacionalizálta a program minden egyes célját. A genocídium és etnocídium stratégiája, taktikája és gyakorlata kiteljesedett. Vasa Csubrilovicsnak a múltban szerzett pánszláv ihletettségű érdemei miatt döntő szerepe volt abban is, hogy a szerbek a II. világháború alatt és után az egész albán lakosságot kollektív bűnösnek, fasisztának minősítették és úgy kezelték őket napjainkig. (Csubrilovicsot a rajongásig szerettek érdemeiért a kommunisták, az ifjú kommunisták különösen.) Vasa Csubrilovics utasításaihoz tartották magukat Alekszandar Rankovics mindenható belügyminiszter oznásai (Népvédelmi Szervezet tagjai) és udbásai (Állambiztonsági Szervezet tagjai). A jól ismert vajdasági vérengzés mintájára (1944) a déli végeken a vérengzés egészen 1970-ig tartott. Ekkor Szerbiában Marko Nikezics és Latinka Perovics párt- és államvezetők vették át a hatalmat. A genocídium és etnocídium politikájával felhagytak. Az autonóm területet tartományi közigazgatási szintre emelték. A szerb kommunistáknak (sovinisztáknak) azonban sikerült meggyőzni Titót, és rövid úton felretetették ezeket a liberálisokat. Tiszavirág életű volt a javulás. Megtörténtek az első albán tüntetések. A 19. század kezdetétől a 20. század végéig több tízezer albánt gyilkoltak le, szinte minden albán megjárta a börtönt, és százezreket üldözték el az országból törököknek minősítve őket még a kommunista időkban is.

Most térek rá a lényegre. A II. világháború után Szerbiában állítólag a világ legemberibb politikai és állami berendezésű országát építették. Voltaképpen mi is történt Szerbiában 1945–1999 között, amikor a NATO-bombázás véget vetett az albánirtásnak? A kommunista Tito a hatalom érdekében kezdettől fogva kiegyezett a kommunista álarcmögött megbújt szerb sovinisztákkal. A kommunista színekben lengedező kompromisszum így festett:

1. Az albánok területi autonómiát kapnak Kosovo-Metohijában, de albán nemzetiségű polgár a titoktartás köteleességénél is erősebb, hallgatólagos megállapodás alapján Kosovo területén kívül **s e h o l**, egyetlenegy ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi és más jellegű gazdasági vállalatban nem kaphat munkát; közintézményben, közvállalatban, állami közigazgatásban és sehol nem köthetnek vele állandó munkaviszonyt; de meghatározott időre szőlőt és szerződésest sem. Szerencsés volt az a 100–150 ezer albán, aki városi favágó, hordár, szemétkihordó lehetett Belgrádban vagy másutt, és mindenütt kínálva testi erejét az utcasarkokon. Leírhatatlan nyomorban, szegénységben, mocsokban, elválasztva a családjuktól, sufnikban vagy éf alatt hálva, aprópénzért dolgoztak, állandó rettegésben a rendőri zaklatástól és embervadászattól. Kosovo-Metohijában, ahol tömbben éltek, főleg bányák mélyén és életveszélyes helyeken dolgoztatták őket a teljhatalmú szerb igazgatók és mindenható állami tisztvi-

selők. Kosovo-Metohija tartomány a szerb önkény, a vezetők fennhéjzásának, pökhendiségének, beképzeltségének eldorádója volt és maradt mind a mai napig, ahol szabadjára lehet engedni a szerb tömeghisztériát, a legalantasabb emberi indulatokat. A pszicho-patologikus tulajdonságait és szenvedélyeiket kiélő belüleges főurak vadászterülete, felelősségrevonás és büntetés nélkül. Ahol vezetők ilyen előjogokat élveznek, ott minden jog halott: *privilegium est privata lex*.

2. A titoktartásnál is erősebb hallgatólagos megegyezés szerint albán nemzetiségű polgár Kosovo területén kívül sehol nem kaphatott kisipari vagy boltnyitási engedélyt. Sem gazdasági, sem szellemi munkával nem foglalkozhatott, legfeljebb tökmagot árulhatott az utcán.

3. Kosovo területén kívül nem kaphatott tanulmányi ösztöndíjat és kollégiumi elszállásolást.

4. Kosovón kívül az albánok nem hozhattak létre semmilyen működvelő csoportot, nem terjeszthették újságjukat és könyveiket.

5. Nem gyakorolhatták egyetlen polgári jogukat sem Kosovó területén kívül.

A jog, amely nem egyetemes és nem gyakorolható az egész állam területén, az nem jog, hanem a jog tagadása. Mindez voltaképpen annak beismerése, hogy a szerb nép nem él és nem is akar együtt élni az albán néppel. Az albán éljen a számára kijelölt gettóban, dolgozzon a szerbnek, és fizesse az adót a belgrádi központi hatalomnak.

A szerb sovinizmus és fasiszta diszkrimináció 1999 elején végképpen levetette álarcát, és a maga meztelen valóságában mutatkozott meg. Akkor teljesedett ki igazán, amikor a szerb állam elrendelte, hogy az összes albán személyazonossági okmányát vegyék el, és égessék el, majd száműzzék őket az országból. Erre nincs példa az újabb kori történelemben. Ez az, amiért Szerbia el fogja veszíteni a nagytelkű nagyhatalmi döntéssel és az 1913-as bukaresti békeszerződéssel neki juttatott Kosovo-Metohiját. Még akkor is, ha a szerb államiság bölcsője és vesztőhelye volt.

Ma Kosovo-Metohijában állandó tartózkodási hellyel nem élnek szerbek. Már régen eladták minden ingatlanjukat jó pénzért az albánoknak. Az állam ott tartja, visszarendeli őket, és fizeti ideiglenes ott-tartózkodásukat.

Ezek után feltesszük a kérdést: ha Kosovo-Metohija mégis megmaradna Szerbia részeként, mi történne? Biztosítanák-e a szerbek az albánok számára az egész állam területén az emberi és polgári jogokat, a szabad munkaerő-, tőke- és információáramlást? Bárhol lehetnének szabad munkavállalók? Szabadon vállalkozhatnának? Szabadon mozoghatnak, költözhetnek, lakhatnak, ünnepelhetnek, gyülekezhethetnek az állam egész területén? Nem! Továbbra is gettóba zárva tartanák őket. Az albánok döntő többséget alkotnak ma már nemcsak Kosovo-Metohija Tartományban (97%), de a presevói völgyben és Nyugat-Macedóniában is. Szerbia elmulasztotta annak lehetőségét, hogy az etnikai változásokat békés úton: a polgári jogok és értékek, az egységes és igazságos jogrendszer, valamint a mindenki számára elérhető-kielégítő életszínvonal alapján kezelje. A szerb politikai elit nagyon megosztott: a megoldások keresését illetően kétpólusú. Az egyik póluson a következő opcióban gondolkodnak: előbb-utóbb változni fognak a nemzetközi körülmények, ismét adódik a számukra megfelelő alkalom, amikor végképp megszabadulhatnak az albánoktól, de a terület marad. A másik póluson belátják, hogy ebben a kérdésben a nagyhatalmak politikai akarata a döntő. Ők döntöttek 1913-ban, és ők fognak dönteni 2007-ben is. Ezt ki kell várni...

Az első opciónak még most is sok a híve, de rohamosan csökkenni fog. A második opció előtt ismeretes, hogy Szerbia már régen elvesztette Kosovo-Metohiját, de az 1999-es évvel végképp, visszafordíthatatlanul is. Azt is tudják, hogy ilyen jogi diktátumot (nevezze bárhogya is) az állam, a nép által meghatalmazott képviselő soha nem írhat alá. A trianoni diktátumot Magyarország részéről parlament által meghatalmazott államfő, magas rangú tisztségviselő, külügyminiszter nem írta alá a mai napig. Mint ismeretes, akkor, ott, Trianonban minden meghatalmazás nélküli, harmadrangú kistisztviselő írta alá.

Ilyen diktátumot néphatalmi testület által megbízott személy nem írhat alá. A szerbek sem fogják aláírni. Sem önként, sem nemzetközi politikai nyomásra. Nem is szabad aláírni, mert ez az egyetlen okos döntés. Ki kell várni, amíg az albánok kiáltják függetlenségüket, és államukat kezdik elismerni a többi államok. Mást nem lehet tenni. Ez *de facto* állapot 1999 óta, és a következő évtizedben *de jure* állapot is. Ez be fog következni. Ha nem az ENSZ-ben, akkor az Európa Tanácsban és végül az Európai Unióban is. Sokkal fájdalom-

mentesebb folyamat lesz, mint ahogyan az most tűnik. Már most a szerb fiatalság nagy része kinyilvánítja érzelmeit, hogy nincs kedve feláldozni az életét semmilyen nosztalgikus mítoszért.

• **A magyarokat is érdekli,** hogyan fog rendeződni Kosovo-Metohija sorsa, mert rendezve szeretné látni 90 év után az Osztrák-Magyar Monarchia és ezen belül a Magyar Királyság utódállamaiban élő magyar kisebbség jogállását és gazdasági helyzetét. Végül is az utódállamok, köztük Szerbia, azért kaptak magyar és német lakta területeket, mert jogi garanciákat adtak arra, hogy igazságsabban fogják rendezni a nemzetiségi kérdést, mint a monarchia és a királyság. Magyar szempontból mi lehet a tanulás Kosovo-Metohija függetlenné válásából?

1. A történelmi jog nemzetközileg is elismert szerepe, nemzetet megtartó és átfomláló ereje csak akkor hatékony, ha más, valós társadalmi igény, szükség és kényszer megoldását is segíti. Máskülönbén légvári lebegesű. Az albánok nemcsak óslakosok, de be is lakják a területet. Az albán szállóige, amelyre Redzsep Csozja akadémikusuk állandóan figyelmeztette népét, a következő: *A hegy nem azé, aki magáénak mondja, hanem aki a legelőn legettetti a nyáját.* A római jog is erre figyelmeztet: *Longa possessio ius parit!*

2. A történelmi jogra hivatkozás ismét megalapozott lesz a Kárpát-medencében, ha az utódállamok tartósan hátráltatják a valamikori egységes, most határokkal szabdalat régiók gazdasági fejlődését; ha kihatárlnak a magukra vállalt kötelezettségekből. Ilyen esetekben az Európai Unión belül is bekövetkezhethetnek újabb határmódosítások, a valamikori egységes régiók visszaállítása útján.

3. Elmondható, hogy a szerbek kimondottan akadályozzák és hátráltatják a valamikori egységes és hatalmas Körös–Tisza–Maros régió fejlődését. A régió nem fejleszthető a határ egyik oldalán, ha a másik oldalán gátolják. Valamikor ez a régió a monarchia egyik legdinamikusabban fejlődő része volt. Most pang. Egy régióon belül hiába változtatják meg a nemzetiségi összetételt, ezzel nem fejlődik gyorsabban. Ellenkezőleg, újabb feszültségi góc keletkezik a Kárpát-medencében. Szerbia az említett régióban is nagy feszültség előidézője, mert centralizál minden gazdasági erőforrást és politikai hatalmat. Szerbia megelégedik arról, hogy Vajdaságot azért ítélték oda a Szerb–Horvát–Szlovén Királyságnak, mert katonai-stratégiai okokra hivatkozott, holott ennek az érvnek soha nem volt valós alapja. A téves megítélés folytán, nagyhatalmi diktátummal hozományba kapott Vajdaságot éléskamrának tartja, kizsigereli, kizsákmányolja, területén rablógazdálkodást folytat. Ezáltal a valamikori egységes régió határon túli részeinek fejlődését komolyan veszélyezteti. Akadályozza a vállalatok egységes fellépését a világpiacon, a versenyképességüket, a vállalati tökekoncentrációt a határ mindkét oldalán.

Vajdaság helyzetének igazságos rendezése az Európai Unió egyik soron következő feladata lesz. Az utódállamok egyesítése az Európai Unióban és az olyan régiók kialakítása, amelyek történelmi hagyományaikkal elősegítik a kor problémáinak megoldását és a globalizáció kihívásait, megkerülhetetlen feladat.

Ugyanakkor hatalmas migrációs folyamatok fognak beindulni az Európai Unió területén. Ezeket tudni kell kezelni, mint ahogyan tudni kell kezelni a cigánykérdést és az ázsiai-afrikai bevándorlást is. (Nehogy hihetetlenül nagy civilizációs és kulturális zuhanás álljon elő a térségben.)

MIRNICS KÁROLY

OSZTRÁK MINŐSÉGŰ LAKÁSOK MAGYARORSZÁGON

Lakjon osztrák minőségi szabványok szerint épített exkluzív öröklakásban János-somorján! (Mosonmagyaróvár közelében) Magas fokú hő- és hangszigetelés (magyar szabvány duplája), modern nyílászárók, Buderus központi gázkazán, szigorúan a fogyasztás szerinti hő- és vízmérés. Azonnali beköltözéssel! Kulcsrakész állapotban!

A 12 exkluzív öröklakás 48 (53) és 62 (68) m²-es méretben, erkéllyel vagy saját kertrésszel és terrasszal, önálló autóbeállóval és külön pincetárolóval közvetlenül az építetől megvásárolható.

Építető: az osztrák érdekeltségű GWS Hungária Építőipari Beruházó és Üzemeltető Kft.

Érdeklődni: Fettik László, tel.: 00 36-96-22 63 56 vagy Bús Péter, ügyvezető, tel.: 00-43-1-505 57 26 /5318 mellék vagy Fettik Gábor, építész, tel.: 00-43-664 130 85 55

++

Korszakváltás a magyar-magyar kapcsolatokban

Részletek egy vitairatból

Az utóbbi években világossá vált: a magyar-magyar kapcsolatrendszer válságba került, s a 21. századnak megfelelő nemzetpolitika érvényesítésére van szükség.

A válság jelei a politikai szférában a legszembevetőbbek.

A helyzet értékelése

1. A létrejöttükkor is meghatározatlan jelentésű és feladatkörű kisebbségi „érdekvédelmi szervezetek” amelyek kezdetben kiálltak a határon túli magyar közösségek autonómiatörekvései mellett, a kilencvenes évek második felében helyi versenypártokká váltak. Ebben a szerepben, elfogadva a helyi többségi elíték által megfogalmazott bizalmi minimumot, a már csak a választások előtt szóban vállalt autonómiatörekvéseket felváltotta a tényleges „kormányzati felelősségvállalás” igénye.

Ha kezdetben a magyar közösségek politikai szubjektummá válását segítette is az érdekvédelmi szervezet koncepciója, a versenypártok színrelépésével mindinkább hiányozni kezdett a politikai pluralizmus, a közösségeken belüli többpártrendszer. Politikai egységpropagandával úgy próbálják ellensúlyozni, hogy a „parlament-i jelenlét” és a „kormányzati felelősségvállalás” igényét abszolutizálva, azokat magában való értékként igyekeznek feltüntetni.

A kisebbségi egypártrendszer, s ezzel együtt a politikai vezetők csoport- és részérdekeinek nyilvánítási megjelenése kemény eszmei küzdelemhez vezetett, amelynek következtében demokratikus többpártrendszer és kisebbségi politikai pluralizmus helyett létrejöttek a kibékíthetetlen kétpólusú politikai elíték. A kétpólusú politikai elíték létrejöttéhez nagyban hozzájárult Budapest támogatáspolitikája, amely ma is egyik (egyre gyengülő) pillére a kisebbségi egypártrendszereknek.

A kisebbségi magyar egypártrendszerek mély válsága következtében egyre inkább maguk a magyar szavazók mutatnak sárga lapot a politikusoknak. Úgy, hogy egyre nem szavaznak az egypártokra (távol maradnak a választásoktól, vagy átszavaznak), vagy maguk teremtik meg maguknak a választás lehetőségét (Tőkés-RMDSZ szembenállás). A kisebbségi egypártrendszerek válságát mutatja a többesjelölés megjelenése is (Magyar Koalíció Pártja).

A kisebbségi egypártrendszerek válságát mélyíti a helyi társadalmak Európában is elfogadott, de lényegében továbbra is demokráciadeficitet felmutató „demokratizálódási” folyamata, melynek következtében a lényegében a nemzetállami eszmeiség alapján működő szomszédos országok politikai elitje arra törekszik, hogy megszabaduljon a kisebbségi egypártoktól.

Budapest, hogy elhárítsa az ország euroatlanti csatlakozása elől a valós vagy vélt akadályokat, ténylegesen nem támogatta a kisebbségi közösségek autonómia-törekvéseit.

A magyar-magyar kapcsolatok mély, a jelenlegi intézményrendszert és az ehhez tartozó módszereket tekintve feloldhatatlan válságban vannak.

A Gyurcsány kormány által véghez vitt intézményi reform, különösen, ha a támogatások elapadnak, illetve, ha azok az értelmezhetetlen nemzeti alapú regionális együttműködés kódébe vesznek, inkább árt mint használn. A baj az, ha a támogatások kevesek fizetségévé válnak.

Budapest a jog és a felelősség címzettje

2. A kiutat a Vajdasági Magyar Demokrata Párt abban látja, hogy minél több magyar minél tovább megmaradjon magyarnak. A jó nemzetpolitika az, amely képes e célnak megfelelő intézményrendszer és módszerek megalkotására. Ebben az értelemben a szülőföldön való megmaradást és a magyar világban való boldogulás igényét egyenértékű törekvéseknek tekintjük.

A Kárpát-medencében élő kisebbségi közösségek végleges felmorzsolódása az egyik, s a magyarországi magyarság lassú leépülése a másik oldalon, csak a Kárpát-medencében élő magyarok határmódosítás nélküli politikai integrációjának útján kerülhető el.

A Vajdaságban, illetve Szerbiában a területi elhatárolódást nem igénylő, nemzeti alapú magyar (perszonális) autonómia valamint a részarányos parlamenti képviselő a cél. Magyarországon viszont a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése, de úgy, hogy ebbe a folyamatba be kell építeni a kisebbségben élő magyar közösségek belső értékeit.

A nemzeti integráció elengedhetetlen eszköze a kettős állampolgárság. A magyar emberekben a határon innen és túl, személyre lebontva, erősíti a nemzet tudatot. A napi gyakorlatban megélhetővé, érzékelhetővé teszi a nemzeti hovatartozás fontosságát. Másodszor, hozzájárul a kisebbségi közösségek belső kohéziójának erősítéséhez.

Budapest elsődleges felelőssége a határmódosítás nélküli integráció folyamatában az EU-csatlakozást követően megkerülhetetlen és elháríthatatlan.

Budapestnek kell mind a bilaterális kapcsolatokban, mind a nemzetközi politikai szinten megtenni azokat a kezdő lépéseket, amelyek eredményeként a kisebbségi közösségekben létrejönnek a jelenleg kétpólusú, tekintélyelvű, nemzetromboló egypártrendszer meghaladásának feltételei. S a kisebbségi politikai elíték egy új, kiváltságoktól megtisztított, demokratikus többpártrendszer alakzatában kaphatnak csak jogot a közösség legitim képviselőit.

A nemzet politikai integrációja továbbvitelének lépései

3. Magyarország az euroatlanti csatlakozás vélt, vagy valós feltételt látva benne, mellőzte a határon túli magyar közösségek autonómia-törekvéseit. Szerbia vonatkozásában – figyelemmel a Kosovói rendezésre, az EU-tag Magyarországtól most azt kérjük, vállalja a vajdasági magyar közösség tényleges autonómiatörekvéseinek az egyidejűség és a viszonyosság alapján történő képviseletét. S ilyen értelemben ne adjon prioritást a szerbiai demokratizálódást segítését szorgalmazó EU-meghagyásnak.

A magyar diplomácia fogadja el az Ahtisaari-tervet nemzetközi normának és kezdeményezze:

1. az EU-ban a nem-területi autonómia ismérveinek az autonómiatörekvések érvényesítése céljából történő elfogadását.

Itt is megismételjük, az etnikai alapú perszonális, nem-területi autonómia ismérveit a VM DP szerint a következők:

a) legális és legitim képviseleti testülete és végrehajtó szerve van;

b) közjogi szempontból beépül az államhata-

lom döntéshozatali és végrehajtási intézményrendszerébe;

c) az oktatás, a művelődés és a közszolgálati típusú tájékoztatás autonóm funkcióinak biztosításával és érvényesítésével foglalkozik;

d) ezen a területen önálló jogszabályalkotási és végrehajtási jogosítványai vannak;

e) vagyonnal és önálló pénzforrásokkal rendelkezik, amelyek, csakúgy mint jogszabályalkotási jogosítvány, összefüggésben állnak a perszonális autonómia jogkörével;

f) a kisebbségi szavazók névjegyzéke alapján, demokratikus többpárti választások útján jön létre;

g) nem követel területi elhatárolódást, ugyanakkor lehetővé teszi, hogy a kisebbségi közösség az autonómiája keretei között feltárja, kifejezze és legitim módon képviselje identitása megőrzése szempontjából fontos politikai alapérdekeit.

2. A nemzetközi szinten és a kétoldalú kapcsolatokban szálljon síkra a részarányos parlamenti képviselet elvén alapuló garantált parlamenti helyek intézményének bevezetéséért, valamint a magyar választók névjegyzékének létrehozataláért.

3. Adjon a magyar kormány kettős funkciót az általa folyósított támogatásoknak. Segítse azokkal mind az adott tevékenységeket, mind az autonómia-követeléseket.

4. Végül, arra kérjük a magyar kormányt, hogy ne engedje leereszkedni a schengeni vasfü-

Még egyszer Esterházy Jánosról

A Bécsi Napló figyelemre érdemes és méltó emlékeztést közölt az ötven éve elhunyt *Esterházy János* grófról, a felvidéki (pontosabban az egész) magyarság mártírjairól (Benyák Márta: Esterházy János, a mártír gróf. Bécsi Napló, január-február 7. old) Talán a legnagyobb történelmi család sarjáról van szó, arról a familiárról, amely a történelmi események során egyre gazdagodó hagyományokkal dicsekedhetett. Az említett cikkben utalás történik a nemes gróf szűkebb családi körére: „*Esterházy János... bár édesanyja lengyel származású, Tarnowszky grófnő, a gyerekek, János, Mária és Lujza magyar nemzeti tudatban nevelkedtek*”. Nem esik szó az apáról, idősebb *Esterházy Jánosról*, valamint a nagyszülőkről, *Esterházy Istvánról* és nejről. Jelen sorainkkal ebben a vonatkozásban szeretnénk gazdagítani a képen. Nem többel, mint egy talán nem érdektelen adalékkal. A köztudatban e történelmi család - joggal vagy a nélkül - a dinasztiahűség nem mindig dicséretes bélyegét viseli magán. Jóllehet, az első felelős magyar kormányban is ott volt a hercegi ág feje *Esterházy Pál* (a király személye körüli miniszter). A legendás honvédsereg és nemzetőrség törzstiszti karában őt Esterházy gróf találhatók. Köztük az az *Esterházy Sándor* generális is, aki a nemzet és a császár közti konfliktus kifejlődésekor a dezertálást találta a „legcélszerűbb” megoldásnak. Kapitányi rangban szolgálta hazáját a galántai ágból származó *Esterházy István* gróf, a mártírrá lett János gróf nagyapja. Az Esterházy és a Forgách grófok családi birtoka idősebb *Esterházy János* gróf kezében egyesült, s lett a Nyitra vármegyei Újlak (ma: Vel'ké Zalušie) családi székhelyük, s így *Esterházy János* szülőhelye 1901. március 14-én. Ha ezen az ágon visszalapozunk a családi annalesben

Széria Szépi

gönyt a vajdasági meg a magyarországi, s az erdélyi és a felvidéki magyarok közé. Adja meg a mindkét oldal számára hasznos, jogilag lehetséges és politikailag indokolt kettős állampolgárságot.

A VM DP szerint Magyarország EU-csatlakozása után a nemzeti integráció történelmi letéteményese a budapesti politikai elit lett.

A VM DP reméli, hogy a magyar kormány külpolitikai stratégiája kialakításakor figyelembe veszi a Magyar Tudományos Akadémia keretében működő Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézet (ENKI) javaslatait. S a határon túli magyar autonómiatörekvések támogatása, s egyáltalán a nemzet felemelkedésének kérdése az eddiginél lényegesen nagyobb hangsúlyt kaphat Magyarország külpolitikájában.

Vajdasági Magyar Demokrata Párt Választmánya - Témerin, 2007. március 24.

eljuthatunk a nagyanyáig, *Jeszenák Gizelláig*, akit a volt honvéd kapitány, Pozsony vármegye majdani főispánját, a Batthyány-kormány biztosát Haynau 1849. október 10-én, *Csány Lászlóval* együtt végeztette ki a pesti Újépületben. (A rabtárs *Mezős László* írta róluk: „*Szabadságharcunk idején, mint legtevékenyebb kormánybiztosok működtek. Csány többnyire a táborokban, báró Jeszenák a felső tót megyékben*”) Kettejük - a dédapa és leszármazottja - sorsában vannak hasonló, s vannak eltérő mozzanatok. Mindketten orosz (illetve az utóbbi szovjet) fogságból kerültek itélőbíráik kezébe. Jeszenákot a császáriak a halálba küldték, a csehszlovák hatóságok Esterházyval már nem merték ezt megtenni (bár a halálos ítéletet rá is ki-mérték). *Jeszenák János* nyughelyét ismerjük (1867 óta nyugszik a pozsonyi evangélikus temetőben), a dédunoka jeltelen sírjának hollétét viszont nem. *Székács József* lutheránus püspök mondta 1869-ben: „*Hűsz év előtt sirattuk báró Jeszenák Jánost, mint halandót, ma dicsőítjük, mint halhatatlant*”. Mostanában ez nehezen mondhatnánk el: *Esterházy János* gróft halálakor, ötven éve sem sirathattuk meg, ma mint halhatatlant csak a két utódállam határain innen dicsőíthetjük. Kárpát-medencei sors a huszadik századból. ... Úgy véljük viszont, hogy mindkettőjükre, az egy vérből származókra, egyaránt érvényes a Jeszenák-mauzóleumon olvasható sírvers néhány sora:

„... védte szabadságát
Híven, becsülettel.
Áldozott, szenvedett,
Jutalmát nem kérte”

(Gyulai Pál)

VARSÁNYI PÉTER ISTVÁN
(Szombathely)

Változás előszele a felvidéki Magyar Koalíció Pártjában

Folytatás az 1. oldalról

révén helyzetbe került személyek jól profitálnak a kapott lehetőségekből, de nem jutott eszébe senkinek, hogy ezt meg is hálálják a közösségnek és létrehozni egy olyan közalapítványt, amelyből támogatni lehetne a kisebbségi kultúrát, a civil szférát és az oktatásügyet.

A fentiekben kívül természetesen számos konkrét bírálat is érte a pártot, illetve annak vezetését. Ezeket megvilágítani olvasóink számára igen hosszadalmas és körülményes lenne. Ennek az írásnak a terjedelme ezt nem engedi meg. Az viszont megállapítható, hogy a párton belül, de a szlovákiai magyar választók körében is kifejezésre jutott a szándék a párt racionálisabb, kevesebb hibával történő működése iránt. Ez természetes törekvés. A rendszerváltozást követő, másfél évtizedet tanuló éveként kell tekintenünk. Ne feledjük, hogy az a generáció, amely most a pártvezetés derékhadát adja, az egypárti diktatúrában nevelkedett. 1990-ben igen kevés, de inkább halvány fogalma sem volt a parlamenti demokrácia működéséről. A vezetőknek de a tagságnak is a demokrácia alapelveitől kezdve, stratégiai és tak-tikai elemeken keresztül, az apró trükkökig, min-

dent menet közben kellett elsajátítaniuk. A mostani közgyűlés előtt folytatott viták szerencsésen feltárják a hiányosságokat és tévedéseket. Ez jó elrugaszkodási pont lehet a következő évekre nézve. Minden azonban a közgyűlés küldöttein múlik, hogy két lényeges kérdésben előrevívó döntéseket tudnak-e hozni. Az egyik a párt alapszabályának módosítása, amely a párt belső életének és racionális működésének alfája és omegája. A másik fontos kérdés, a párt vezetők testületeinek arra rátermett, a szlovákiai magyar közösség iránt elkötelezett személyekkel való feltöltése.

Az ismertetett tartalmi-működésbeli kérdéseken kívül, a közgyűlést megelőző tíz napban meg lehetőséget kiélezett vita folyik a pártelnöki jelölés, illetve jelöltek körül. Bugár Béla, aki 1998 óta tölti be az MKP elnöki posztját, bejelentette, hogy ismét jelölteti magát erre a tisztségre. Egy ideig úgy nézett ki, hogy nem lesz kihívója. Tíz nappal a közgyűlés előtt azonban Csáky Pál, a párt szintén hosszú éveken keresztüli alelnöke, bejelentette indulását az elnöki tisztségért. Jelöltsége ugyan közvetlen Bugár bejelentése után is felmerült, de akkor ezt elhárította, mivel úgy ítélte meg nincs

megfelelő támogatottsága. Ezt követően zajlottak a párt küldött választó járási konferenciái, amelyeken Csáky komolyabb támogatási ígéretek kaptak. Igaz a járáások többsége Bugár Béla mellett tette le a voksot, de a szavazások igen szorosak voltak. Ez azt jelenti, hogy titkos szavazás esetén a közgyűlés bármelyik jelöltet kihozhatja győztesnek. Csáky rövid, 15 pontos programot is közlött, amely általánosan megfogalmazásokat tartalmaz, de egyértelmű, hogy a mai állapotok javítása a fő célja és tisztaságot, átláthatóságot szeretne a párt életében megvalósítani.

A jelöltek körüli vitában fontos, mondhatni kulcsszerep jutott Duray Miklósnak, a párt ügyvezető alelnökének. Valószínűleg akaratán kívül történt így, mert ugyan került, hogy látványosan Csáky mögé álljon, de ez mégis nyilvánosságot kapott. Ezt követően Bugár Béla az egyik vezető szlovák napilapnak adott interjúban megjegyezte, hogy rossz üzenete lenne annak, ha Csákyt Duray támogatásával választanák meg a párt elnökévé, mert Durayt a szlovák sajtó negatív beállításban emlegeti. Ehhez tudni kell, hogy az MKP-ban Bugár Bélán kívül Duray Miklósnak van jelentős

pártbeli háttere és támogatottsága. Továbbá azt is el kell mondani magyarázatként, hogy a szlovák sajtó Duray Miklóst túlzottan radikálisnak tartja, mert időnként rámutat a szlovák politika kisebbségellenes cselekedeteire, illetve megfogalmazza a magyar nemzeti kisebbség jogköveteléseit, ami a magyarsággal szemben többnyire elfogult szlovák közvéleményben ellenszenvet vált ki. Ezzel szemben Bugár a szlovák sajtó és média által elfogadhatónak ítélt, mondhatni a népszerű szlovákiai magyar politikus. Hogy ezt a népszerűségét hogyan kamatoztatja a magyarság érdekében arról eltérőek a vélemények.

A személyeket érintő vita az elnökjelöltek körül a közgyűlés közeledtével tovább élesedik. További ismertetésétől azonban eltekintünk, mert nem a lényegről szól. A két jelölt bármelyikét is válasszák meg elnöknek, a jövőben együtt kell működniük, ha érdemben és hatékonyan képviselni akarják a szlovákiai magyarság érdekeit.

A Magyar Koalíció Pártjának 2007 március 31-én lezajlott közgyűléséről, korábbi lapzártánk miatt, csak a Bécsi Napló következő számában közölünk elemzést.

VARGA SÁNDOR

KÖZÖTTÜNK ÉLNEK Pongrácz Vilmos

Mikszáth Kálmán így kezdi a Beszterce ostroma című regényét: „A Pongrácz család története tele van középkori fénnel, ragyogással... Olyan ez a családi történelem, mint egy mélységes tó. Aki belenéz, aki belemereeng, ...megszédül...” A Liptó vármegyéből származó Pongrácz nemzetség tagjainak a neve számtalanszor szerepel a magyar történelemben: a Muhi csatától kezdve, Hunyadi János törökellenes harcain át, az 1848/49-es szabadságharcokig. A kiterjedt család tagjai közt több jogász, pap, orvos, botanikus, követ, országgyűlési képviselő és nem kevesebb, mint 42 tollforgató található! E család leszármazottja, Pongrácz Vilmos, üzletember, a Pongrácz Alapítvány létrehozója, 1969 óta él Ausztriában.

Amint leparkoltam az utcájukban, kellemes kávéillat ölelt körül.

Kávépörkölő üzem van a közelünkben. Annak idején azonnal beleszerettem ebbe a lakásba. Az illatok Magyarországra emlékeztettek. Amikor 1957-ben visszatérhettünk a deportálásból, budapesti albérletünkben a háziasszonyunk, hajdani fiumei kereskedő jobb időket megélt özvegye pörkölte mindig házilag, a ki tudja honnan szerzett nyers kávé és ilyenkor az egész ház megtelt kávéillattal.

Mikor és miért deportálták a családját?

A deportálások 1950/51-ben kezdődtek. Akkor már mindenféle egzisztencia nélkül éltünk a Kékgolyó utcai lakásunkban, hiszen 1948 után mindenünket államosították, és édesapám a Magyar-Egyiptomi Részenyitársaság vezérigazgatói állását is elvesztette. Későn nősült és a kitepítéskor már elmúlt 50 éves. A bátyám hat-, én hároméves voltam, amikor megkaptuk a felszólítást, hogy 24 órán belül el kell hagynunk Budapestet. Jászfákóhalmát jelölték ki kényszerlakhelyül. Megjelent egy teherautó, amire sebiben felpakoltuk azt a pár holmit, főleg ágyneműt és használati tárgyakat, amiket magunkkal vihetünk. Az állomáson már jó néhány sorstársunk: ügyvédek, katonatisztek, arisztokraták, kereskedők, földbirtokosok várakoztak. Jászfákóhalmán egy kulák családot büntettek velünk, akinek ki kellett költöznie az egyik szobájából. Agyagpadlós kis szoba volt, se villany, se víz, a konyha közös.

Miből éltek?

Apám főleg kubikusként dolgozott. Anyám alkalmi munkákat végzett, kapált, kukoricát tört, krumplit szedett. Mégis boldog gyerekkorom volt a falusi élet minden szépségével: a végtelen hosszúságú nyarak, az aratás, a cséplés, a gyümölcslopások és foci, foci, foci... A kitepítettek a hétvégeken bridzseztek a lakályosan berendezett kuckóikban. A rokonoktól kapott kávéval, teával kínálták egymást, megőrizték humorukat és csak ritkán panaszkodtak.

Méddig tartott a kitepítés?

Amikor az első Nagy Imre-kormány hatalomra került, enyhült a helyzet. 1954-ben elhagyhattuk a Jászságot. Bárhova mehettünk, csak Budapestre nem. Így kerültünk a Budai hegyek lábánál fekvő Nagykovácsiba, ahol albérleti szobát szereztünk. Apám minden nap hajnali 3 órakor kelt, többszörös átszállással utazott Szentendrére és vissza, ahol festékgyárban segédmunkásként dolgozott. 1957-ben végre visszatérhettünk Budapestre, a kávéillatú egyszobás albérletbe!

Hol járt iskolába?

Az elemít Nagykovácsiban kezdtem, majd Budapesten a piarista gimnáziumba jártam. Soha nem voltam jó tanuló, viszont jó sportoló. Úszni későn tanultam meg és egyik általános iskolai tehetségkutató verseny után felvettek az Építők klubjába. Reggelente 6 óra körül kezdődött az edzés a Margitszigeten. Egyszer megmutatták a hátúszás módját és kiderült, hogy ez az én számom. Egy év múlva már a korosztályomban magyar bajnok lettem. Ezzel kezdődött úszói karrierem.

Milyen jelentősebb eredményei voltak?

1960 és 64 között a korosztályom minden hátúszó versenyét megnyertem. Átigazoltam az FTC-be. Olyan nagy úszókkal voltam egy klubban, mint Csikány József és Madarász Csilla. Magyar országos serdülő, majd ifjúsági bajnok lettem 100 méteren, 1964-ben csapatban mind a három váltót megnyertük, a magyar–francia felnőtt úszótalálkozón én tarthattam a magyar zászlót, bekerültem a válogatottba, a felnőttek versenyén harmadik lettem. Tatán is voltam edzőtáborban, ám 1964-ben abbahagytam az úszást.

Miért?

Az egész túl sok lett. Egyre többet kellett edzenem. Reggel 5 órakor keltem: utazás, edzés, iskola, ebéd nélkül edzés, tanulás, este 8 órakor fekvés. Mindezt négy felnőttel közös albérleti szobában. Jöttek az iskolában is a problémák, a tanulás rovására ment a sportolás. 18 évesen nehéz korban is voltam: a szívem majd megszakadt az úszásért, mégis abbahagytam és ezzel elkezdődtek a viszontagságaim.

Milyen viszontagságokra gondolt?

Elvesztettem életem egyik kitöltő hátterét az uszodát és a klubtársaimat. Nagyon nehezen értségtíztem le és nem találtam a helyemet a világban. A rossz értecségi után szó sem lehetett továbbtanulásról. Mindenféle munkát végeztem, voltam segédmunkás a festékgyárban, kulisszatolagató a Nemzetiben, figuráns a

földmérőknél, ápoló a mentőszolgálatnál.

Mi volt az oka, hogy elhagyta Magyarországot?

Önálló életet akartam kezdeni a magam erejéből. Életem minden gondját a disszidálásban véltem megoldani és szabad világban akartam élni. Mivel Nyugatra nem kaptam útlevelet, katonaköteles is voltam, törtem a fejemet, hogyan szökhetnék. Csakis az úszás jöhetett számításba. A KGST-országába utazhattam betétlappal. Először az NDK-val próbálkoztam, Rostocknál, aztán Bulgáriával, Burgasznál akartam átúszni Törökországba, egy évvel később Lengyelországból Dániába, de mindig túl nagy volt a rizikó. 1969-ben kaptam útlevelet Bulgáriába, amivel átutazhattam Jugoszlávián is. Visszafele kiszálltam a vonatból Belgrádban.

Tudták a szülei, hogy mire készül?

Senki sem tudhatott a terveimről. Ma is emlékszem, milyen izgatott voltam, milyen fájdalom volt elhagyni a hazámat és búcsú nélkül a szüleimet, de a szabadságvágy mindent legyőzött. Június elején vonattal, majd autóstoppal értem el Kopert. Jugoszláviára csak átutazási engedélyem volt, így óvakodnom kellett a rendőrtől. Napközben mindent kifürkészttem, egyik hegytetőről már láttam Triesztet. Este a tengerparton egyik bokorban hagytam a holmijaimat. A jogosítványomat a fürdőruhámba dugtam és beleereszkedtem a sötét csilgaltalan éjszakában a tengerbe. Reszkettem a hidegtől, mert a vihar felkavarta a vizet. Átfázva, mindenféle úszásnembben, órákig, szinte transzban úsztam. Az éjszaka egyre sötétebb lett, és a végtelen tengerben, néha lebukva a víz alá, az volt az érzésem, hogy koporsóban vagyok. Csak egyik, Kanadában élő úszótársam szavaira tudtam gondolni: vigyázz az őrhajókra! Éjjel kettő körül egyik strandnál értem partot. A kapu zárva volt, de az étteremben még pislákolat a fény. Kiabálásomra pincérek futottak felém a kulccsal: Itália, Itália! És én ujjongva ugráltam a magasba: Libertà, Libertà!

Hogyan alakult a szabad világban a sorsa?

Triesztben táborba vittek. Hónapokig tartott, amíg megkaptam a letelepedési engedélyt Ausztriába, ahol számos rokonom élt. Mindenki segített valahogy. Először az unokatestvéremnél dolgoztam segédmunkásként faterlen, miközben a várkastélyukban laktam, ahol lívrés inas szolgált fel. Aztán feljöttém Bécsbe, egyik Caritas-otthonban kaptam szállást; mindenfélélt dolgoztam és 1970-ben beiratkoztam az AKH (bécsi Közkórház) radiológiai asszisztensképző iskolájába, amit el is végeztem. A szakmámban csak rövid ideig dolgoztam, mert orvoslátogatóként kaptam állást oszt-rák vállalatnál, ahol hamarosan átvethettem a híres Serono cég klinikai képviselőt. A cég radioimmunoassay és hormonok gyártásával és eladásával foglalkozott. Abban az időben forradalmi találmánynak számított, hogy az emberi véréből a különböző hormonokat radioimmunoassay segítségével gyorsan és nagy érzékenységgel meg tudták határozni. A klinikákon új és létszükségletű módszereket tudtam bemutatni. Egész Ausztria hozzám tartozott. Olyan foglalkozási ágba kerültem, ahol nevet szereztem magamnak és megismertem a kulcsberekelt. Lassan felornáztam magam. 9 év után átváltottam kimondottan laborvegy-szereket és reagenseket gyártó kaliforniai céghez, ahol kezdetben alkalmazottként foglalkoztattak, de időközben önálló lettem, és így dolgozom már 24 éve. Eleinte csak Ausztriában képviseltem a céget, majd a 80-as évek végétől Kelet-Európában is. 1994-ben saját céget alapítottam Budapesten. Önálló irodánk, raktárunk van, technikusaink állítják fel a kórházakban a bérelt vagy megvásárolt gépeket, amiknek kezelését betanítjuk, elvégezzük a javításokat, felújításukat stb. A fizetési morál Magyarországon jó.

Milyennek látja a magyar egészségügyi viszonyokat?

A magyar viszonyokat elég jól ismerem. Főleg klinikai és kórházi laboratóriumokkal van kapcsolatom, ahol nagyra becsülöm az ott dolgozók szakmai felkészültségét. A 90-es évektől a kórházak felszereltsége a különböző pályázatok, alapítványok, támogatások stb. révén rengeteget javult. A most bevezetésre váró egészségügyi reform szükséges, de érzésem szerint végrehajtása, kommunikálása nem mindig optimális és a két nagy párt keresztüztébe is került.

2006 óta Romániában Pongrácz Alapítvány működik. Milyen céllal?

1945-ig a családom egy része a Bihar megyei Nagyágán élt, ahol a nagyszüleim földbirtokosok voltak. Szívemen viselem a zömében magyar ajkú falu sorsát. Alapítvánnyal rendbe hoztuk a családi sírboltot, bevezettük a villanyt a kápolnába, Tempfli püspök úr segítségével harmóniumot is szereztünk. A református templom belső világításának a munkálatai most fejeződnek be. Sok más tennivaló is van még.

Két fia van, beszélnek magyarul?

1970-ben nősültem. A feleségem, Kendeffy Erzsébet, Erdélyből származik. Sok mindenem ment keresztül, amíg sikerült kijutnia Romániából. Azóta értem révbe, amióta összekötöttem vele a sorsomat. A fiaink közgazdasági egyetemet végeztek. Londonban dolgoznak bank szakmában és természetesen beszélnek magyarul.

FERENCZY KLÁRA

Volt egyszer egy Nemzetőr

1956. december 23-án, a Bécsből Bremerhavenbe tartó, magyar menekülteket szállító személyvonaton került kezembe a Magyar Szabadságharcos Írók Lapjának, a Nemzetőrnek akkor megjelent első példánya. Ha emlékeztetem nem csal, ez négyoldalas kiadvány volt, amelyben az új lap bécsi szerkesztősége bemutatkozott az olvasónak. A vezércikket az újság főszerkesztője, Tóllas Tibor írta, akinek korábban nevét sem hallottam. Feltételeztem, hogy az írói álnév mögött hazulról elmenekült, ismert szerző rejlik. A fejlécen, a Kossuth címer mellett, piros-fehér-zöld sáv utalt a lap nemzeti beállítottságára. Az újság minden szavával egyetértettem, éreztem, tudtam, hogy ez az én lapom. Tíz hónappal később, amikor Amerikából visszatérve, New brunswick-i kábelgyári munkásból gráci egyetemista lettem, ismét találkoztam a Nemzetőrrel. Diáktársaimtól hallottam, hogy a lapnak már két munkatársa is tartott szerzői estet Grácban. Pár héttel európai “hazatérésem” után, december első szombatján, maga a főszerkesztő, Tóllas Tibor érkezett közénk és hozta lázba a Steiermarkische Weinstube termében összegyűlt egyetemista fiatalokat. Nemcsak a költő versei hatottak ránk, de az újság szelleme és programja is. Pár nappal később a Gráci Magyar Diákszövetség keretében megalakult az első Nemzetőr Baráti Kör, amelynek tagjai előfizették és ösztöndíjukból támogatták a lapot. Mindig nagy öröm volt számunkra, amikor kezdetben kéthetente, később havonta kézhez kaptuk az újságot.

Az első számnak még Tóllas Tibor Svájcban letelepedett, egykori váci börtöntársa, Luka László volt a felelős szerkesztője, később ezt a feladatkört is a főszerkesztő töltötte be.

A kiadóhivatal élén, az alapítást követő első tíz évben, Balogh Győző, Gyümölcsfalvi Imre, majd Mikófalvy Lajos állt. A lap szerkesztősége 1957 októberétől 1963 szeptemberéig Bécsben, ezt követően Münchenben működött. A bécsi korszak szerkesztő gárdájából ki kell emelni Csizmadia Zoltán, Szalay Lóránd, Kocsis Gábor, Fehérváry István, Schermann Rudolf, Hanák Tibor (Horváth Tamás), Fáber György, Illosvay Ferenc, Vajda István, valamint két tehetséges fiatal: Deák Ernő és Varga Gyula nevét. A külföldről érkezett írók szerzői között találjuk Kerényi Károly vallástörténészt, Brandenstein Béla filozófust, Gosztonyi Péter hadtörténészt, Eckhardt Tibor, Varga László és Padányi Gulyás Béla politikus, Hennyey Gusztáv volt külügyminisztert, Kővágó József volt főpolgármestert, Stankovich Viktor külpolitikai újságíró, Vadnay Zsuzsa publicistát, Várady Imre irodalomtörténészt, valamint az írók közül Kisjókai Erzsébetet, Csíky Ágnes Mária, Határ Győzőt, Wäss Albertet, Kabdebo Tamást, Lökkös Antal, Makkai Ádámot, Peéry Rezsőt, Sulyok Vincét, Szenté Imrét, Szitnyai Zoltánt, Thinsz Gézát, Tűz Tamást és másokat. Ez volt a Nemzetőr első, remekbe szabott írógárdája, amelyhez később az emigráns újságírás olyan tehetséges képviselői csatlakoztak, mint Saáry Éva, Czupy Bálint, Czettler Antal, Csonka Emil, Dénes Tibor, vagy Vajda Albert. Utoljára hagytam a háttérből irányító szürke eminenciást, a bölcs és nagyműveltségű, Kovács Aladárt, a Téli Zsoltár szerzőjét, aki nemcsak a német nyelvű Nemzetőrt, a *Freiheitsskampfer* szerkesztette, de a magyar szám összeállításában is döntő szerepet játszott. A lap, amelynek szellemi irányítóje alapításától a hazai rendszerváltásig a nemzeti-konzervatív világnézet volt, külföldi barátai és erkölcsi támogatói között tarthatott számon olyan kiválóságokat, mint Salvador de Madariaga spanyol író, Imaoka japán nyelvtudós, valamint Macartney angol történész.

Kizárólag a főszerkesztő népszerűségének és szervezőkészségének volt köszönhető, hogy a lap – eredeti szellemében – a Kádár-rendszer bukásáig fennmaradhatott. Az újság előállítási költségeinek legfeljebb a felét biztosították az előfizetési díjból és a (német) állami szubvencióból, a másik felét Tóllas Tibor teremtetett el, évről évre megismételt amerikai körútjain. (A lap előfizetőinek döntő többsége az Egyesült Államokban élő, 1956 szelleméhez ragaszkodó emigrációból toborzódott.) Szinte minden ősszel végigjárta az amerikai magyar közösségeket, irodalmi esteket tartott és pénzt gyűjtött a Nemzetőr számára, de ismételtén eljutott Dél-Amerikába, sőt Ausztráliába is. Ilyenkor irigyei gúnyosan összesúgtak: “Tóllas már megint tarhá...” Tudni kell ugyanis, hogy az 56-os emigrációban neki volt a legtöbb lelkes híve és a legtöbb ellensége. A Kádár-rendszer ötödik hadoszlopa, a III/III-as ügynökök vezényletével, nagy igyekezettel buzdította irigyeinek kórusát. Ezek az áskálódások semmit sem ártottak népszerűségének, tekin-

télyének és nyugati politikai kapcsolatainak. Mint a Nemzetőr főszerkesztőjét Erhard német kancellár ugyanúgy fogadta, mint Willy Brand berlini polgármester, Strauss bajor miniszterelnök, vagy Nixon amerikai elnök.

Különösen nagy jelentősége volt Tóllas Tibor külföldi missziós útjainak a tízmillió aláírást gyűjtő akció idején, amikor az elnémitott tízmillió hazai magyar helyett, tízmillió külföldi követelte, hogy a magyar ügyet tartsák továbbra is az ENSZ napirendjén. Tóllas Tibor karizmatikus egyéniségének és áldozatos munkájának köszönhető, hogy ezt a célt sikerült elérni. Ugyanilyen döntő szerepe volt a Nemzetőrnek és főszerkesztőjének a fiatalkorú politikai foglyok kivégzése elleni tiltakozás sikerében. A nyilvánosságra hozott bizonyító anyagot (a későbbi új büntető törvénykönyv tervezetét) volt törvénytörvény orvostan professzorom, Tamáska Lóránd hozta ki titokban az országból és adta át a Nemzetőrnek.

A lapnak az első hét évben (1963 őszéig) Bécs 4. kerületében, a Starhemberg Gasse 4. számú bérház 4. emeletén, négyosztás lakásban volt a szerkesztősége. Egészen pontosan: egyetlen szobában működött a Nemzetőr irodája, ezzel szomszédos volt az én szobám (miután 1959-ben Grácból felkerültem Bécsbe), a további két helyiségben pedig Tóllas Tibor és családja lakott. A szerkesztőség zsongása, nyüzsgése alól azonban egyik szoba sem vonhatta ki magát, hiszen a szüntelenül érkező látogatókból minden helyiségbe, még a konyhába is jutott. Megfordult ott minden valamire való menekült magyar, aki a világ bármely részéről Bécsbe érkezett: Kerényi Károly, Dénes Tibor és Luka László Genfből, Vadnay Zsuzsa Rómából, Pfizner Rudolf Münchenből, Kabdebo Tamás Londonból, vagy Szenté Imre Helsinkiből. A mindennapos vendégek természetesen bécsi magyarok voltak, mint Szóts István filmrendező, Deed Ferenc és Kovács Kálmán festőművész, vagy a vadászhistóriák bohém, vidám mestere, Illosvay Ferenc. Egyszóval valóságos magyar szellemi központ volt a Nemzetőr bécsi irodája, amely a szerkesztőségi munkák mellett időnként menedékhelyként, irodalmi kávéházként, vagy mint honvágycsillapító lelkipogondozó hivatal működött. A lap természetesen, a vendéglátás ellenére, mindig gondosan elkészült, legfeljebb a lapzártát kísérte némi izgalom. Az anyag és a tördelőnek szóló tükör rendszerint csak az utolsó pillanatban készült el. A főszerkesztő ilyenkor a tőle megszokott lázas sietséggel ragasztotta le és címezte meg a kéziratokat tartalmazó borítékot, majd lerohant a villamosmegállóhoz, végigutazott a városon, hogy azután a Westbahnhof csarnokában ismét futva tegye meg az utat az éjjelkor induló müncheni expressz postakocsijáig és abba megkönnyebbülve bedobja a küldeményt.

A Nemzetőr történetében – alapítása és a rendszerváltás között – három korszakot különböztethetünk meg: az első évtized volt a hősi csaták korszaka, a második évtized a csendes állóháborúé, míg a harmadikat az utóvédharcok jellemezték. A kommunizmus bukásával a lap elérte célját, betöltötte küldetését és ahogy Borbándy Gyula beszüntette ekkor irodalmi folyóiratát, az Új Látóhatárt, úgy akart pontot tenni a Nemzetőr sikeres történetének a végére Tóllas Tibor is, de súlyos betegsége megakadályozta ennek a szándékának a megvalósítását. Tény, hogy az a Nemzetőr amely akkor is makacs elkötelezettséggel őrizte a forradalom szellemét, amikor a hűségeselek táborá ma Mikos által említett rodostói szilvafa árnyékában is elfért volna, beírta nevét a magyar újságírás történetébe. Tanúja voltam, mit jelentett Tóllas Tibor számára, amikor 1990 húsvétján, a hatalmaság hosszú és keserves évei után, Lezsák Sándorral és velem, Sopronnál újra hazája földjére léphetett. Élete nagy elégtétele volt ez a felemelő, rendkívüli esemény, amely végleg meggyőzte arról, hogy

a Nemzetőr élén folytatott harca nem volt hiábavaló.

JUHÁSZ LÁSZLÓ

Hangverseny a Philharmonia Hungarica

(1957–2001)

első koncertjének **ötvenedik évfordulója** tiszteletére
2007. május 28., pünkösdhétfő, 15.30 órakor
Baden bei Wien

Congress Casino Baden, Díszterem
Kaiser-Franz-Ring 1, 2500 Baden bei Wien

Igény esetén az Ausztriai Magyarok Központi Szövetsége autóbust indít (önköltséges áron) a Schwedenplatzra.

Érdeklődni lehet: Wurst Erzsébetnél, 0664 4649 505

Biedermeier, avagy az egyszerűség ünnepe

Mi jut eszünkbe, ha azt a szót halljuk, hogy „Biedermeier”? Először is nagyot ásítunk. A „nyárspolgári lét” megfelelője. A metternichi korszak unalmas, eseménytelen egzisztenciája, pangás az otthon négy fala között. Mi mást tehetett a kor embere, ha tiltott volt a lázadás és tiltakozás? Lakberendezett. Szerencsésebb embertársainknak ennek köszönhetően egy-két gyönyörű, masszív bútordarab pompázik az otthonában, amit „dédikétől” örökölt, vagy valami régiségkereskedésben szerzett be. A Biedermeiernek 1855 és 1857 között támadt rossz híre, méghozzá *Adolf Kussmaul* orvosnak és *Ludwig Eichrodt* ügyvédnek köszönhetően. Ők ketten alkották meg *Weiland Gottlieb Biedermeier* alakját, aki az általuk kitalált történet szerint álmatag sváb faluban működött mint tanár és autodidakta költő. A müncheni *Fliegende Blätter* satírikus folyóirat hasábjain egész cikksorozat jelent meg a derék fűzfapoéta unalmas, eseménytelen életéről, valamint szemelvényeket közöltek végtelelenül naiv verseiből. Az akkori olvasók számára világos volt, hogy Biedermeier alakja az 1848 előtti „eseménytelenség” megtestesítője, érdekes módon viszont csak a 19. század végén neveztek el róla egész korszakot.

Persze, aki kicsit is jártas az irodalomtudományban vagy a festészetben, annak nem kerülhette el a figyelmét, hogy az 1815-1848 közötti időszakot nem csak a „polgári tespedés”, a lakberendezés virágkorszaka vagy a forradalomtól való ódzkodás jellemezte. Ekkor ér csúcspontjára a német romantika, jelentkezik első műveivel *Heinrich Heine* (amiket biztonsági okokból betiltottak) és jelennek meg *Goethe* késői remekművei. Most írják forradalomra buzdító verseiket a „*Junges Deutschland*” költői és éli hőskorát a „*Wiener Volksschauspiel*” *Ferdinand Raimund*nak és *Johann Nepomuk Nestroy*nak köszönhetően, akik a humort használták fegyverként a metternichi rendszer ellen.

Mégis, ennek tudatában is szinte megdöbbenő látvány fogadja mindazokat, akik a **bécsi Albertinába** ellátogatnak. Ásitásra ingerlő csendéletek és a polgári (jó)lélet szimbolizáló testes szekrények helyett ugyanis először is hihetetlen mennyiségű szék fo-

gadja őket. A nagymama konyhájából ismert egyszerű ülőalkalmatosságoktól egészen a rafinált, szinte szecessziós stíuselemeket felsorakoztató, rettentő kényelmetlennek tűnő székeken keresztül egészen a múlt század hatvanas éveire emlékeztető pamlagokig és díványokig minden megtalálható itt. Beolvasván a szakirodalomba kiderül, hogy a Biedermeier egészen új szerepet nyújtott az addig szerényen a fal tövében meghúzódó székeknek. Mellékszereplőkből egyszerűben a tér fontos alakítóivá váltak, és azon kívül, hogy ülésre szolgáltak, fontos volt dekoratív funkciójuk is.

A Biedermeier minden kétséget kizáróan az asztalosmesterek és kárpitosok aranykorát jelentette. Új technikák, kidolgozási módszerek születtek, és a formák egyszerűségével, a részletek kihangsúlyozásával új fejezet nyílt a bútorkészítés történetében. Sétáljunk csak tovább a termekben, és amit a vitrinekben felfedezünk, az szintén lélegzetelállító. Nem, nem tévedés a dolog, és nem az ismert skandináv bútormulti legújabb, Krikskrasson fantáziánévre hallgató kávéskészletét látjuk magunk előtt. A formák és színek egyszerűsége miatt külön hangsúlyt kap a különös alakú fogantyú vagy csészefül. Szinte fellelegzik a látogatók, ha végre ráakad egy-egy virágos pohárra vagy tányérra vagy akár egy empire stílusú kancsóra – mégis csak a 19. században vagyunk!

Legkésőbb ezen a ponton merül fel a kérdés: ez lenne a Biedermeier? Lapozzunk bele újra a szakirodalomba, ahol *Hans Ottomeyer* így jellemzi ezt a stílust: „Az egyszerűség kultusza mint a szépség vezérelve a 18. század pompára törekvő stílusának ellentétéként fejlődött ki. Aki megengedhette magának, a szerénység új jegyében rendezette be otthonát.” És éppen ebben a mondatban rejlik a Biedermeierrel kapcsolatban leggyakrabban hangoztatott tévedés. A legújabb kutatások szerint ugyanis nem a polgárság, hanem a leggazdagabb udvari és főnemesi körök voltak a Biedermeier stílus kialakulásának és elterjedésének legfőbb támogatói, ez a stílus az ő ízlésvilágukat tükrözi. Legtisztább megnyilvánulása az 1815 és 1825 közötti időszak, ezután már más stílusjegyek is kimutathatók a Bie-

dermeierhez keveredve. Földrajzilag az egykori Osztrák Császárság, Németország és Dánia területén terjedt el ez az irányzat. Nem csoda, hiszen a bécsi kongresszustól az 1848-as forradalmakig terjedő időszakban éppen Bécs, Berlin, München és Koppenhága váltak Európa vezető kulturális központjaivá.

A Biedermeier minden művészeti ágra hatással volt és áthatotta az élet minden területét. Az egyszerűség mint életprogram a császári udvart is elérte. Ekkor keletkezett az íróasztalánál szorgalmasan dolgozó uralkodó képe, akinek dolgozószobájából hiányzik minden zavaró pompa. Igaz, a korabeli szobaberendezéseket ábrázoló képeken mindjárt feltűnik, hogy azért az egyszerűség jelszava sem volt szó szerint értendő. A sima vonalú bútorokhoz és használati tárgyakhoz háttérként kirívó színű tapéták és kárpitok díszítették a szobák falait. Egyébként, ha belelapozunk a tapéták mintakatalógusába, újra az az érzésünk támad, mintha a 20. század 60-as, 70-es éveinek ízlésvilága kacsintana vissza ránk.

A természetesség jegyében a hölgyek nem hordtak fűzőt, hanem az antik korokat idéző mell alatt megkötött, alatta pedig simán földig omló kényelmes ruhákat. A barokk és rokokó nehéz brokátjai és selymei kimentek a divatból, ehelyett művészi aprólékosággal elkészített himzések és csipkebetétek díszítették a női viseletet. A túlnyomórészt pasztellszíneket tírtarka kendőkkel „dobták fel” a hölgyek.

Míg a romantika embere háborgó lelkiállapotának szemszögéből szemlélte a természetet, addig a Biedermeier követői tudományos szempontból közelítették meg környezetüket. Ezt tanúsítják az aprólékos pontossággal elkészített növényrajzok, a festményeken a lehető leghűbben megörökített tájképek, az ekkor használt természeti megfigyelésekhez készült műszerek sokasága. A természet, főleg a virágok és más növények, de rovarok is, kedvelt dekorációs motívummá váltak.

A festők – *Wilhelm von Kobell*, *Ferdinand Georg Waldmüller*, *Moritz Michael Daffinger* vagy *Rudolf von Alt* – képein nagyon gyakran a mindenna-

Szécsia Szécsia

pi élet intim jelenetei köszöntenek ránk. Hölgy felsülködés vagy himzés közben, pufók kisgyerekek játékkal, családi jelenetek, séta a természetben... A portrék is meghittséget sugároznak, mintha régi ismerőseink mosolyognának ránk a vásznanról. A mai műemlékvédők nem kis örömeire közkedveltek voltak a városokat bemutató képsorozatok is.

Ha e cikket olvasva az a benyomása támadt az olvasónak, hogy a Biedermeier voltaképpen a modern művészet előfutára volt, nos, a kiállítás szakmai gárdája kissé paradox módon a leghatározottabban tiltakozik ez ellen, hogy tudatosan párhuzamot kívántak volna vonni a két korszak között. A *Millwaukee Art Museum*, a *bécsi Albertina* és a *Deutsches Historisches Museum* együttműködése nyomán létrejött tárlat egészen május 13-ig várja látogatóit, és az eddigi legnagyobb, a Biedermeier korszakából származó gyűjteményt mutatja be. Olyannyira, hogy aki eddig nem értette, miért taglalják a német irodalomórán Goethe *Farbenlehre* című művét, a kiállításnak köszönhetően végre megfejtje ezt a rejtélyt is.

Ottomeyer, Hans – Schröder, Klaus Albrecht – Winters, Laurie: Biedermeier. Die Erfindung der Einfachheit. Katalog zur Ausstellung „Biedermeier. Die Erfindung der Einfachheit“. Ostfildern, 2006

FUNDAREK ANNA

250 éve született Antonio Canova

Néhány adat a nagy szobrász alkotásairól

A bécsi Volksgarten-ban sétálva sokan hiába keresik a Thészeusz templomban a névadó alkotást. Ma már csak modern művészeti kiállításoknak, fiatal szárnybontogató osztrák és külföldi alkotók munkáinak ad átmeneti otthont. Kevesen sejtik, hogy az 1805-ben I. Napoleon (1769-1821) által rendelt szoborcsoport (1804-1819) az osztrákok felett Marengónál (1800) aratott győzelem allegóriáját – pénztárcáját nem kímélve – Napoleon apósa I. (II.) Ferenc (1768-1835) osztrák császár vásárolta meg. Körülményes hajó- valamint szárazföldi út után először a Burg előkertjében a Thészeusz templomban állították fel, csak 1890-ben, az új udvari múzeumok elkészültével, az uralkodó I. Ferenc József (1830–1916) mérgére a mai Kunsthistorisches múzeumban kapta meg végleges helyét a nagy lépcsőfelfárón, a Habsburg uralkodó ház címerét tartó oroszlánok között. Az erőt jelképező oroszlant egy piramis formájú síremléken láthajuk viszont. Első bécsi tartózkodása alatt 1798-ban Canova megbízást kapott Mária Christina Sachsen-Tescheni főhercegnő (1742–1798) sírjának elkészítésére a bécsi Ágoston templomban. Maria Terézia kedvenc lányának profilja a piramis felső harmadában egy a saját farkába harapó kígyókeretben látható. Canova az örökkévalóság és az erő szimbólumai mellett az emberi szellem metaforáját ábrázolta az erény és a jótékonyosság – aki egy idős férfit vezet – jelképeit kiemelve.

1805-ben Antonio Canova már másodszor tartózkodott Ausztriában. Még az évben márványportrét készített I. Ferenc császárról, amely ma a Kunsthistorisches Museum állományában található. Ugyancsak az említett múzeum ékességeihez sorolják Elisa Baciocchi Bonaparte-ról mintázott Polyhymnia (1812–1817) márványszobrát. Nem Bécsben, hanem Kismartonban az Esterházy kincstárban tartják számon Esterházy Leopoldina, szül. Liechtenstein hercegnő márványszobrát, mely 1806-1818 készült. Mária Lujzát, Napoleon második feleségét mint Concordiát ábrázolja Canova, a márványszobrot Pármában a Nemzeti Galériában helyezték el.

A világszerte ismert Canova-művek közül legyen az rajz, festmény vagy plasztika csak néhányat sorolunk fel: Dédalus és Ikarusz (Velencei Akadémia), a Thészeusz-téma már a bécsi út előtt felbukkan a művész munkái között

Művészet

(Victoria and Albert Museum), XIII. Kelemen pápa sírja (Róma, Szent Péter bazilika), több Amor és Psziché ábrázolás, Mars és Vénusz festmények és szobrok, görög istenek és táncosnők szobrai, önábrázolásai közül Firenzében az Uffiziákban őrzött olajfestmény a legismertebb. A Santa Maria dei Frari templomban, Velencében őrzik kegyelettel Canova szívét, kezét azonban a Velencei Akadémia vette a tulajdonába. A művész testét szülővárosában Possagno-ban helyezték a saját maga által tervezett Témpio templomban örök nyugalomra.

H.L.

A budavári palota

Az osztrák Összehasonlító Művészeti Kutató Társaság hivatalos közleménye a budavári palotának szentelte idei februári számát. Rostás Péter kutató munkája felöleli mind a királyi vár történetét a 19. század végén, mind az építkezési munkálatokat vagy az akkor még létező berendezést.

Már a kiegyezés (1867) után felmerült, hogy a VI. (III.) Károly (1685–1740) és Mária Terézia (1717–1780) által építtetett barokk palota – 1791-től a mindenkori nádor székhelye – kicsi és szegényes, nem felel meg az udvartartás igényeinek. A bécsi Burggal egyenrangú rezidenciára volt szükség, mivel a palota is szimbóluma az osztrák császár magyar királyi rangjának. A királyi palota nyugatra – a Krisztinaváros felé – való kiegészítéséhez Ybl Miklós (1814-1891) készítette a tervet, de még a kivitelezés előtt meghalt. Az építkezéseket Hauszmann Alajos (1847-1926) vette át, aki lényegében Ybl elképzeléseihez alkalmazkodott, bár a főbejárat barokkizálását módosította és megváltoztatta az északi szárny funkcióját és karakterét. A Dunaparti szárny északon a volt fegyvertárral és nyugaton a palota-udvar megkettőzésével bővült. A két épületszárny közé kupolával koronázott épületrészt iktattak, így a királyi vár középpontjává az északi négyszög átépítetett reprezentatív termei a Habsburg-terem, a trónterem, a diszlépcsőház és a szent Zsigmond udvari kápolna kerültek, míg az új épületszárnyat díszteremmel és a buffet-galériával egészítették ki.

A Habsburg-, a Szent István- és a Hunyadi-termek szimbolizálták a magyar nemzet keresztény tradícióját és a Habsburg-ház legitim uralkodását. A helyek kiválasztása is ugyancsak szimbolikus volt: A Habsburg-terem – Lotz Ká-

roly (1833-1904) kupolafestményeivel – és a trónterem képeztek a dunai frontot, a kert és az előtérben elhelyezkedő Savoyai Jenő herceget (1663-1736) ábrázoló lovasszobor alkalmazkodott a palota művészi apotheózisához. A nyugati szárny, mely egyben a nemzeti traktust képezte, fogadta be a Hunyadi- és a Szent István-termetek valamint a koronázási jelvényeket és magát a szent koronát is. A szent korona egyesítette a magyar hon különböző nyelvű polgárait egységes politikai nemzetté, ez tükröződött ennek az épületszárnynak az ikonográfiájában, a magyar szent korona országai: Magyarország, Dalmácia, Horvátország, Fiume, Szlavónia és Erdély plasztikaiban.

Míg a Hunyadi-terem a nemzeti tradicionalizmust követte, addig a magyarizáló eklektizáló historizmus nem engedett meg történelmi kompozíciót. Hauszmann ebben Pulszky Károly (1853–1898) liberális irányvonalát követte, aki szerint a modern Magyarországnak modern magyarságra és modern iparművészetre van szüksége, de nem előregedett elavult tradíciókra. Így könnyen érthető, hogy a Zsolnay majolikagyár, amely egyedül kérvényezett a királynál magyar szoba tervezéséért és kivitelezéséért, csak részfeladatokat kaphatott a királyi vár ill. a Szent István-terem belső terének kialakításában, ezért nem használták a híres „magyaros” Zsolnay ornamentikát.

Erzsébet királynő (1837–1898) személyes kívánságára – hasonlóképpen, mint Schönbrunnban – a népies szecesszió stílusában magyar parasztház készült. A magyarok dédelgetett uralkodónője először és utoljára 1898 nyarán röviddel az ellene elkövetett merénylet előtt tekintette meg kis házát, megelégedését kifejezve az építőmester Hauszmannnak. A nyilvánosság, a világ elől ide szeretett volna visszavonulni néhány órára felolvasónője Ferenczy Ida társaságában, hogy átadhassa magát annak a szellemi élvezetnek amit magyar költők versei nyújtottak érzékeny, törékeny lelkének.

Kék vér, fekete tinta – arisztokrata könyvgyűjtemények 1500-1700

Zágráb, Martin, Pozsony és Budapest után utolsó állomásként Forchtenstein/Fraknó várába érkezik idén az arisztokrata könyvgyűjtemények nemzetközi vándorkiállítása. Az említett nemzeti könyvtárak példamutató együttműkö-

déssel mutatnak be egy rendkívül gazdag és értékes középkori és korai újkori könyvkultúrát. A közép-kelet-európai kontexusban megrendezett kiállítás a Frangepán-Zrinyi, Valvasor, Bánffy, Nádasdy, Baththyány, Esterházy, Pálffy, Thurzó-Illésházy és Révay családok könyvgyűjteményein keresztül új oldalról világítja meg az európai könyvkultúra fejlődését. A maguk is nagyon művelt főurak kizárólag külföldön tanultak, művelődtek olasz, német egyetemeken vagy horvát intézményekben, ritkán Bécsben vagy Prágában. Egy fajta enciklopédikus tudományosság jellemzi ezért a könyvtárak állományát és gyűjtőik átgondolt gyarapítási szándékát. Számos szempontból érdekes az a tényező, hogy a kontinens minden részéből származó művekkel és műfajokkal bővült könyvtárak, egyrészt tükrözik a tulajdonos aktív részvételét a társadalom, beleértve saját birtokaik fejlesztésében, másrészt hosszú távú fejlődés határait és lehetetlenségét tárják fel a középkori és korai újkori Magyarországon. Permanens háborúk, török ellenesség vagy vallási ellentétek szüleményei, újabb filozófiai áramlatok vagy dimenzionális változások a Német-Római Birodalom földrajzi vagy jogi helyzetében mind elősegítettek vagy gátolták, a főurak által irányított, a legtagabb értelemben vett kulturális életet. A történelmi források sajnos egyértelműen bizonyítják a magyar nemesség – lusta, tudatlan, a magyar virtussal kérkedő – és a főúri osztály közötti óriási szakadékot. Ezen túlmenően a városi polgárság sem participált a kulturális életben valamint a könyvkultúra fejlődésében olyan mértékben, mint ahogy ezt a kiállítók szuggerálni kívánják.

A kiállítás válogatott 160 műtárgya, könyv, festmény valamint egy korabeli olvasókerék – mondhatnánk a középkor és a kora újkor emberének internetje – a jelen mellé helyezve tudományosan dokumentálja a múlt realitását, az európai kulturális örökséget. A négy nyelvű katalógus – angol, német, magyar és szlovák – ismertető szövege és képanyaga méltán tükrözi a kiállító országok tudományosságának nagyon magas színvonalát.

Irodalom: Hegyi Ferenc, *A tatai piarista Studium Cameraticum diákjainak két jeles rajza Mária Terézia budavári palotájáról*, in *Ars Hungarica* 1982, 235-242: 239-240 (58. ábra). *A budavári palota évszázadai: Kiállítás a Budapesti Történeti Múzeumban, 2000 márc. 29.–2001. febr. 12. Konferencia 2000. május 30–31., szerk. F. Dózsa Katalin–Szvoboda Dományszky Gabriella*, Bp. 2001 (Tanulmányok Budapest Múltjából, XXIX), 551, 2.1.9B. tétel.

FAZEKAS KATALIN

ISTEN VELED ANGLIAI TÜKÖR, VESZPRÉMI ÚJ HORIZONT

Korunk nem annyira a nagy gründolások, mint inkább a megszűnések ideje. A nyugati magyar emigráció, amit talán már nem is nevezhetünk emigrációnak, szép lassan előregszik. Az utolsó nagy kimenekülési hullám ötven esztendeje volt, aki akkor húszévesen kezdett új életet a szabad világban, az most a hetvenedik születésnapját ünnepelheti. Az angliai magyarok kedvelt negyedéves folyóiratának, a Magyar Tükörnek, még a legfiatalabb állandó munkatársa is betölti nyáron a hetvenet. Ennél fogósabb probléma, hogy az előfizetők kezdtek el kihalni, vagy éppenséggel visszaköltözni a honba. S a következő nemzedéket már nem érdekli annyira a magyar szó (tisztelet a kivételnek), arra pedig kötéllal sem lehet fiatal újságírókat látni, hogy társadalmi munkában szerkesszen akár egy negyedéves folyóiratocskát.

Ami a hont illeti, ott a kultúra támogatásával van igen nagy baj. Az ország gazdasági válságba került és jelenlegi kormánya a könyvkiadók, színházak, a folyóiratok valamint az Írószövetség szubvencionálásának a jelentős megkurtításával óhajtja elősegíteni a költségvetési mérleg helyrebillentését. Nap nap után olvashatunk riadó híreket. Pécssett megszűnik az operatársulat, az Írószövetség leépít, remek könyvtárát például csak hetente néhány órára tartja nyitva, olyan időpontban, amikor az író ember, miután az éj csendjében későig alkotott, épp hogy csak ébredszik. Pedig mily kellemes volt beülni a Bajza utcai palota könyvtárának süppedő bőr karosszékeibe s élvezni, hogy ott egy helyen, szabad polcon megtalálható az ország összes irodalmi folyóirata, olvashatjuk író társaink közleményeit.

S a múlt év végén egyaránt eltűnt a polcról a londoni lapocska, meg a harmincnyévé meg-

jelenő veszprémi Új Horizont. Az Angliai Magyar Tükör persze elsősorban a szigetországiak olvasmánya volt, sokan a nagyvárosoktól távol, vagy észak-angliai iparcentrumok külkerületeiben, színvonalas magyar nyelvű publicisztikára vágyva forgatták a lapjait. Tájékozódhattak belőle a magyar valóságról is. A veszprémi Új Horizont azonban nem ezoterikus kiadvánként szerepelt a köztudatban, hanem egyike volt a földrajzi régióhoz kötődő, tartalmas, változatos anyagú magyar folyóiratoknak. Ám az utóbbi időkben ha arról érdeklődtünk szerkesztőjétől, mint szolgál a kedves egészsége, egyre az volt a válasz, hogy a feje fáj, mert jól lehet szakmányban írja a kuncsorgó leveleket, nem jön össze a pénz a lap és az azzal együttműködő könyvkiadó fenntartásához.

Végül fáradt örömmel állapította meg a búcsúszámomban, hogy az Új Horizont akkor szűnhet meg, amikor még nem látszanak rajta se kényesedés-tünetek. De meg kell szűnnie, mert fenntartó alapítványa kiapadt, “civil patrónusait elerőtlenítették a kormányzati intézkedések.” A főszerkesztő Raffai István nem mutat nagy kedvet bármikori újakezdésre. Elfáradt. Rendegeti a lap értékes levéltári anyagát, ápolja a gyümölcsöskertjét. Köszönet illeti őt az eddigi kitaró igyekezetéért.

A londoni veteránokban még pislog némi akarás. Pátkai Róbert és társai tervezik, hogy évkönyvvel váltják fel a negyedéves kiadványt. Október 23-án jelenne meg az első, százötven oldalra tervezett antológia. Jelenleg az érdeklődés felmérése folyik. Még nem előfizető-toborzás, csupán felmérés. Elválík, lehet-e még olvasótáborra efféle évkönyvnek a művelt Nyugat.

SÁRKÖZI MÁTYÁS

A MAGYAR ZENE HETE NEW YORKBAN

FOCUS – THE MAGYAR LEGACY, Hungarian Music After Bartók címmel 2007. január 26-tól február 2-ig rendezte meg a New York-i Julliard Zeneiskola hat hangversenyből álló zenei programját. A kitűnő akusztikával megépített modern, kétezer főt befogadó Peter Jay Sharp-termet megtöltő, főleg fiatalokból álló, hallgatóság estéről estére lelkes fogadtatásban részesítette a New Julliard Ensemble szintén fiatalokból verbuvált zenekarát. Az előadások nagy részét a sorozatot rendező Joel Sachs karnagy vezényelte, kivéve az utolsó előadást, amelynek levezetésére a francia Diego Masson Európából érkezett.

Joel Sachs figyelmét a korabeli zene iránti érdeklődés mellett az is Magyarország felé irányította, hogy anyai nagyszülei onnan származtak. Magyar zenei ismereteinek bővítése érdekében még arra is vállalkozott, hogy (némileg) megtanuljon magyarul. “E nyelv magánhangzóinak tizenhét esete van, azonkívül mindegyiknek még három változata is. Emellett még az orosz is könnyűnek tűnik” - írja a program bevezetőjében.

“Magyarország: fantasztikus sütemények, utánozhatatlan cigányzenészek, a most ünnepelt antikomunista forradalom és lehetetlen nyelv hazája! A zenészek mind jól ismerik Liszt, Bartók, Kodály, Dohnányi, Szigeti, Reiner nevét, valamint Sándor Györgyét és Széll Györgyét is. Zeneértők ezenkívül a másik két Györgyöt is számon tartják - Kurtágot és Ligetit” - folytatja ismertetését Joel Sachs. A programsorozatot éppen ennek a két Györgynek dedikálta. Megemlékezni kívánt a tavaly elhunyt Ligetiről és felköszönteni a nyolcvanadik évét nemrég ünneplő Kurtágot.

A magyar művészet hosszú és elismert múltra tekinthet vissza. “Budapest zenei élete már a huszadik század elején erőteljes ellentétet képviselt Bécs áporodottságával szemben” - véli Sachs. Még a szovjet befolyás idején is lehetőség nyílt arra, hogy a modern zeneszerzők a “tiltott” helyett a “tűrt” kategóriában működhessenek. Így az idősebb zeneszerzők mellett, mint Mihály András, vagy Szervánszky Endre, a fiatalabbak is érvényesülni tudtak. Jeney Zoltán, Sárosi László, Vidovszky László, Eötvös Péter és Dukay Barna megalapíthatták a Budapest Új Zenei Stúdiót, amelynek keretében változatos stílusban sok új zenemű született. Igaz, hogy ezek csak a beavatott kisebbséghez jutottak el, a nagyközönség számára többnyire ismeretlenek maradtak.

Csak a nyolcvanas években nyílt lehetőség arra, hogy a magyar avantgárd zene ismertté váljon külföldön. A londoni kiadó, Boosley and Hawkes lett az “Editio Musica Budapest” nyugati közvetítője. Agócs Kati, magyar származású kanadai zeneszerző, aki Fullbright-ösztöndíjas volt Magyarországon, segített az amerikaiak figyelmét felhívni

a magyarokra. A vele való együttműködés eredményeként született meg a mostani hangversenysorozat.

Hat alkalommal 21 zeneszerző alkotásai kerültek előadásra. Érdemes idézni az egész névsort: Bánkői Gyula, Csapó Gyula, Dargay Marcell, Dinyés Dániel, Dukay Barnabás, Durkó Zsolt, Horváth Balázs, Jeney Zoltán, Kurtág György, Ligeti György, Márta István, Eötvös Péter, Pintér Gyula, Sári József, Serei Zsolt, Sugár Miklós, Szervánszky Endre, Szöllősy András, Tihanyi László, Varga Judit és Vidovszky László. A felsoroltak egy-egy művel szerepeltek, kivéve Kurtágot és Ligetit. Tőlük minden alkalommal hallhattunk szerzeményeket. A szerzők közül Szervánszky (1911) a legidősebb, és Dinyés Dániel (1980) a legfiatalabb. Mind Magyarországon tanultak és fejlődtek. Érdekes, hogy alig van női zeneszerző köztük és aránylag kevés a nagyzenekari mű, mert arra a magyar fiataloknak alig volt lehetősége.

Egyik jellemző érdekesség volt az ütőhangszerek kiemeltkedő szerepe a kompozíciókban. Kurtág nemcsak számos ritkábban használt ütőhangszert alkalmazott a STELE-ben, de a zongorista a zongora belső húrjait ütővel és kézzel is pengette, majdnem úgy mint a cimbalmot. Ennek az előadására állt össze a legnagyobb zenekar. 12 nagybőgő, 8 üstdob, hárfák, cimbalom, csemballo, zongora stb. egészítette ki a szokásos nagyzenekari együttest. (Gondoljunk Bartók: ‘Zene húros, ütős hangszerekre és celesttára’ példájára).

Ligeti a *Hegedűversenyben* időnként még a szólista hegedűjét is mint ütőhangszert kezelte. Ezt a darabot eredetileg Sashko Gawriloff számára szerezte még a 90-es évek elején. Ez volt azoknak a zeneszámoknak egyike, amelyben magyar népzenei elemek csillantak fel. A fantasztikus erejű kadenza Gawriloff alkotása. Mintegy a néhány hónapja meghalt mesterre emlékezve a hallatlanul sikeres sorozatnak méltó befejezése volt ez a mű. Több más számnál fel lehetett fedezni Bartók, valamint Schönberg (12-tone) és Mahler hatását.

Aligha lehetne ennél a nagyhatalú bemutatónál jobban szolgálni a magyar kultúra ügyét Amerikában. Tanulságos példa lehetne ez a szereptévesztésben levő New York-i Magyar Kulturális Központ számára! A *Magyar Legacy* valóban a modern magyar zenei hagyományok legjobbjait mutatta be az amerikai közönségnek.

Ha már a magyar zene itteni ismertetéséről beszélünk, hadd említsem meg a magyar származású (magyar apa, francia anya) Gregory Mertl fiatal amerikai zeneszerző sikeres szereplését január 31-én a Carnegie Hall “Weill Recital” termében. Mertl hét kompozícióját az Open Gate nevű csoport tagjai adták elő.

P. L.

MI - HOL - MIKOR?

Kulturális kaleidoszkóp

Alsó-Ausztria

H. Oguike Dance Company vendégszereplése – St. Pölten, Festspielhaus; máj. 12.

J. Offenbach, Blaubart, opera bouffa – St. Pölten, Festspielhaus; máj. 31., jún. 2.

Északi fény, koncert – St. Pölten, Festspielhaus; ápr. 16.

Filmzene, koncert – St. Pölten, Festspielhaus; ápr. 22.

Cigánynóták, Lakatos Róbert és zenekara játszik, koncert – St. Pölten, Festspielhaus; máj. 7.

Cigánynóták, Lakatos Róbert és zenekara játszik, koncert – Grafenegg, Schloss, Alte Reitschule; máj. 12.

A. Strindberg, Fräulein Julie, próza – St. Pölten, Landestheater; ápr. 26.,27.

R. Kipling, A dzsungel könyve, gyermekszínház – St. Pölten, Landestheater; ápr. 20., 21., máj. 2–4.

A keresztes lovagok, kiállítás – Schloss Schallaburg; nov. 4-ig

Donald Duck, a kacsá akiből ember lett, kiállítás – Krems, Karikaturmuseum; nov. 4-ig

Passion for art, kiállítás – Klosterneuburg, Essl Museum; aug. 26-ig

Női patrónusok az egyházban, vezetés – Klosterneuburg, Stift; máj. 13.

Hans Christian Andersen meséi, a Winkler család előadásában – St. Pölten, Landestheater; ápr. 19.

Bécs

Húsvéti Hangzás, operák, koncertek – Musikverein, Konzerthaus, Theater an der Wien, Odeon, Minoritenkirche; ápr. 9-ig

Bécsi Ünnepi Hetek, operák, koncertek, próza – Theater an der Wien, Schauspielhaus, Museumsquartier ...; máj. 11. – jún. 19.

N. Rota, I due timidi, opera buffa, osztrák ősbemutató – Wiener Kammeroper; máj. 31 – jún. 23.

A Biedermeier, kiállítás – Albertina; máj. 13-ig

Biedermeier Liechtenstein-ben, kiállítás – Liechtenstein Museum; aug. 20-ig

A zsidóság női dimenziói, kiállítás – Jüdisches Museum; máj. 16. – okt. 14.

Who is Marie-Louise von Motesiczky, kiállítás – Wien Museum; máj. 20.

Erotikus nézet, kiállítás – BA-CA Kunstforum; júl. 22-ig

Burgenland

G. Theobalt, Ella & Billie, musical, hommage Ella Fitzgerald és Billie Holiday-nak – Eisenstadt, Kulturzentrum; ápr. 12.

A dzsungel könyve, musical – Oberschützen, Kulturzentrum; ápr. 17–19.; Mattersburg, Kulturzentrum; ápr. 24–26.

A Csipkerózsika, musical – Güssing, Kulturzentrum; ápr. 21.

C. Goldoni, Mirandolina, komédia – Güssing, Kulturzentrum; ápr. 14.

C. Laufs, W. Jacoby, Pension Schöller – Mattersburg, Kulturzentrum; máj. 10.

A la francaise, koncert – Oberschützen, Kulturzentrum; jún. 2.

El Tango Argentino, argentin táncok – Oberschützen, Kulturzentrum; ápr. 28.

Christine Grafl, Metamorphosis, kiállítás – Mattersburg, Kulturzentrum; ápr.16.– máj. 9.

Humoros est – Oberschützen, Kulturzentrum; máj. 6.

Felső-Ausztria

Ünnep Linz-ben, koncert – Linz, Donaupark; máj. 26–28.

Wim Vandekeybus & Ultima Vez: Spiegel, ápr. 20.,

Musica Sacra, koncert – Linz, Dom, Martinskirche, Minoritenkirche, Ursulinnenkirche; dec. 23-ig

“Good Vibrations”, modern zene, koncert – Linz, Die Börserie; máj. 9.

„Schaubausch”, kiállítás 50 üzlet kirakatában – Linz, Landstraße; máj. 11.– jún. 2.

Future Systems, kiállítás – Linz, Lentos Museum; jún. 10-ig

Crossing Europe, filmfesztivál – Linz; ápr.24–29.

Karintia

F. Schubert, Winterreise, Bertl Mütter előadásában – Villach, Business Center; máj. 3.

Il Fondamento koncert – Villach, Business Center; máj. 11.

Trio TeSaRo koncert - Spittal an der Drau, Schloss Porcia, Musiksaal; máj. 11.

Karintiai Szlovének Kulturális Hete, koncertek – Millstatt; máj. 20–24.

250 mestermű, Dürer, van Dyck, Rembrandt, Leonardo da Vinci és Rubens valamint Paul Troger és Michael Rottmayr ... – St. Paul, Benediktinerstift; máj. 1. – okt. 28.

„Bamberg és Villach. 1007–1759–2007”, kiállítás – Villach, Museum; máj.1.– okt.31.

Silvia Steinacher, kiállítás – Millstatt, Rittersaal im Stift; ápr. 27.– máj. 20.

Salzburg

B. Britten, Albert Herring, opera – Salzburg, Landestheater; ápr. 5., 7., 15., 24., 27., máj. 2., 9., 11., 16., 24., 29., 31.

Húsvéti Ünnepi Játékok, R. Wagner operák, koncertek – Salzburg, Festspielhaus; márc. 31. – ápr. 9.

Pünkösdi Ünnepi Játékok, koncertek – Salzburg, Haus für Mozart; máj. 25–28.

City of dance, táncfesztivál – Salzburg, Szene Salzburg; republic; ápr. 24–29.

Mozart zongorakoncert – Salzburg, Erzabtei St.Peter, Roman. Saal; ápr. 20., 21.

Találkozások - Végh Sándor, koncert – Salzburg, Mozarteum; máj. 18–20.

Szürreális világok, kiállítás – Salzgurg, Art bv Berchtold-villa; ápr. 13.-máj. 25.

Carmelo Di Feo, kiállítás – Salzburg, Hypo Galerie; ápr. 13. – máj. 4.

Stájerország

Dreamcatcher, egy cím három koreográfus: Tarek Assam, Nina Kripas, Massimo Perugini, tánc – Graz, Opernhaus; máj. 4., 6., 11., 12., 19., 24., 25.

F. Lehár, A víg özvegy, operett – Graz, Opernhaus; ápr. 20., 27.4., máj. 10., 13., jún. 6., 8., 16., 28.

Springseven, electronic art és zene fesztivál – Graz; máj. 16–20.

Haribo, a világhírű gumimaci, kiállítás – Graz, Volkskundemuseum; okt. 28-ig

Üveg, fény és design, kiállítás – Bärnbach, Stölzle-Glas Center; dec. 30-ig

Az álarc hatalma, kiállítás – Trautenfels, Schloss Trautenfels, Landschaftsmuseum; okt. 31-ig

Hősök és szentek, olasz barokk festészet, kiállítás Graz, Landesmuseum Joanneum, Alte Galerie; szept. 2-ig

Osztrák és magyar jelen, kiállítás – Pöllau, Puppenmuseum Peitl; aug. 19-ig

Boszorkányok és varázslók, vezetés – Riegersburg, találkozó: a templomnál; ápr. 28., 29. 14.00 órákor

Anyák napi lovasgála – Piber, Bundesgestüt; máj. 12.

Tirol

Húsvéti Fesztivál – Innsbruck, Hall; ápr. 8-ig

Chalotte Salomon, kiállítás – Innsbruck, Galerie im Taxispalais; jún. 7-ig

P. Picasso, plakátkiállítás – Ötz, Turmmuseum; ápr. 9-ig

Kökor – középkor. Innsbruck, kiállítás – Innsbruck, Landesmuseum; ápr. 22-ig

Vorarlberg

Bartók, Beethoven, Schönberg Repertory Evening, modern tánc, osztrák ősbemutató – Bregenz, Festspielhaus; ápr. 27., 28.

Ballet National de Marseille, Metapolis II, modern tánc, osztrák ősbemutató – Bregenz, Festspielhaus; máj. 10–11.

Schubertiade 2007, koncertsorozatok (kamara és zongora koncertek) – Hohenems, Markus-Sittikus-Saal; ápr. 27–29., máj. 3–5., 11–13., 17–20.

S. Beckett, Endspiel, próza – Dornbirn, Kulturhaus; ápr. 15.

Trashstones, kiállítás – Appenzell, Kunsthalle Ziegelhütte; máj. 20-ig

Európa ajánlat

A vadászat. Mítosz és valóság, kiállítás – Liechtenstein, Vaduz, Kunstmuseum; okt. 28-ig

Válogatta Homonnay Lea

A Protestáns Szabadegyetem konferenciája

Az *Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem 2007. május 13–19.* között rendez meg idei Akadémiai Napjait Tatán az olimpiai edzőtáborban. A hatnapos konferencia témája: *Életmódok: lehetőségek és felelősség.* Neves magyarországi, nyugat-európai és határon túli szakemberek: teológusok, szociológusok, jogászok, közgazdászok, orvosok, pszichológusok foglalkoznak előadások, pódiumbeszélgetések és munkacsoportok keretében a teremtés, az ember és környezete, a globalizáció, a fenntartható fejlődés, a bioetika, szenvedélyes függőségeink kérdéseivel és ezekkel összefüggésben az egyén, az állam, a társadalom és az egyházak felelősségével. Áldozcsütörtökön kirándulás lesz Pannonhalmára: az ökumenikus istentisztelet után, amelyet *Várszegi*

Asztrik főapát és *Kuti József* ref. lelkes tart, a résztvevők megismerkednek az Apátsággal s annak szerteágazó működésével. A tudományos programot kiegészítő kultúrmműsoron *Hajdú Szabolcs: Fehér tenyér* c. filmjének vetítése, *Ferencci György* és zenekarának *open-air* koncertje, színházi est, *Makovitzky József* előadása a mártír *Esterházy János*ról, kamarahangverseny és a tatai *Kenderke Együttes* táncház-estje szerepel. A záróistentiszteleten *Márkus Mihály* dunán-túli ref. püspök hirdeti az igét.

Jelentkezés (mielőbb, legkésőbb április elejéig): *Deák Péter*, Bellervest. 59, CH-8008 Zürich, Tel.: +41 44 383 85 37 (esténként), e-mail: peter.deak@zh.ref.ch

Koncert a Philharmonia Hungarica 50. évfordulóján

Számunkra, akik a Collegium Hungaricumban küldötként dolgoztunk az 1956-os forradalom ötvenedik évfordulóján, több fontos tanulság is levonható volt az év végén, bár a jubileumnak a forradalom utóélete szempontjából még nincs is vége. A legfontosabb, hogy a rendszerváltás után tizenhat évvel még mindig nem múlt el egyfajta szellemi vasfüggöny, az 56-os emigráció kultúrája nem szerveült újra egységgé az anyaországgal, nem kerültek helyükre azok a művelődéstörténeti tényekből ki-rajzolódó mozaikkockák, melyek nélkül nem lehet Magyarország XX. századi történetét hitelesen és alaposan megírni. Félreértés ne essék, nem szeretnék az otthonról érkezettek nézőpontjából semmit sem nivellálni. Mindeközben fájó, ami a menekült magyar művészek és akadémiai hallgatók '57/58-as tárlatai nyomán összeállított, „Von den Fesseln befreit” című kiállításunk kapcsán derült ki, hogy például Metykó Géza, Pázmándy István, Sartory Barna és mások nevei szinte teljesen ismeretlennek bizonyultak az otthoni – akár szakmai – közvélemény előtt. Az egyetlen kivételt a nyugati (és etnikai kisebbségi) magyar irodalom tudta elérni azzal, hogy „visszaszivárgott” az anyaországba a nyolcvanas évektől kezdve.

Döbbenetes viszont a kontraszt a Philharmonia Hungarica otthoni híre, pontosabban szisztematikus agyonhallgatása és világhíre között. Az 1957-ben Bécsben alapított, negyvennégy évig fennállt, több száz világhírű szolístát kísérő, 360 lemezt kiadott, több ezer koncertet négy kontinensen átívelő turnékon megvalósító magyar szimfonikus zenekar neve otthon szinte csak néhány személyes ismerősnek jelentett valamit. Jól illusztrálja a helyzetet a róluk az évfordulóra – de már magyar állami támogatással – készült dokumentumfilm címe: **Az elhallgatott zenekar**.

A Bécsi Magyar Híradó viszont már 1957. április 6-án hírt adott a lázas badeni próbákról, az egyre terebélyesedő nemzetközi figyelemről. Az Esplanade szállóban nem csak a szimfonikusok kaptak próbatermet és ideiglenes lakást, hanem a Thalia Hungarica és a balettcsoport is ott készülődött. Az ehhez szükséges segélyt és támogatást a Kongresszus a Kultúra Szabadságáért nevű párizsi intézet, továbbá a Forum Kulturhilfe (Daróczy Tasziló és Friedrich Torberg vezetésével), a Ford- és Rockefeller-alapítványok, az ENSZ, és más nemzetközi szervezetek és persze az osztrákok, intézmények és magánszemélyek adták. A meghallgatásnál például Herbert von Karajan, Karl Böhm, valamint Egon Seefehlner, a Konzerthaus és Rudolf Gamsjäger, a

Musikverein igazgatói zsűriztek a zenekar alapító karmestere, Rozsnyai Zoltán mellett, de felbukkan az Ausztriában dolgozó Zathureczky Ede és Gottfried von Einem, valamint Swarowsky professzor is. Február közepén már mindenkinek nyilvánvaló volt, hogy nem csak egy koncertre, és nem akármilyen minőségi mércével alakul meg a Szabad Magyar Filharmonikus Zenekar, ahogy akkor még nevezték. Badenben az első, még meg nem hirdetett koncerten néha Ungár Tamás másodkarmester vezényelt. Ramor Ervin és Sívó József első hegedűsök vezetésével szinte az egész vonóskar rögtön védjeggyé vált: a hangzás legértékesebb, és „legmagyarabb” összetevőjeként méltatták a kritikák az első koncerttől kezdve. Közben a zenekar végleges nevére is rátalált az első gazdasági vezetője, Csobádi Péter, volt diplomata és zenei újságíró. Az első tiszteletbeli elnök Doráti Antal lett, aki a II. világháború előtt emigrált. Az izgalommal várt első nyilvános koncert **1957. május 28-án** a Konzerthausban mindent elsöprő sikerrel végződött. Rozsnyai, a zenekar és Starker János szolista az általános, hamarosan a világsajtó egészében olvasható vélemény szerint nem csak a politikai szimpátia révén méltók az elismerésre, hanem mert világszínvonalon zenélnek. Yehudi Menuhin is melléjük állt, vele – és Bartókkal – debütáltak a Musikvereinben, majd a forradalom harmadik évfordulóján már a Carnegie Hallban. A következő négy évtized összefoglalására itt most nem térhetünk ki, de a dokumentumfilm mellett Szőke Cecília tollából végre Magyarországon könyvv is feldolgozta a zenekar felemelő történetét, mely talán németül is napvilágot lát majd.

A bemutatkozás ötvenedik évfordulójára, amely elválaszthatatlan a forradalométól, a Collegium Hungaricum emléktáblát helyez el a badeni Esplanade falán. Tudomásunk szerint Ausztriában ez a jubileum első utcai márványtáblája, amelyet Csobádi Péter professzor, a badeni művészek lelke és a zenekar motorja avat fel. Ugyancsak az ötvenedik születésnapon, délután fél négykor, a Badeni Casino dísztermében, a világhírű magyar együttes, a Liszt Ferenc Kamarazenekar idézi fel a zenekar emlékét, részben az akkori repertoárral, Bartók, Liszt, Weiner és Haydn műveivel. Szimbolikus értékű, hogy a koncert védnökségét Dr. Heinrich Kraus, a zenekar első intendánsa mellett a magyar nagykövet mellett vállalta, de az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége is támogatja. **Talán összenő végre, ami összetartozik.**

DR. ZÍPERNOVSZKY KORNÉL

- ld.: felhívás a 8. oldal alján -

Gömöri György

ANEKDOTA A HUSZADIK SZÁZADBÓL

Lengyel barátainknak

*fontos megbeszélésre hívták
„egy óra múlva megjövök”
aztán se híre se hamva
tizenkét év múlva
visszatért
megjárta közben a táborokat
ahol a fagnak már nincs foga
érezstelenítve öl mint a halálsugár
ahol az emberek fakérget esznek
meg zúzmót ha van
ahol valóban Jézus teste a kenyér –
tizenkét év múlva hívatták
„sajnáljuk”(mondták) „tévedés!
itt az okmány: tévedés történt”*

*szerencsés flótás!
van rokkantsági járadéka –
mert milliókkal történt „tévedés”
de nem tud róluk sem okmány
sem ember
csak a legenda őriz meg egy csipetnyit
szétomló arcaikból*

Kelemen Erzsébet

PESANTE

*Húsunkba vág
a hiány
csecsemők
sírása
felszakadnak
sebek
Jalta-ízei
a nappal is
gennyes
lűktet
és repeszt
vétkétől
tisztul
a történelem*

Új elnök a Tokaji Írótábor élén

Az állam - nevezetesen a művelődési kormányzat - kivonul a kultúrafinanszírozásból, és különösen azon civil kezdeményezések mögül, amelyeknek a kezdetektől hivatása a társadalomkritika.

A 36 éve folyamatosan (egy esztendő, 1987-es rendszerváltó kihagyással) működő Tokaji Írótábor olyan nagy hagyományú irodalmi-közéleti fórum, amelyen a hetvenes évektől először vetődtek föl olyan megoldatlan társadalmi kérdések, mint a népességfogyás, a környezetvédelem, a család, a kistelepülések helyzete, a határon túli magyarság sorsa.

Az állami támogatások megvonása, a pályázható alapítványi költségvetések radikális csökkentése, az Illyés Közalapítvány megszüntetése arra készíti a 25 tagú kuratóriumot, hogy a helyi önkormányzatok áldozatkész vállalása mellett igyekezzen a tanácskozás leendő mecénásait fölkeresni. Mivel Magyarországon a Tokaji Írótábor az egyik legrégebbi regionális (nemzetközi) szellemi fórum, az ilyen célzatú európai pályázatok elérése a kuratórium legfontosabb feladata.

A Tokaji Írótábor Egyesület Kuratóriuma **2007. március 6-i**, első évé ülésén a három esztendeje elnöklő **Vasy Géza** irodalomtörténész, egyetemi tanárnak köszönte áldozatkész és sikeres munkáját. Mivel az alapszabály úgy intézkedik, hogy három esztendő (minden évben megerősített) elnöki megbízása után a negyedik esztendőben új elnököt kell választani, így **Serfőző Simon** költőt, író, szerkesztőt, könyvkiadót jelölték és választották egyhangú szavazással a kuratórium élére. Serfőző Simon (1942 Zagyvárekas) Miskolcon él, a Tokaji Írótábornak kezdetektől szervezője, a helyi irodalmi jelenségek fölmutatója, a felvidéki, kárpátaljai, erdélyi magyar irodalmi kapcsolatok kezdeményezője, az Új Holnap főszerkesztője, illetve a Felsőmagyarország könyvkiadó vezetője. Munkássága igazolja a kuratórium bizalmát.

A Kuratórium elfogadta a 35. 2007. augusztus 14-15-16-i írótábor nyári tanácskozásának tematikáját. **Kulturális régiók és az európai integráció** /Hagyományok, lehetőségek, kis és nagy régiók, kulturális városok kapcsolata...

A Kuratórium tagjai egyperces néma csennel emlékeztek a közelmúltban elhunyt kurátortársukra **Lengyel Balázs** író, esszéíró, szerkesztője a legendás Újhold folyóirat és nemzedék meghatározó alakjára.

ANTALL ISTVÁN

Széria Szépia

Dr. Bezerédj Zoltán (Köln)

HÚSVÉTI HARANGOK

*Hajnal pírlik, ébred a reggel
Felhőbe nyúló Eiffel egén.
Lobbot vet a szikra csillámló
palák közt sudár fák tetején.*

*Alattam a Szajna ölelve
szökken kanyargó házak elé,
apró kicsi hangyaparányok
nyüzsgve sietnek szertefelé.*

*Tavaszzilat lebben a légben,
szédítő látkép tárul elem,
körben úszó Párizs, a csodás
mosolygva int az ég peremén.*

*Köröttem zúg a bábeli zaj,
angol, olasz, néger szó csicseg,
családok s barátok hű frigyét
a Tour emléke szebbíti meg.*

*Én csak merengek a távolba,
arcomon könnyek és hallgatok.
Mögöttem összesúgnak páran
tudták ők is,- hogy magyar vagyok.*

*Klimm-klamm, klimm-klamm,
kondul a harang,
ezernyi csengő csendülve bong
csilingel a Szajna, az Eiffel,
Notre Dame hangja ércesen kong.
Húsvéti harangok Párizsban.*

*De hallgat csak. Mintha Keletről
is dallamok zenéje zengne,
halkan zsongva a ködlő messziből
Káprázat volna? Való talán?*

*Hallgatok. Szívem vadul dobog.
Szép Párizs peremén húsvétot
Daloltak - budai harangok.*

Párizs, 1957. húsvét

Meghívó

A **Homokszem Alapítvány** 2007. április 28-án 10 óra 30 perckor a búzaszentelés ünnepének napján szeretettel meghívja Önöket a Barackos Madonna c. festmény másolatának ünnepélyes átadására, melyet a **kecskeméti piac** területén Kecskemét város polgármestere és a piac igazgatója, a piarista atyák képszentelése után vesz át. Az ünnepség végén az árusok a jelenlévőket a terményeikkel kínálják.

A Lilleben élő, s legutóbbi számunkban bemutatott RAPAICH RICHÁRD az ottani Point Barre galériában Jean-Pierre Gambier szobrai társaságában mutatta be március 15. és április 7. között legújabb alkotásait. Ez úttal tovább fejlesztve pasztel technikáját a 2004-ben Londonban, majd 2005-ben Andaluziában tett utazása élményeit dolgozta fel.

JELEN SZÁMUNK KÉPEI

Feltehetően szokatlanul hatnak lapunkban, de lehet-e szebb, mint mikor a női jelenség ejti hatalmába a művészt? Metykó Géza esztétikailag, a művész szemével láttatja meg, amit fiatal akadémiai hallgatóként 1962-ben Bécs fürdőhelyein „felfedezett” és tusrajzokban megörökített. 24 képből álló sorozat lett belőle. Még nevet is adott neki: Széria Szépia. Nemde igazat kell neki adnunk, különösen most tavasszal: a nő esztétikumával érzékelteti a szépséget.

KIADVÁNY A VOLT AUSZTRIAI MAGYAR KÖZÉPISKOLÁKRÓL

Az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége 1997-ben kiállítást szervezett az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése után Ausztriában létesített magyar középiskolákról. A kiállításához kapcsolódóan jelent meg egy, az egykori iskolai füzetek küllemét kölcsönző kiadvány, amely egyúttal a katalógus szerepét is betöltötte.

A kiállításához kapcsolódóan szólt az iskolák meg alapításáról, támogatóiról, az egyes iskolákban folyó munkáról és az érettségizettek névsorát is közölte. A kötet nagy sikert aratott, bár már akkor jelezte a szerző, hogy adatai helyenként hiányosak.

A forradalom 50. évfordulója jó alkalomnak bizonyult a könyv javított és bővített kiadására. Az évforduló megünneplése Ausztriában a befogadás, beilleszkedés gondolatkörének jegyében történt. Elisabeth Gehrer miniszterasszony bevezető sorai arra utalnak, hogy ezek a rendkívüli iskolák nem csak az érettségizetők vezették el a menekült gyerekeket, hanem egy idegen kultúrába való integrálódásukat is elősegítették úgy, hogy a tanulók nem felejtették el a gyökereiket sem.

A könyv természetesen mindazok számára az emlékek felidézésére alkalmas, akik ezeknek az iskoláknak diákjai voltak. Ebben a javított, bővített kiadásban többen, sőt olyan osztályok tagjai is megtalálhatják a nevüket, akik az első kiadásban még nem szerepeltek. Az emlékek közé tartozik a ballagási ének: a Ballag már a vén diák második kiadásban olvasható szövegváltozata ezekhez az iskolákhoz, a szülőföld elvesztéséhez kapcsolódik. Ennél azonban jóval többet ad a kiadvány: forrásul szolgál mindazoknak, akik az emigráció történetével, iskolatörténettel, pedagógiatörténettel foglalkoznak. Fontos adalékokat találhatni arra vonatkozóan, hogy melyik iskolában hányan tanultak, illetőleg tették le az érettségit. Ebben a tekintetben az első kiadásához képest korrigált statisztikai adatok szerepelnek a könyvben. Az iskolák történetével kapcsolatban nyomon követhető, hogy miként szerveződtek át az iskolák a tanulólétszám csökkenésével, honnan, Magyarország melyik részéről kerültek ki a tanulók, melyik évben születtek stb. Ez utóbbi adatból kitűnik, hogy nem egy diák túlkoros, azaz

jóval idősebb volt, mint diáktársai. A tény önmagában is rávilágít arra, milyen nehéz pedagógiai feladatokkal kellett a tanároknak megbirkózniuk.

Az első kiadáshoz hasonlóan az iskolákra és az iskolai életre fényképek is emlékeztetnek. A képanyag csak egészen kis mértékben változott. Ha valamit hiányolni lehet a második kiadásból, az egy dologban azonos az elsővel: a képanyaghoz feltételül hozzá tartoznék legalább a portrék képaláírása: évtizedek múltával már senkinek nem lesz emléke arról, hogy melyik képen ki látható.

Miután itt belátható időn belül pótolhatatlanná váló adatokról van szó, egykori diákok (Fábián László, Fábián Lászlóné Molnár Katalin és Lauringer Tamás valamint Deák Ernő) segítségével a teljesség igénye nélkül álljon itt néhány kiegészítés.

Grán: 25. oldal középső kép: az álló sorban balról a 3. Lakos Endre igazgató, mellette Radics Elemér tanár. Az alsó képen az 1. sorban Németh Endre, Lakos Endre; *Kammer:* 52. oldal felső jobb kép Mácsady István iskolaalapító, középső bal kép Sümegh Lóthár igazgató; *Iselsberg:* 73. oldal alulról a második kép: Simon Károly magyartanár; *Innsbruck:* 91. oldal felső kép: Romhányi Árpád igazgató; középső kép: az ülő sorban a tanári kar tagjai, balról Törzsök Jenő, Jahn Dénes, Tóth Béla, Romhányi Árpád, Gróh Béla, Hanák Beatrix és Tibor, Frank Miklós; alsó kép: az első sorban középen Gróh Béla és Romhányi Árpád; 92. oldal felső kép: az asztalnál szemben balról 3. Romhányi Árpád, mellette Tóth Béla, Frank Miklós, Hanák Tibor és Beatrix; középső kép: az 1958/1959-es tanévben érettségizett VIII/C (volt kammeri) osztály ballagási felvétele, középen Frank Miklós, Mihály János osztályfőnök, Romhányi Árpád.

Az említett hiányosság ellenére az olvasó igen értékes, hallatlanul sok információt tartalmazó, dokumentumértékű kiadványt tart a kezében.

Maria Jahn Brandenstein (szerk.), Ernő Deák: Ungarische Mittelschulen in Österreich nach 1956. Zentralverband Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich, Wien, 2006. 2. bővített és javított kiadás, 127 oldal

ZELLIGER ERZSÉBET

2006 kétségtelenül a megemlékezések éve volt. Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 50. évfordulójára emlékezett szerte a világban mindenütt a magyarság, nem egy esetben sajnos az eseményhez méltatlanul. Valahol megfedelkeztünk arról, hogy 1956 épp abban volt eltérő sok más, a történelmünkben meghatározó eseménytől, hogy egy rövid időre félretette az ellentéteket s mindenki egyet szeretett volna egykoron: független, szabad, demokratikus Magyarországot.

Hogy ez létrejött-e, mikor és hogyan, milyen és mennyi vitát kiváltva, az nem könyvismertetésben ad megoldandó feladatot, hiszen épp a könyvek azok, amelyek igyekeznek ennek a XX. századi magyar történelemben kiemelkedő eseménynek a sokszínűségét, máig nem csituló vitáit, történéseit bemutatni.

A könyvek azonban nemcsak a szépről és a jóról szólnak és szólhatnak, hanem mindazokról a történeésekről is, amelyek 1956-ot követték. Ami pedig 1956-ot követte az röviden egy szóval is összefoglalható: **megtorlás**.

A Kádár János és Münnich Ferenc nevével fémjelzett új hatalom, a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány – avagy ahogy akkor nevezték: Kádár-Apró-Dögei – kíméletlenül leszámolt az előző hetek-hónapok eseményeinek szereplőivel. Nem igazán számított, ki volt keresztény avagy zsidó, munkás avagy paraszt, értelmiségi, egykoron kummunista párttag vagy pártonkívüli. A meghatározó az volt, hogy szembefordult-e a “népi hatalommal” 1956-ban és azt követően is forradalomnak és szabadságharcnak tekin-

A megtorlás dokumentumai

tette az új hatalom által előbb csak “sajnálatos októberi eseményeknek”, majd ellenforradalomnak minősített történéseket.

Aki kitartott elvei mellett, az számíthatott a megtorlásra. A megtorlásnak számos formája volt. Kivégzés, börtön, internálás, fizikai bántalmazás, munkahelyről történő elbocsátás és a sort lehetne még folytatni.

A megtorlás ugyanúgy érintette a vidéket mint a fővárost. A mintegy 300 kivégzett közül többen az ún. “mosonmagyaróvári-ügy” áldozatai közül kerültek ki. Földes Gábor, Tihanyi Árpád, Gulyás Lajos, Weintráger László, Cziffrik Lajos, Zsigmond Imre halálos ítéletet kapott a győri Megyei Bíróság Gyepes István megyei bírósági elnök vezette tanácsától.

Hogy miként szolt az ítélet, miben foglalták össze a vádlottak “bűnösségét” – közöttük a különböző időtartamú szabadságvesztésre ítéltékét is – az is megtudható a Böröndi Lajos és Garamvölgyi György által közreadott dokumentumkötetből. Az ítélet szövege nem most kerül első ízben nyilvánosságra, de sokak számára mégis csak most lesz hozzáférhető, hiszen korábban az egykoron még szamizdat Beszélő közölte azt.

A jelen kötet azonban nemcsak a Győrben lefolytatott per ítéletének hiteles, eredeti szövegét tartalmazza, de azokat a jegyzőkönyveket is, amelyek a mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Akadémián készültek 1956-1957-ben s amelyek

következtében számosan “zárattak ki” az ország összes felsőfokú tanintézményéből, kaptak alacsonyabb besorolást munkahelyükön és lettek a hatalom “illetékesei” által megfigyeltek hosszú éveken keresztül.

Azt kell azonban mondanom, hogy számomra ezeknél az egyébként érdekes és az 1956-os forradalom történetének tanulmányozásához fontos dokumentumoknál még érdekesebbnek tűnt az a korabeli összeállítás, amely a “**mosonmagyaróvári járás területén 1956-ban alakult ellenforradalmi bizottságok és jobb.old. pártok-ról**” készült és a kötetben **Feltérképezés** címmel szerepel. Ezen dokumentum Mosonmagyaróvár városát és a mosonmagyaróvári járás valamennyi települését számbavette és a településeken az 1956-os eseményekben résztvevő minden egyes személyről rövid adatösszeállítást közöl.

Ez a “feltérképezés” – ahogy Garamvölgyi György, a Belügyminisztérium állományában 1988-ig szolgált egykori állambiztonsági tiszt írta – végigkísérte az egyes emberek életét. Útlevel-kérelem, állásváltoztatás, a gyerek továbbtanulása... mind-mind ez alapján is eldönthető volt. Ha a rendszer akarta, szemet hunyt az egykoron készült feljegyzés felett, ha nem akarta, akkor nem. Aki megkapta a maga “pötytyét”, az azt soha nem vethette le!

A “pötytyök” ma már a múlt részeit képezik, de a velünk élő múltt, mert akik a “pötytyöket”

ÉLŐ MAGYAR LEGENDA

Böröcz József 85 éves

Az elnevezés nem tőlem való, hanem a svájci keresztény szakszervezetek központja lapja nevezte így tíz évvel ezelőtt, amikor 75-ik születésnapját ünnepelte. Azóta újabb évtized telt el és az „*élő magyar legenda*” továbbra sem pihen megérdemelt babérjain, hanem ma is teszi, amire életét adta, és amivel előkelő hely illeti meg a nyugati magyarok körében. Erről vallani nem érzem magam illetéktelennek, hiszen emigrációmát 1949 elején Svájcban kezdtem és Böröczöt az ottani magyarok köréből az első között ismertem meg. Meghitt barátságunk alapján immár majd hatvan év óta változatlan figyelemmel kísérhetem áldásos tevékenységét, amellyel nemcsak menekült magyarok czeit segítette át emigráns életük kezdetének nehézségein, de nagymértékben hozzájárult annak a jó hírnévnek a megalapozásához, amelyet magyarok élveznek a helvét köztársaságban. Minden túlzás nélkül nevezhetem a legtevékenyebb svájci magyarnak, aki évtizedeken át elsősorban nem önnön, hanem magyar honfitársai érdekében munkálkodott és ezáltal az összmagyarságnak tett feledhetetlen szolgálatokat. Jó magyarként és hívó katolikusként abban látta feladatát, hogy másokon segítsen. Isten különleges ajándékának fogható fel, hogy olyan német-svájci feleséget adott mellé, aki hosszú évtizedeken át mind a mai napig keresztényi megadással nem csak eltűri, de támogatja férje magyarságmentő és támogató munkáját. Amikor megismertem és barátságába fogadott, 27 éves volt.

Böröcz József 1922. január 2-án született. Kaposvárott négy polgárit végzett, majd kitanulta a szabómesterséget. 1943 őszén behívták katonának, s az 1944-es év júniusában a frontra került, 1945 januárjában a Kárpátok előterében megsebesült, hadikórházak betegként került Nyugatra. Amerikai fogságból megszökve jutott el először Münchenbe, ahol szabó nagybátyja élt, majd véglegesen Zürichbe, ahol szakmájában annyira előrehaladt, hogy egy előkelő bahnhofstrasse-i férfidivatüzlet szabóműhelyében kapott állást. Amikor megismertem, már ott dolgozott. Gyakran meglátogattam (fiatalokként két csinos zürichi lánynak, két testvérnek csaptuk a szelet, az egyik Rosemarie a felesége lett). A szakmájában szabázként gyorsan előrehaladt, és előkelő zürichi polgárok, neves személyiségek szabatták és varratták vele öltönyeiket, kabátjaikat. Böröczöt nem elégtették ki szakmai sikerei, sokat tanult és olvasott. Elkezdett kisebbségi kérdésekkel foglalkozni. Gyakran bámultam, mily sokat tud a kisebbségi sorban élő magyarok történetéről, helyzetéről, problémáiról. De az is feltűnt, hogy nem csak tudományosan érdeklődött sorsuk iránt, de segíteni is kívánt. Ezekről már Münchenben értesültem, ahová 1951 nyarán hívatásom szólított, vele azonban szoros leve-

lezési kapcsolatban maradtam. Időnként meglátogattam, máskor ő jött Münchenbe. Leveleiből mindinkább kiderült, hogy életre szóló feladatot talált, a magyar menekültek segítségét és a kisebbségek problémáival való foglalkozást. Mindinkább ismertté vált, hogy e tekintetben mily fontos küldetést vállalt. Egy egész intézményt pótolott magyarságmentő és támogató munkájával. Lehetetlen egy cikk keretében mindenre kitérni, amit tett és napjainkban is tesz. Csak címszavakban hadd említsem, hogy évtizedek óta segíti a Svájcba menekülő vagy ott letelepedni óhajtó magyarokat a hatósági engedélyek megszerzésében, az áttelepedéssel járó nehézségek leküzdésében, a befogadó hivatalokkal és intézményekkel való kapcsolatok megteremtésében, állások szerzésében, a Svájcban való eligazodásban és otthonteremtésben, szociális ellátásban, biztosítási ügyek elintézésében. Mindent felsorolni szinte lehetetlen. Ezek lebonyolítására hozta létre néhány társával 1958-ban a *Svájci Keresztény Magyar Munkavállalók Szövetségét*, amelyet tagszervezeteként elismert és befogadott a Svájci Keresztény Szakszervezeti Szövetség. A „keresztény” szó az elnevezésben nem jelenti a támogatások és segítségkorrólátóását a keresztény vallásúakra, az kiterjed mindenkire, akik e szervezetek támogatását kérik, és majdan élvezik. A külföldről jött és befogadott tagok kivétel nélkül részesülnek mindazokban a jogokban, védelemben, segítségben, juttatásokban, amelyeket minden más svájci szakszervezeti tag élvez. Még röviden is lehetetlen felsorolni mindent, amit *Böröcz József* az elmúlt évtizedekben Svájc magyarjaiért tett. Úgy érzem, hazai hivatalos részről többet is érdemelt volna, mint az 1992-ben megkapott Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztjét. Említett munkáját ma is végzi, s hozzá kellene még tenni, hogy nem csak a magyarok, de a svájciak legnagyobb megelégedésére. Érti ugyanis ezek gondolkodását és érzésvilágát, elsajátította, hogyan lehet náluk eredményt és sikert elérni. Egyenes úton jár, csak olyasmit kér és követel, ami a helyi adottságok és lehetőségek között elérhető. Előnyös tulajdonsága, hogy rövid idő alatt megismeri az embereket, és csak olyanokért emel szót, akik megérdemlik. Ennek következtében nem családik, maga sem okoz csalódást, emberismeretét mások is elismerik, és ha valakiért kezességet vállal, az biztosan érdemes rá. Ennek folytán bízni lehet benne, és ez a bizalom a magyarázata annak, hogy olyan sok magyaron segíteni tudott. Akiktől támogatást kért, nem csalódtak benne. Így lett belőle, mint egy méltatója írta, a menekültek jötevője. Most 85 éves, és aki életét munkával élte át, bízhatik abban, hogy a munka éltetni fogja az elkövetkezőkben is.

BORBÁNDI GYULA

Krizsán György

(1928-2007)

Grácban 2007. március 19-én az Irgalmas Rend kórházában elhunyt Krizsán György grafikusművész. Életútja kis magyar történelem. Nagykárolyban született. Miután állami tisztviselő apját Ó-Romániába helyezték, a református gyerek egyedüli magyarként járt ortodox iskolába. Erdély visszatérével a szülőkkel ismét Nagykárolyba került, amíg Erdély az anyaországhoz tartozott. A háborús események Zalaegerszegre sodorták. Időközben cserkész lett. A kitűnően rajzoló diák az Iparművészeti Főiskola reklámgrafikai szakán végzett. Budapestén élt, amikor kitört a Forradalom. Fegyverrel nem harcolt, de ötvenhat eszméit örökre szívébe zárta. Lábával a szabadságra szavazott. Nekivágva a nagyvilágnak húsz évig Svédországban élt. Malmöben reklámgrafikai irodája volt, majd a svéd takarékpénztárak művészeti igazgatói állását felcserélte egy jönevű gráci áruházban kapott vezető grafikus állással, mert a skandináv másságot nem tudta elfogadni. Magyarország közelében akarta két fiát magyarnak nevelni. Alapító tagja volt Grácban a Forum Hungaricumnak, a Burgenlandban megjelenő „Hírhozó” gyermeklapnak. Rajzaival segítette más régiók gyermekújságait is. A Külföldi Magyar Cserkészszövetségnek rajzolt plakátjai a cserkészszeméhez való hűségét hirdetik. A Magyar Köztársaság ünnepélyes kikiáltásakor örömeiben szívinfarktust kapott Budapestén a Kossuth téren. Ez határozta meg további életét. A sohasem nyugvó nyúgdíjas kiállított műveit Ausztria és Magyarország több városában is megcsodálták. Ő az Esztergomi Keresztény Múzeumi bemutatkozását tartotta a legjelentősebbnek. Híve volt a magyar-magyar kapcsolatok fejlesztésének. Göncz Árpád kezéből kapott magas állami kitüntetést. Erről sohasem beszélt. Sajátos egyénisége tiszteletnek örvendett. Az utolsó hónapokban súlyos betegsége ellenére felkereste gyermekeit Svédországban és Amerikában. Ott még egyszer láthatta unokáit. Visszatérve kivizsgálásra ment a kórházba, ahonnan nem volt visszaút. Kívánsága szerint csak a legszűkebb családi kör állt koporsójánál. Nyugodjék békében.

- cserkésztestvér -

OFFENLEGUNG

Az 1982-ben életbe lépett osztrák sajtótörvény értelmében az alábbi nyilatkozatot tesszük közzé:
Offenlegung gemäß § 25 des Mediengesetzes:

Medieninhaber: Zentralverband Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich, A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

Unternehmensgegenstand: Interessenvertretung der Österreicher ungarischer Sprach- und Kulturzugehörigkeit.

Vorstand: Dr. Ernő Deák (Präsident), István Radda (Generalsekretär), János Kántás (Kassier).

Beteiligung: 100 %.

Grundlegende Richtung: Pluralistisch - demokratische Meinungsbildung der Ungarn, Wahrung einer mit Österreich verbundenen Identität des Volkstums.

felragasztották rájuk/ránk, közöttünk élnek, s többnyire “pötytyök” nélkül, míg áldozataik élete eme “pötytyöktől” volt terhes. Félresiklott életek, megvont lehetőségek, el nem ért eredmények. Ezek is következményei voltak 1956-nak és ezért is kell fejet hajtaniuk az utókor embereinek azok előtt, akik vállalták akkor és azután is!

Ilyen főhajtásnak (is) érzem én ezt a kötetet, amely nevek százait tartalmazva ad képet a több mint ötven esztendővel ezelőtti események mosonmagyaróvári és környékbeli szereplőiről, azokról, akik megpróbálták tenni valamit egy tisztább, emberibb Magyarorszáért. Köszönet érte nekik és mindazoknak, akik tettek azért, hogy ezek a dokumentumok – s így velük a történekek egykori szereplői – ne merüljenek a feledés homályába.

Dokumentumok – Mosonmagyaróvár 1956. Szerkesztette: Böröndi Lajos – Garamvölgyi György, integratio, Bécs, 2006, 316 oldal.

SAKÁLY SÁNDOR

Megjelent

SKULTÉTY Csaba: VASFÜGGÖNYÖN ÁT A Szabad Európa Rádió mikrofonjánál - előtte és utána -

Madách-Posonium kiadó, Pozsony. 212. o.

1956 UTÓÉLETE AUSZTRIÁBAN - EURÓPÁBAN, A meneküléstől az integrációig. A „KUFSTEIN IX” Tanácskozás anyaga Sodalitas Wien/Bécs 2007, 265 o.

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358. Web: www.fkkk.tvn.hu/beansnaplo

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger: Zentralverband Ungarischer Vereine u. Organisationen in Österreich. A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Borbándi Gyula (München), Gömöri György (Cambridge), K. Lengyel Zsolt (München), Monoszlőy Dezső (Bécs), Papp László (New York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyás (London), Sulyok Vince (Oslo), Szabó A. Ferenc (Budapest), Szakály Sándor (Budapest).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Ferenczy Klára, Kántás János, Radics Éva, Varga Sándor.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán

GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010 Wien, Graben 21. IBAN: AT572011100000446793 • BIC: GIBAATWN

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 9 Euro, Magyarországon 900,- Ft, Németországban és a többi EU-államokban 13,60 Euro, vagy annak megfelelő összeg: Svájcban 22,- Sfr. Amerikában, Kanadában, Dél-Amerikában és Ausztráliában (légipostával) 22.- US dollár (24,40 Euro).

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Szakács Ervin, 1041 Capri Isles Bul. #228, Venice, FL 34292. Tel.: 941 483 4465

Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956, Durham DH1 2GA.

Hollandiában: Dr. Piri Zoltán. Croeselaan 254. NL-3521 CL Utrecht. E-mail: pirizoltan@hotmail.com

Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librotade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószámla: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországban: ANTON-Verlag, Szutrély Beatrix, Grünewalder Str. 55, D-42657 Solingen, Stadtspar-kasse Solingen, BLZ 342 50000, Kt 515 8886.

Svájcban: Laczkó Zsuzsanna Éva, Höglstr. 53, CH-R600 Dübendorf. Bank folyószámla: Züricher Kantonalbank 8600 Dübendorf, Konto: 1140-0043.177

Svédországban: Szöllősi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. Postagiro Nr.: 756987-4.

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkeikért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Lapunkat támogatja az Illyés Közalapítvány

Druck: ALWA & DEIL Druckerei Ges. m. h. H. A-1140 Wien, Sturzgasse 1a